

UMBRELLA

**POWIAT
WYSZKOWSKI**

**STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU POWIATU WYSZKOWSKIEGO**

**RAPORT DIAGNOZA STANU
POWIATU
Sierpień 2001 r.**

GŁÓWNY KONSULTANT: dr Adam Puza

OPRACOWALI:

KONSULTANCI:

Bachański Jacek
Chmielińska Maria
Jastrzębski Andrzej
Kowalska Halina
Matey Edmund
Mikołajczyk Zdzisław
Mięksiak Józef
Matyjasiak Tomasz
Szycko Danuta

Dopatko Anna
Gątecki Stanisław
Gajewska Maria
Jabłoński Krzysztof
Kulesza Elżbieta
Kurowska Krystyna
Kurzelewski Janusz
Narowski Serwacy
Owsianka Magdalena
Pachowska Maria
Pijanowska Izabela
Poniatowski Wojciech
Serafin Anna
Starczewska Anna
Szwed Jarosław
Wiśniewska Honorata

WYSZKÓW 2001

Spis treści

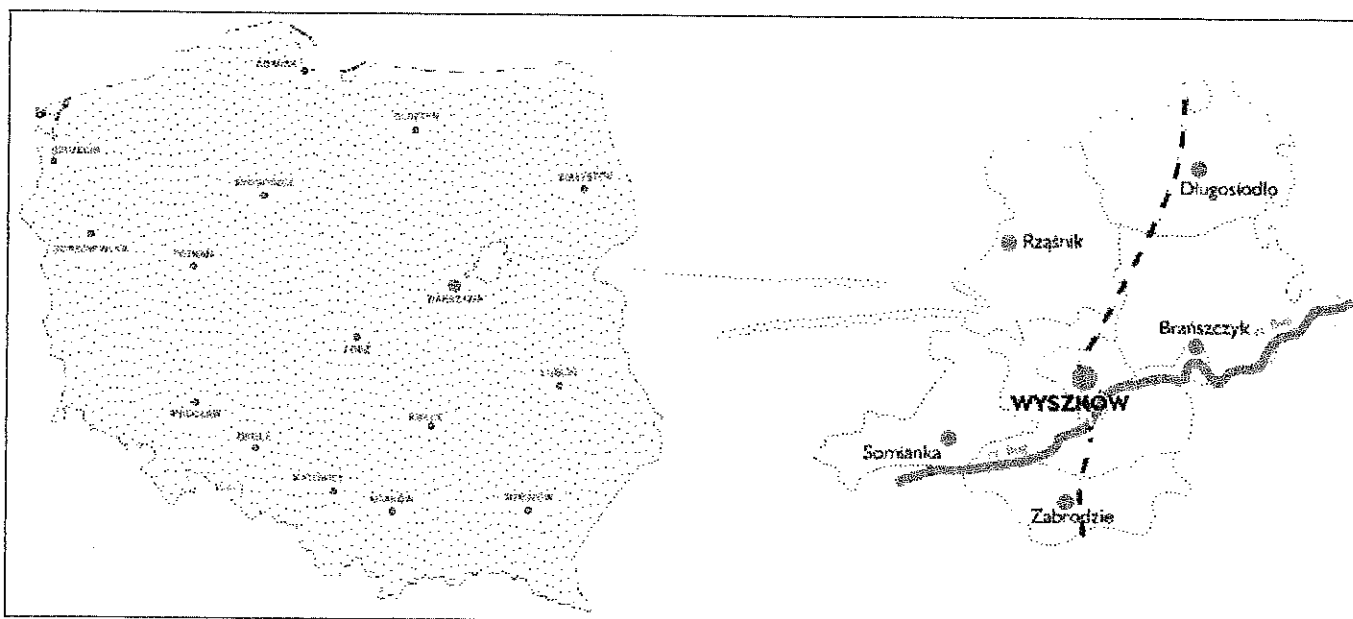
1	Ogólna charakterystyka powiatu	str. 3
1.1	Położenie geograficzne i krótki rys historyczny	str. 3
1.2	Środowisko przyrodnicze	str. 7
1.2.1	<i>Budowa geologiczna, rzeźba terenu i geologia</i>	str. 7
1.2.2	<i>Krajobraz</i>	str. 9
1.2.3	<i>Klimat</i>	str. 9
1.2.4	<i>Wody podziemne</i>	str. 12
1.2.5	<i>Sieć rzeczna i zasoby wodne</i>	str. 15
2	Sfera ekologiczna	str. 18
2.1	Szata roślinna w tym ekosystemy leśne	str. 18
2.2	Wybrane elementy fauny	str. 20
2.3	Walory krajobrazowe powiatu	str. 20
3	Sfera społeczna	str. 25
3.1	Ludność gminy	str. 25
3.2	Oświata i wychowanie	str. 29
3.3	Biblioteki i kina	str. 32
3.4	Służba zdrowia	str. 33
3.5	Rynek pracy w powiecie wyszkowskim	str. 33
3.6	Pomoc społeczna	str. 44
3.7		
4	Sfera gospodarcza	str. 56
4.1	Podmioty gospodarcze	str. 56
4.2	Rolnictwo	str. 63
4.3.	Turystyka	str. 66
5	Infrastruktura techniczna	str. 67
5.1	Sieć dróg i szlaki kolejowe	str. 67
5.2	Gospodarka wodno-ściekowa	str. 70
5.3	Gospodarka odpadami	str. 73
5.4	Mieszkalnictwo	str. 76
6	Stan antropizacji środowiska	str. 79
6.1	Zmiany w przypowierzchniowej warstwie litosfery	str. 79
6.2	Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.	str. 79
6.3	Hałas	str. 80
6.4	Wody powierzchniowe	str. 81
7	Ochrona przeciwpowodziowa i przeciwpożarowa	str. 84
7.1	Zagrożenia powodziowe powiatu wyszkowskiego i ochrona przed powodzią	str. 84
7.2	Stan bezpieczeństwa przeciwpożarowego na terenie powiatu wyszkowskiego	str. 88
8	Kultura i sport	str. 95
8.1	Działalność kulturalna	str. 95
8.2	Sport	str. 96

I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU

1.1 Położenie geograficzne i krótki rys historyczny

Powiat wyszkowski należy do Województwa Mazowieckiego. Położony jest na północno-wschodniej części Polski, w obrębie Niziny Mazowieckiej. Sąsiaduje z powiatami: wołomińskim, pułuskim, makowskim, ostrowskim, węgrowskim, ostrołęckim, legionowskim. W powiecie funkcjonują samorzady: Miasta Wyszków, Gminy Wyszków, Gminy Brańszczyk, Gminy Długosiodło, Gminy Rząśnik, Gminy Zabrodzie oraz Gminy Somianka. Na obszarze powiatu znajduje się 170 sołectw i 244 miejscowości (łącznie z miastem Wyszków).¹

Rysunek 1. Powiat Wyszkowski na tle Polski i województwa mazowieckiego.

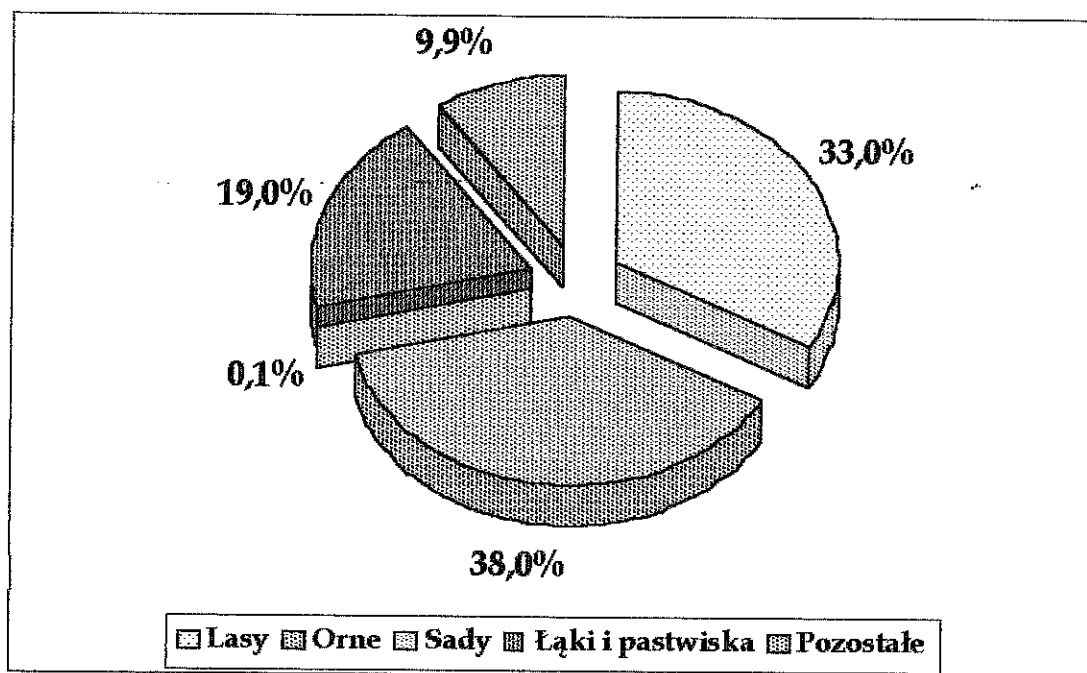
Powierzchnia powiatu wynosi 87.649 ha, co stanowi 2,46% powierzchni województwa. Daje to 18 lokatę w województwie pod względem powierzchni (uwzględniając miasta na prawach powiatu).

W strukturze użytkowania gruntów dominują²:

- **użytki rolne**, które zajmują 50.102 ha i stanowią 57,1% powierzchni gruntów.
- **obszary leśne i grunty zadrzewione** zajmują 28.908 ha co stanowi 33% powierzchni (podczas gdy lesistość Polski wynosi 28,7% powierzchni ogólnej, województwa mazowieckiego 22,1%)
- **pozostałe grunty** – 8.639 ha, co stanowi 9,9% powierzchni gruntów.

¹ Dane GUS wg stanu na dzień 28 sierpnia 1996 r.

Rysunek 2. Podział gruntów wg użytkowania
w powiecie wyszkowskim w 1999 r.³

W powiecie wyszkowskim jest zameldowanych na stałe 72.869 osób. Liczba ludności w wieku produkcyjnym wynosi 44.389, przedprodukcyjnym 18.687, poprodukcyjnym 9.793 osób (dane urzędy gmin wg stanu na 01.06.2001 r.) .

Wg danych GUS na koniec 2000 r. gęstość zaludnienia powiatu wynosiła 82 osoby na 1 km², przy zaludnieniu województwa mazowieckiego 143 osób na km² i Polski 124 osoby na km² . Ludność powiatu wyszkowskiego stanowi 1,42 % populacji województwa mazowieckiego. Ludność w mieście stanowi ok.37% ogółu mieszkańców.

Notuje się wskaźnik 2,8 osoby przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców. Zasoby mieszkaniowe stanowią ogółem 18.243 mieszkań, co na 1000 mieszkańców daje wskaźnik 254 mieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 67,4 m², zaś w przeliczeniu na 1 osobę stanowi powierzchnię 17,1 m² (Dane GUS 1999 r.) .

Zarys historii powiatu:

Powiat Wyszkowski położony na północny-wschód od Warszawy, w obrębie Niziny Mazowieckiej. Jest to kraina geograficzna obejmująca swym zasięgiem część nizin środkowopolskich, usytuowanych w widłach Wisły, Narwi i Bugui wyróżniana jest głównie na podstawach historycznych.

We wczesny średniowieczu Mazowsze było terytorium plemiennym Mazowszan. W skład państwa polskiego weszło przypuszczalnie za panowania

² Dane GUS wg stanu na dzień XII 1999 r.

³ Źródło: GUS 1999 rok

Mieszka I, w XI wieku. Stolica regionu był Płock. W 1138 r., w wyniku podziału dzielnicowego utworzone zostało Księstwo Mazowieckie, które w połowie XIII wieku podlegało dalszym podziałom. W okresie od XIII do XIV wieku tereny te nękane były przez najazdy Prusów, Jaćwingów, jak również Litwinów. Wynikiem tego było wyniszczenie słabego osadnictwa w rejonie wschodniego Mazowsza.

Książęta mazowieccy uznawali zwierzchność lenną Polski. Dzielnice te były systematycznie wcielane w granice Korony.

Warunki geograficzne, jak i polityka prowadzona przez Piastów mazowieckich, doprowadziły do powstania odrębności społecznej i gospodarczej regionu. Większość terenów została zasiedlona przez drobną szlachtę zagrodową. Rozwinęła się lokalna forma gospodarki czynszowej, która zapewniała kmieciom wolność osobistą. Ośrodki miejskie z wyjątkiem Warszawy, Łomży i Płocka oraz kilku mniejszych miast, leżących na szlakach wielkiego handlu były słabo rozwinięte. Dla Mazowsza przełomową okazała się unia polsko-litewska - w jej następstwie region mazowiecki okazał się centralną dzielnicą Rzeczypospolitej. Miejscem sejmików polsko-litewskich stała się Warszawa, która do końca XVI w. Piastowała godność stolicy państwa

Na przełomie XVII i XVIII w. region został dotknięty kryzysem gospodarczym, który dodatkowo pogłębił się w wyniku wojen szwedzkich. W trakcie rozbiorów Mazowsze zostało podzielone pomiędzy Prusy i Austrię. W 1815 r. zjednoczone w Księstwie Warszawskim weszło w skład Królestwa Polskiego.

Od połowy XIX w. odnotowano znaczny rozwój gospodarczy na co wpływ miał szybki rozwój połączeń komunikacyjnych.

Tereny powiatu wyszkowskiego częściowo zamieszkane były przez ludność kurpiowską pochodzenia mazowieckiego, która zamieszkiwała tereny Puszczy Kurpiowskiej i Białej. Początki osadnictwa przypadają na okres XIV - XV wieku. W okresie późniejszym tzn. w XVII i XVIII wieku osadnictwo przybrało formę stałą. Pierwszymi osadnikami byli bartnicy, myśliwi, smolarze, rybacy, rudownicy. Ludzie ci żyli w bardzo surowych warunkach i jednocześnie dużej izolacji co miało istotny wpływ na ukształtowanie odrębnej grupy etnicznej, zachowującej do dzisiaj wiele odrębnych cech kulturowych i językowych.

Liczny udział mieszkańców tego regionu w powstaniu listopadowym a szczególnie w styczniowym spowodował surowe restrykcje. Jedną z form prześladowania ludności polskiej było pozbawienie Wyszkowa praw miejskich w okresie od 1869 do 1919 r..

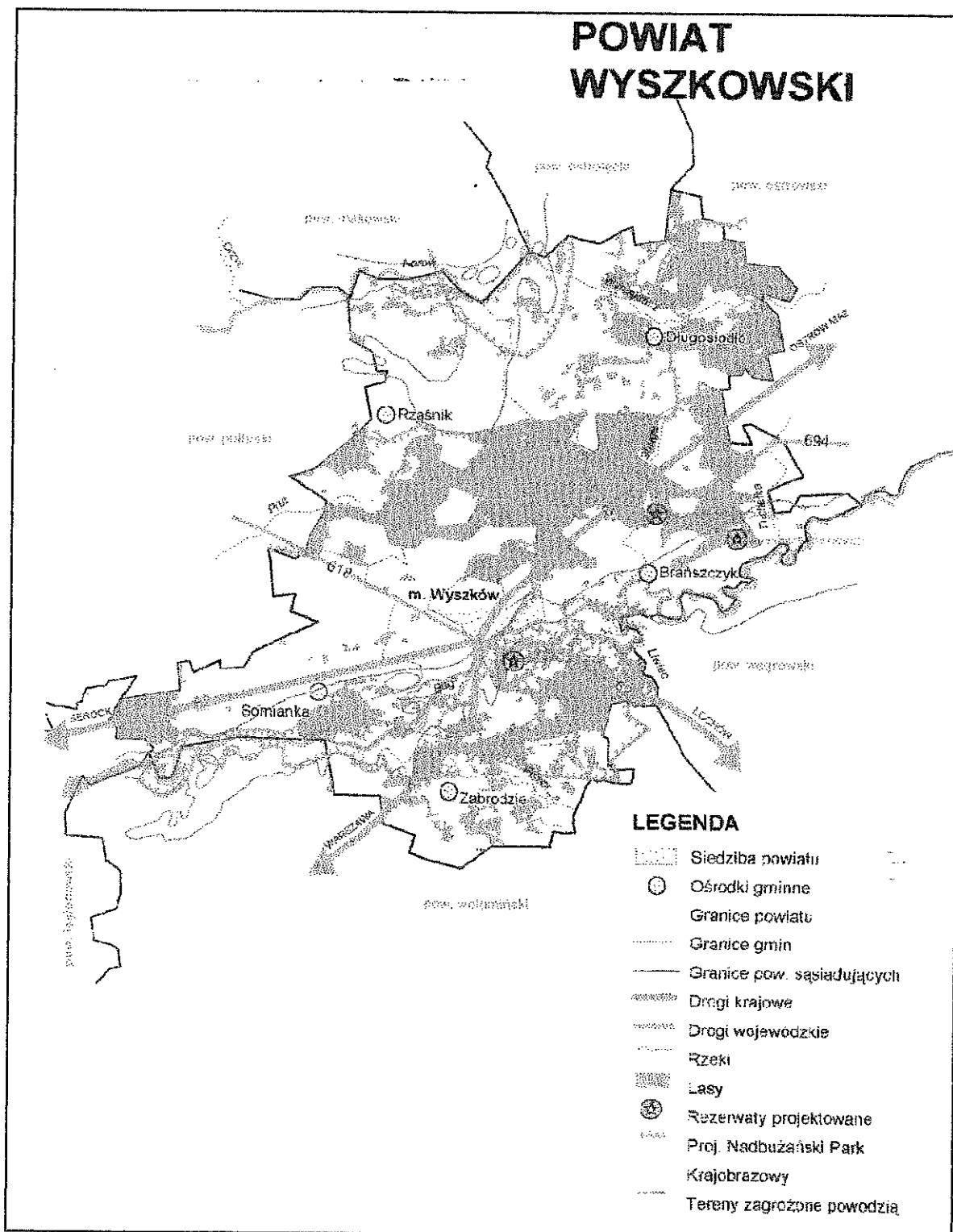
Początki II wojny światowej to czas ciężkich walk nad Bugiem (8-10 września 1939 r.). W okresie okupacji hitlerowskiej miejscowa ludność była bardzo mocno prześladowana. Odbyły się tu masowe egzekucje, podczas których masowo mordowano głównie ludność żydowską - zginęło 7 tys. osób, z czego 5 tys. Żydów.

W okolicach Wyszkowa działały grupy partyzanckie Batalionów Chłopskich oraz Armii Krajowej. Podczas wyzwolenia Wyszkowa przez wojska frontu białoruskiego, miasto zostało dotkliwie zniszczone.

Po wojnie dźwignął się z ruin, by w latach 1956-75 piastować godność stolicy powiatu.

Od 1 stycznia 1999 roku Wyszków ponownie stał się siedzibą władz powiatowych.

RYSUNEK NR 3 MAPA POWIATU WYSZKOWSKIEGO

1.2 Środowisko przyrodnicze

1.2.1 Budowa geologiczna, rzeźba terenu i gleby.

Położenie obszaru powiatu wyszkowskiego według podziału fizyczno – geograficznego przedstawia tabela nr 1.

Tabela 1. Fizyczno – geograficzna lokalizacja powiatu wyszkowskiego.

Obszar	Podobszar	Prowincja	Podprowincja	Makroregion	Mezoregion
Europa Zachodnia	Niż Zachodnio-europejski	Nizinna Zachodnio-europejska	Niziny Środkowo-polskie	Nizina Północnomazowiecka	Dolina Dolnej Narwi
					Międzyrzecze Łomżyńskie
				Nizina Środkowomazowiecka	Dolina Dolnego Bugu
					Równina Wołomińska

Nizina Północnomazowiecka, stanowiąca północną część Nizin Środkowopolskich, położona jest na północ od doliny środkowej Wisły i dolnego Bugu, w dorzeczu środkowej i dolnej Narwi. W jej skład (w obrębie powiatu) wchodzi dwa mezoregiony: Dolina Dolnej Narwi oraz Międzyrzecze Łomżyńskie.

Dolina Dolnej Narwi stanowi zachodnią granicę powiatu wyszkowskiego.

Międzyrzecze Łomżyńskie znajduje się między dolinami Narwi i Bugu. Są to tereny przeważnie niskie i płaskie. Znajdują się tu słabo zaznaczone ślady moren z różnych faz recesji stadiału Wkry. W północnej części obszaru występują formy czołowo – morenowe i kemowe, otoczone najczęściej płaską i falistą wysoczyzną morenową. W południowej części rzeźba mezoregionu jest monotonna i płaska. Stanowią ją równiny sandrowe, znaczące liczne przepływy wód roztopowych ku dolinie Bugu. W pobliżu doliny Narwi rozciągają się wydmy śródlądowe.

Po prawej stronie Bugu piaszczysta wysoczyzna polodowcowa opada stromą krawędzią (do 18 m wysoka) ku dolinie Bugu.

Nizina Środkowomazowiecka stanowi nieckowate obniżenie we wschodniej części Nizin Środkowopolskich, którego oś morfologiczną stanowi dolina środkowej Wisły, stanowiąca ujście doli Narwi i Bugu. Na terenie powiatu Nizina ta obejmuje mezoregiony: Dolinę Dolnego Bugu i Równinę Wołomińską.

Dolina Dolnego Bugu stanowi odcinek doliny Bugu między Małkinią a Kotliną Warszawską. Ma ona kilka kilometrów szerokości i obejmuje łukowy teras zalewowy z licznymi starorzeczami i wyższe terasy akumulacyjne, przeważnie zawydmione i zalesione.

Równina Wołomińska stanowi południową granicę powiatu wyszkowskiego.

Rzeźba terenu obszaru powiatu jest konsekwencją budowy geologicznej najmłodszych utworów, stanowiących powierzchniowe partie, jak również działalności erozyjnej występujących tu cieków. Ponad 50% całego obszaru pokrywają zdenudowane równiny moreny dennej powodując, że teren ten przedstawia lekko falistą powierzchnię.

W wyniku akumulacyjnej i erozyjnej działalności lodowca (Zlodowacenie Środkowopolskie) i wód polodowcowych oraz współczesnych rzek i wiatru na terenie powiatu powstała urozmaicona rzeźba terenu. Wśród występujących tu form terenu wymienić należy:

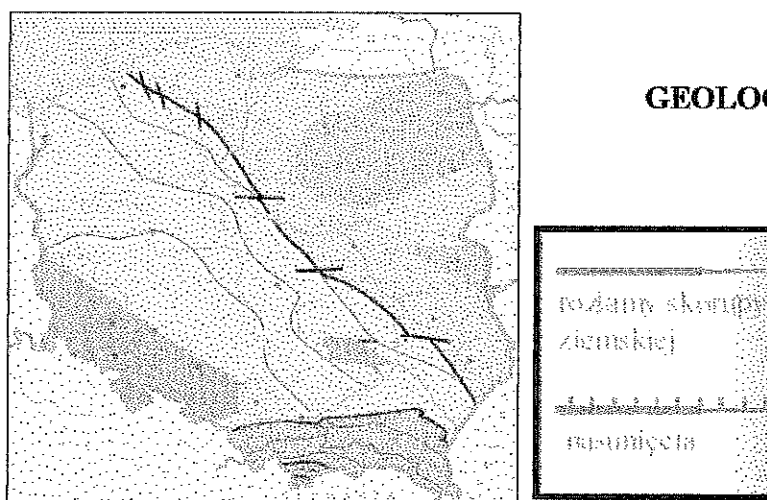
- ✓ równiny zdenudowanej wysoczyzny i jej krawędź;
- ✓ asymetryczną dolinę Bugu;
- ✓ akumulacyjno – erozyjne terasy doliny Bugu;
- ✓ równiny sandrowe;
- ✓ wydmy śródlądowe.

Obecnie istotnym czynnikiem powodującym przekształcanie rzeźby terenu jest również gospodarcza działalność człowieka.

Wiercenia geologiczne pozwoliły stwierdzić w podłożu występowanie osadów związanych genetycznie z ostatnią epoką lodowcową. Reprezentują je: szara glina zwałowa, wodno-lodowcowe piaski i żwiry. Występują tu również osady pochodzenia rzecznego, piaski wydnowe a w dolinie Bugu – namuły bagienne i torfy. Na wysoczyźnie występują gleby bielcowe. W dolinie Bugu – mady, gleby mułowo – bagienne oraz torfowe.

Na podstawie poniższego rysunku widać, że powiat wyszkowski leży w spokojnym rejonie tektonicznym.

Rys. 4

GEOLOGIA I TEKTONIKA
POLSKI

1.2.2 Krajobraz.

Wynikiem wzajemnego oddziaływania na siebie elementów przyrodniczych (głównie rzeźby terenu, wód powierzchniowych, warunków klimatycznych, świata roślinnego i zwierzęcego) jest zewnętrzny wygląd powierzchni ziemi w określonym miejscu zwany krajobrazem.

Obecnie istotnym czynnikiem kształtującym krajobraz na Ziemi, zarówno w sposób pozytywny, jak i negatywnym, jest działalność człowieka.

Na terenie powiatu wyszkowskiego możemy wyróżnić następujące typy krajobrazu: zantropizowany, kulturowy i pseudonaturalny.

Obszar miasta Wyszków oraz tereny zwartej zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej określić należy mianem krajobrazu zantropizowanego, ponieważ notowane są tu w mniejszym lub większym stopniu przekształcenia rzeźby terenu i stosunków wodnych oraz zanieczyszczenie powietrza i wód powierzchniowych oraz zaburzenia w równowadze biocenoz.

Znaczną część terenów powiatu reprezentuje krajobraz typu kulturowego. Charakteryzuje go absolutna dominacja roślinności pól uprawnych nad innymi zbiorowiskami. W krajobrazie tym względna równowaga ekologiczna utrzymywana jest w sposób sztuczny a jego funkcjonowanie cechuje pewnego rodzaju rytmika, wynikająca z cykliczności rozwoju agrocenoz.

Lasy oraz użytki zielone stanowią na terenie powiatu istotny element krajobrazowy. Reprezentują one krajobraz pseudonaturalny. Są to zbiorowiska, jak sama nazwa wskazuje, przekształcone przez człowieka, mające często charakter wtórny. Na szczęście równowaga ekologiczna nie została tu całkowicie zaburzona, co daje zbiorowiskom tym szansę na samoregenerację. Dzięki temu stanowią strefę buforową dla zantropizowanego obszaru miasta.

W nielicznych już fragmentach doliny Dolnego Bugu i Narwi zachowały się jeszcze tereny o charakterze seminaturalnym (prawie naturalne), które powinny podlegać ochronie prawnej.

1.2.3 Klimat

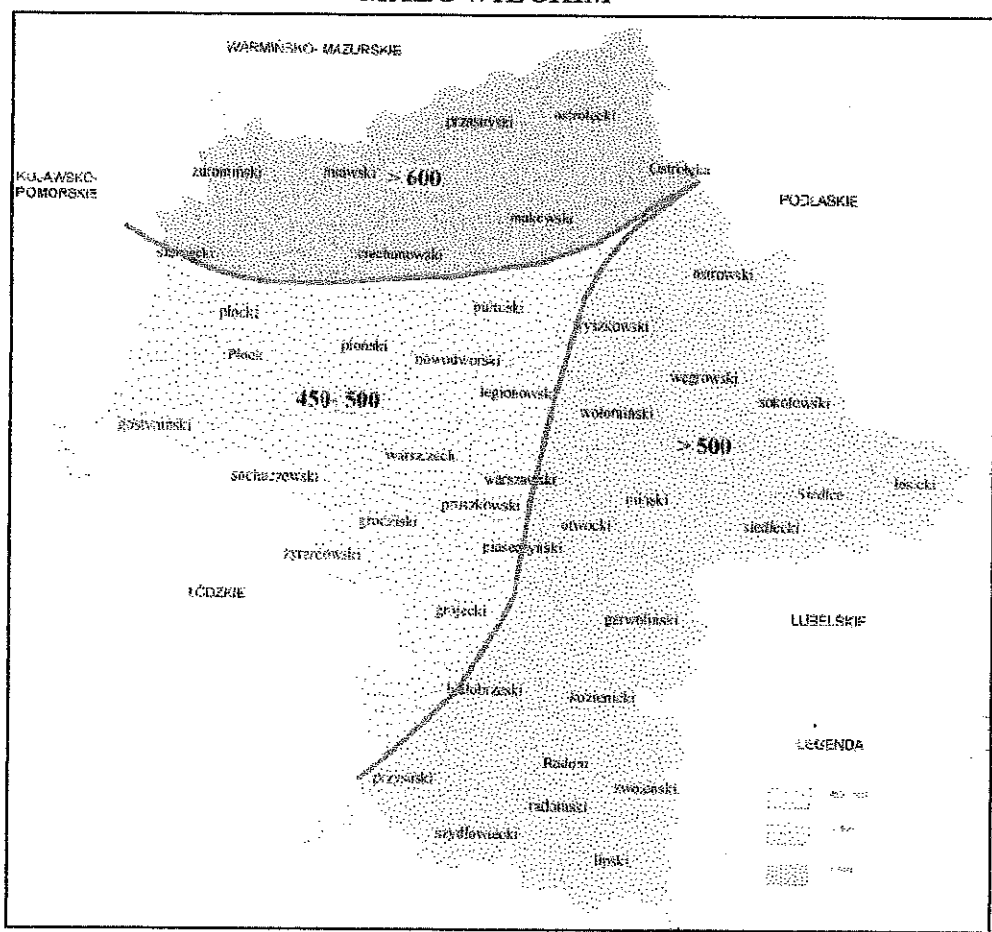
Na obszarze powiatu wyszkowskiego występuje klimat wielkich dolin. Powiat położony jest w obrębie tzw. dzielnicy podlaskiej. Niedostateczne

przewietrzanie i nasłonecznienie występuje na terenach zalesionych, co przy ich 33% udziale w powierzchni powiatu ma znaczny wpływ na jego ogólne warunki klimatyczne.

Główne parametry klimatyczne kształtują się następująco:

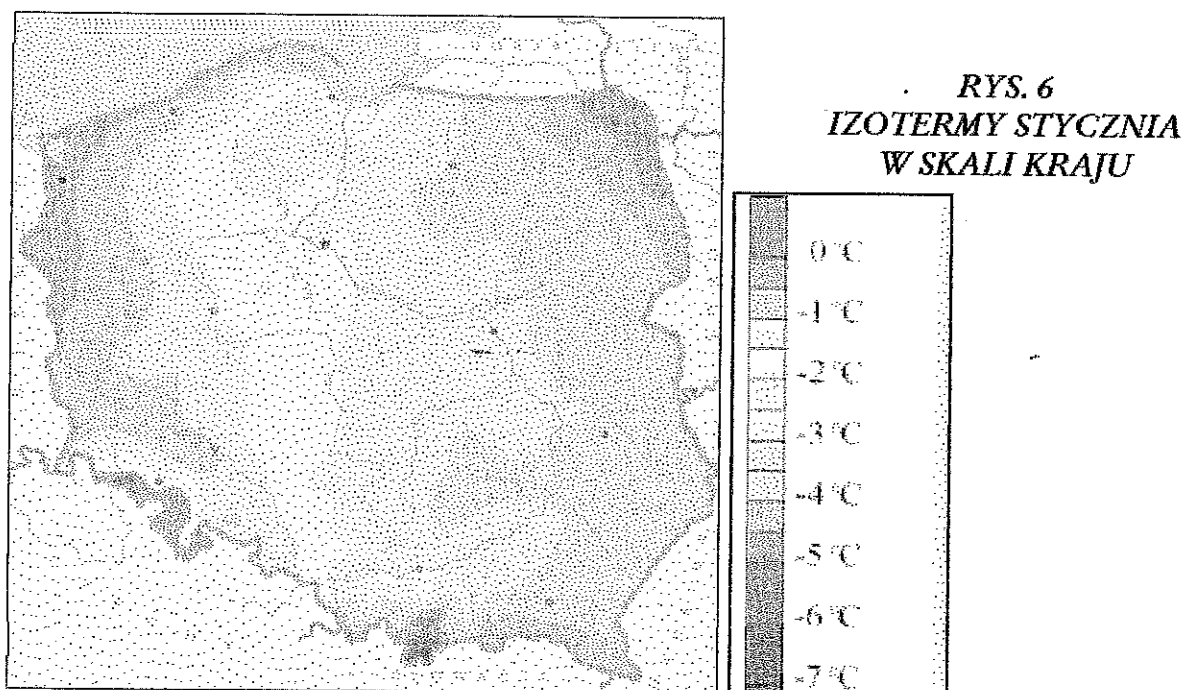
- opady – wartość średnioroczna wynosi 550 – 650 mm w czym na okres wegetacyjny przypada średnio 65 % opadów (poniżej mapka ze średnimi rocznymi wartościami opadów dla województwa mazowieckiego).

Rys. 5 ŚREDNIE ROCZNE OPADY (MM/ROK) W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM

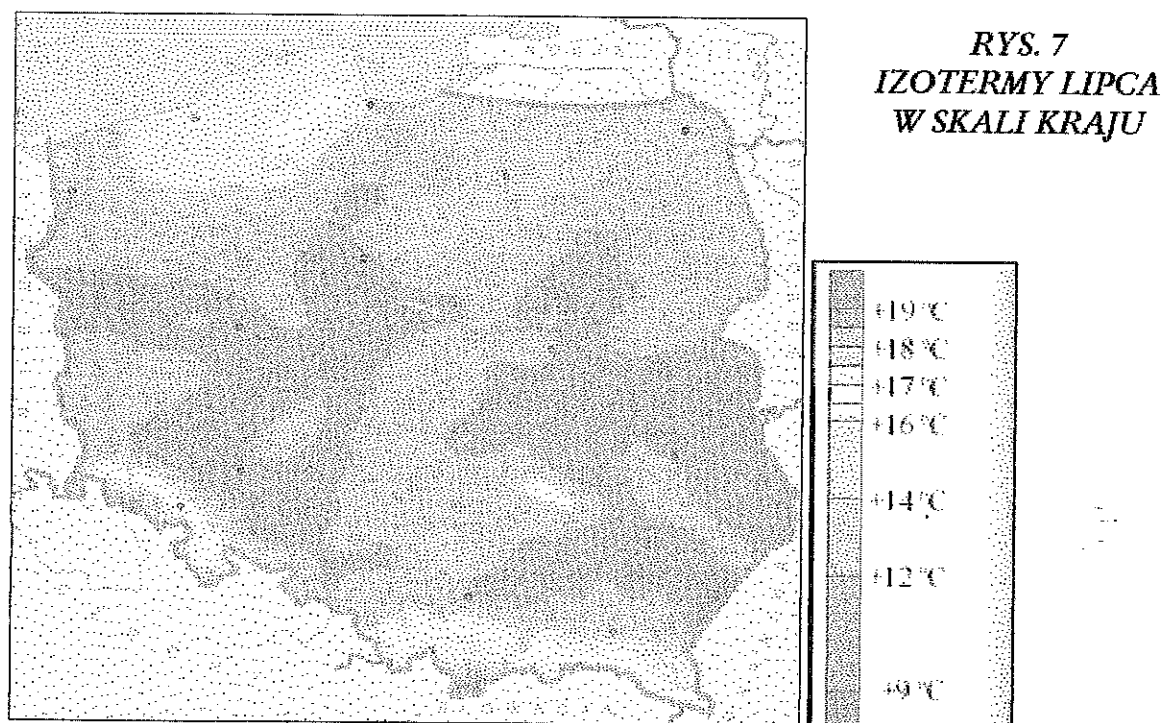

Opracowano wg MBPPiRR w Ostrołęce

- izotermy stycznia w powiecie kształtują się na poziomie -4°C / $-4,5^{\circ}\text{C}$

- izotermie lipca w powiecie kształtują się na poziomie $+18^{\circ}\text{C}$

- pokrywa śnieżna zalega średnio przez 80 – 87 dni
- mała częstość występowania silnych wiatrów (co przy znacznej lesistości daje słabe przewietrzanie terenu).

Warunki klimatyczne, szczególnie na silnie zalesionych terenach zaliczane są do gorszych w skali kraju. Mało korzystne są warunki nasłonecznienia, jak również stosunkowo często występują mgły poranne. Wilgotność powietrza jest znaczna, a przewietrzanie terenu niewystarczające.

462

Różnice klimatyczne wynikające z rzeźby terenu, różnic poziomu wód gruntowych, stanu i rodzaju drzewostanu i zmiennej szaty roślinnej występują na obszarze całego województwa i są przyczyną powstawania lokalnych mikroklimatów: Kamieńczyk, Rybienko Leśne.

1.2.4 Wody podziemne

Wody podziemne są definiowane jako wody o zawartości substancji mineralnych powyżej 1 g/dm³ i są ostatnim elementem rezerwy wód pitnych dobrej jakości dla ludności. Podstawowym źródłem zwykłych wód podziemnych są opady atmosferyczne, z których część - ok. 17 % infiltruje do ziemi i tworzy zbiorniki wód podziemnych o zróżnicowanej zasobności i wartości gospodarczej.

Województwo mazowieckie położone jest na obszarach zajmowanych przez 14 głównych zbiorników wód podziemnych (ze 180 występujących w kraju). Zbiorniki te mają bardzo czyste wody nadające się do zaopatrzenia ludności bez uzdatniania, jednakże ich występowanie obliguje do przeciwdziałania zanieczyszczeniom wód w obrębie obszarów ochronnych wód podziemnych. Powoduje to określone wymogi w zakresie rolnictwa jak również wymaga poprawnej gospodarki ściekowej i odpadowej.

RYS. NR 8 WODY PODZIEMNE W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM

Ludność powiatu wyszkowskiego korzysta z wód podziemnych pochodzących z osadów trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Na terenie powiatu wyszkowskiego istnieje jeden otwór obserwacyjno – pomiarowy sieci krajowej monitoringu wód podziemnych. Jest to otwór Państwowego Instytutu Geologicznego zlokalizowany w Brańszczyku, w utworach czwartorzędowych na głębokości 56,3 m p. p. t., zlokalizowany na obszarach zabudowanych, ujmujący wody wgłębne o wysokiej jakości.

Tabela 2. Ujęcia wód podziemnych na terenie powiatu wyszkowskiego zarejestrowane w okresie 01.01.2000 – 20.05.2001.

Lp.	Zakład/institucja	Lokalizacja	Zasoby eksploatacyjne
1.	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska	Wyszków	27,0 m ³ /h
2.	„POLGLASS POLSKA” S. A.	Wyszków	40,0 m ³ /h
3.	„POMELAC” Sp. z o. o.	Wyszków	82,0 m ³ /h
4.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Wyszków	31,0 m ³ /h
5.	Urząd Gminy Brańszczyk	Dalekie Tartak	25,0 m ³ /h
6.	Urząd Gminy Somianka	Celinowo	50,0 m ³ /h
		Michalin	37,0 m ³ /h
		Somianka	27,8 m ³ /h
		Stare Wypychy	75,0 m ³ /h
		Wielęcin	37,0 m ³ /h
7.	Zakład „EKSPASZ – WYSZKÓW” Sp. z o. o.	Wyszków	32,0 m ³ /h

Źródło: Opracowanie wg WRLOŚiGW Starostwa Powiatowego w Wyszkowie

Pozostałe, istniejące na terenie powiatu ujęcia wód podziemnych posiadają decyzje wydane przez Urząd Wojewódzki w Ostrołęce. Wydział RL posiada dokumentację dla następujących ujęć wód podziemnych (w nawiasie data ważności decyzji):

- w Wyszkowie dla browaru (31.12.2002);
- w m. Bracice, gm. Somianka dla Ośrodka Wypoczynkowego Akademii Medycznej (31.12.2003);
- w m. Popowo, gm. Somianka dla Ośrodka Doskonalenia Kadr Ministerstwa Sprawiedliwości (31.12.2004);
- w Wyszkowie dla Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji (31.12.2004);
- w Wyszkowie dla Zakładu Doskonalenia Zawodowego (31.12.2004);

- w miejscowości Budy Nowe, gm. Brańszczyk dla wodociągu wiejskiego (31.12.2005);
- w miejscowości Kamieńczyk, gm. Wyszaków dla firmy J. B. Cosmetics (31.12.2005);
- w miejscowości Turzyn, gm. Brańszczyk dla wodociągu wiejskiego (31.12.2010);
- w Wyszakowie dla Fabryki Mebli „FAMA” (31.12.2010);
- w miejscowości Chrzczanka Włociańska, gm. Długosiodło dla wodociągu wiejskiego (31.12.2012);
- w miejscowości Długosiodło, gm. Długosiodło dla wodociągu wiejskiego (31.12.2012);
- w miejscowości Białebloto Nowa Wieś, gm. Brańszczyk dla wodociągu wiejskiego (31.12.2013);
- w miejscowości Poręba, gm. Brańszczyk dla wodociągu wiejskiego (31.12.2013);
- w miejscowości Trzcianka, gm. Brańszczyk dla wodociągu wiejskiego (31.12.2013);
- w miejscowości Udrzyn, gm. Brańszczyk dla wodociągu wiejskiego (31.12.2013);
- w miejscowości Ochudno, gm. Rzaśnik dla wodociągu wiejskiego (31.12.2013);
- w miejscowości Rzaśnik, gm. Rzaśnik dla wodociągu wiejskiego (31.12.2013).

Wszystkie ujęcia wód podziemnych posiadają zasoby wód zarejestrowane w Urzędzie Wojewódzkim.

1.2.5 Sieć rzeczna i zasoby wodne.

Zasoby wód powierzchniowych powiatu wyszkowskiego stanowią zasadniczo wody płynące i ich starorzecza (wchodzące w skład zlewiska Wisły). Główne zasoby stanowi rzeka Bug z lewobrzeżnym dopływem rzeką Liwiec. Uzupełnieniem zasobów są mniejsze ciekły powierzchniowe, w tym także rowy melioracyjne.

Rzeka Bug – lewobrzeżny dopływ Narwi III rzędu o całkowitej długości 772 km, z czego 184,4 km płynie poza granicami kraju. Powierzchnia dorzecza wynosi 39420,0 km², z czego w Polsce znajduje się 19284,1 km². Źródła rzeki leżą na północny – zachód od Lwowa na krawędzi Wysoczyzny Podolskiej. Bug uchodzi do Zalewu Zegrzyńskiego.

Na terenie powiatu wyszkowskiego Bug płynie asymetryczną doliną, o płaskim dnie w kierunku południowo – zachodnim, w której występuje kilka rozległych teras zalewowych. Na swym prawym brzegu rzeka zbliża się do krawędzi wysoczyzny, powodując jej podcinanie. Genetycznie dolina Bugu jest pozostałością wyżłobionej przez wody polodowcowe podczas zlodowacenia środkowopolskiego pradoliny.

Bug jest rzeką nieuregulowaną, dziką, stąd też zarówno szerokość jej koryta, jak i głębokość jest bardzo zmienna i na poszczególnych odcinkach wykazuje znaczne zróżnicowanie. Poza nurtem rzeka jest płytka. Istnieje tu dużo płycizn i piaszczystych łach, które często zarastają roślinnością. Powoduje to zmiany biegu rzeki i w konsekwencji odcięcia starego koryta tworzenie starorzeczy. Z czasem

ulegają one zarośnięciu i przekształceniu w pokłady torfu (w czasie geologicznym). W dolinie Bugu można zaobserwować starorzecza w różnych stadiach rozwoju. Bug charakteryzuje duża zmienność przepływów, ściśle uzależniona od warunków pogodowych. Na wiosnę (w okresie tajenia śniegu) i latem (po obfitych deszczach) często zdarzają się powodzie.

Główny dopływ Bugu na terenie powiatu stanowi rzeka Liwiec, o długości 126,7 km i powierzchni zlewni 2779 km². Posiada ona płytką, o piaszczystym dnie dolinę o zmiennej szerokości od ok. 200 m do kilku kilometrów. Szerokość koryta waha się w granicach od ok. 5 do 50 m. Liwiec uchodzi do Bugu w rejonie wsi Kamieńczyk.

Rzeka Narew (na terenie powiatu płynie na ok. 15 km), prawobrzeżny dopływ Wisły, stanowi północno – zachodnią granicę powiatu wyszkowskiego. Na pograniczu Doliny Dolnej Narwi usytuowane są gminy: Długosiodło i Rzaśnik.

Istotnym elementem wód powierzchniowych w dolinie Bugu są liczne rozlewiska, podmokłe łąki i bagniska, pełniące funkcję naturalnych zbiorników retencyjnych.

Przepływ wody pomiędzy poszczególnymi elementami środowiska (atmosferą, litosferą i hydrosferą) jest zjawiskiem ciągłym i niezwykle istotnym dla funkcjonowania przyrody. Niestety coraz częściej gospodarcza działalność człowieka powoduje zaburzenie i przekształcenie naturalnego obiegu wody.

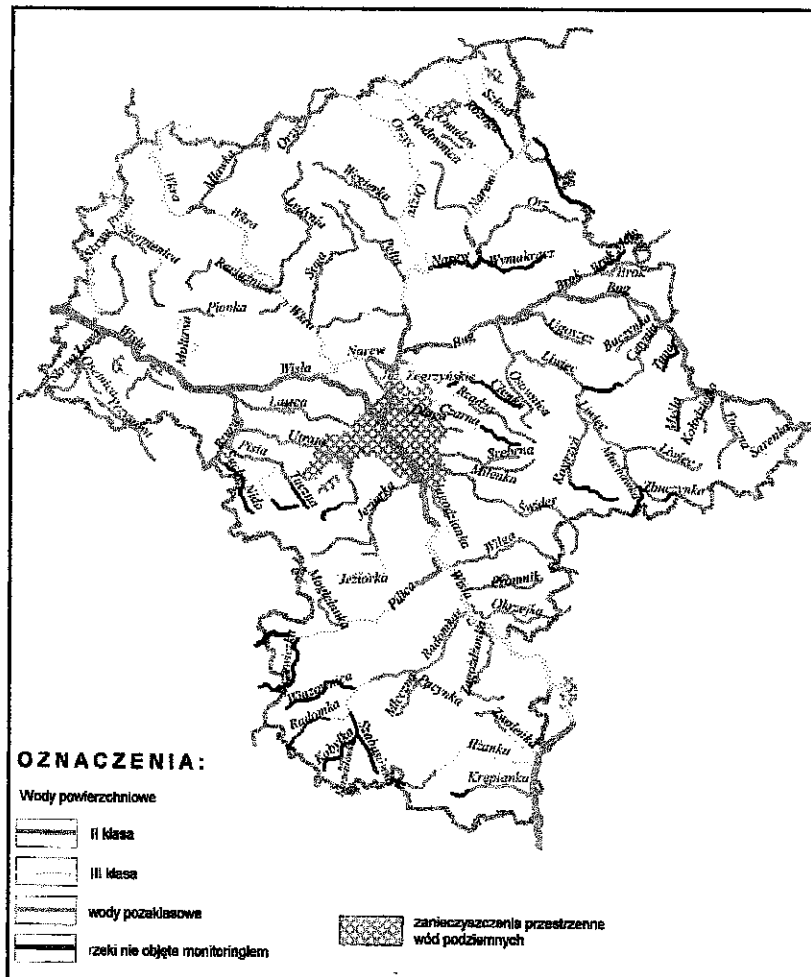
Największy stopień przekształcenia obiegu wody w powiecie wyszkowskim występuje w gminie Wyszaków, a w szczególności na obszarze miasta Wyszaków. Całkowita zabudowa naturalnej powierzchni terenu spowodowała, że istotnym zmianom uległy tu: spływ powierzchniowy wód opadowych w kierunku doliny Bugu oraz ich transpiracja do atmosfery i infiltracja w glebie.

W przypadku pozostałych gmin, w związku z umiarkowanym rolnictwem i wysokim stopniem zalesienia, stopień przekształcenia obiegu wody jest stosunkowo niski.

RYSUNEK NR 9 SIEĆ RZECZNA POWIATU WYSZKOWSKIEGO

RYSUNEK NR.10
STAN CZYSTOŚCI WÓD
WOJEWÓDZTWA
MAZOWIECKIEGO

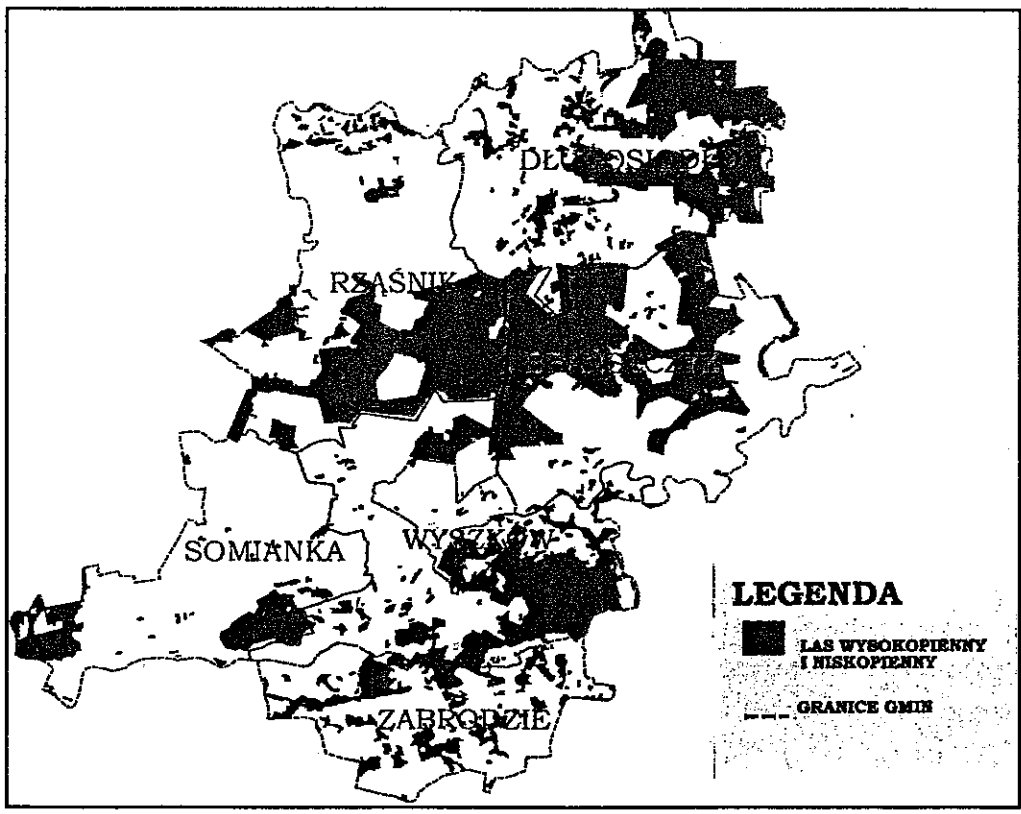
3 SFERA EKOLOGICZNA

2.1 Szata roślinna w tym ekosystemy leśne.

Dzięki ochronie w ubiegłych wiekach nadburzańskich lasów jako terenów łowieckich biskupów i książąt teren starostwa należy do najbardziej zalesionych rejonów kraju.

Lasy i tereny leśne, stanowiące w powiecie wyszkowskim ok. 33% całkowitej jego powierzchni, charakteryzuje urozmaicony skład gatunkowy, liczne pomniki przyrody oraz stanowiska gatunków rzadkich i chronionych. Dominującymi typami siedliskowymi na terenie powiatu są: bór mieszany świeży, las mieszany świeży oraz bór świeży. W podmokłych miejscach spotkać można olsy i łęgi. Gatunkami stanowiącymi istotną domieszkę w lasach sosnowych są dąb szypułkowy, brzoza, akacja i jarzębina. W podszycie leśnym dominuje jałowiec pospolity, kruszyna pospolita i leszczyna. Gdzie niegdzie występują kępy modrzewia polskiego. Nadburzańskie lasy bogate są w grzyby, borówki – czernicę i brusznicę. W mniejszych ilościach występują maliny, jeżyny i poziomki. W wyszkowskich lasach dominują lasy młode (do 40 lat), na mało żyznych glebach. Stary drzewostan (powyżej 80 lat) zajmuje zaledwie ok. 9% powierzchni zalesionej.

RYSUNEK NR 11 KOMPLEKSY LEŚNE W POWIECIE WYSZKOWSKIM

Cechy klimatu i warunki glebowe sprawiają, że obszar ten leży poza zasięgiem buka, jodły i w zasadzie świerka. Niekorzystnym zjawiskiem jest także zbyt mały udział dębu na siedliskach lasowych. Zachodzi więc potrzeba wprowadzenia, szczególnie na żyzniejszych siedliskach, jako gatunku panującego dębu i jesionu.

Przyrodniczo lasy powiatu wyszkowskiego należą do: krainy Mazowiecko – Podlaskiej (IV), dzielnicy Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej (5) oraz mezoregionu

Wyszoczyzny Łomżyńskiej i Doliny Dolnego Bugu (b). Przylegającymi bezpośrednio nadleśnictwami są: Ostrów Mazowiecka, Ostrołęka, Pułtusk oraz przez rzekę Bug: Łochów i Drewnica. Obszar położony jest w zlewni Bugu i Narwi. Do nielicznych cieków wodnych na terenie nadleśnictwa należą rzeczki: Wymakracz i Ostrówek. Występują tu również niewielki bezimienne ciek wodny i rowy melioracyjne. Mimo, że teren ten jest stosunkowo ubogi w ciek wodny, występuje tu dość dużo śródleśnych oczek wodnych i bagienek, tworzących niewielkie naturalne zbiorniki retencyjne, korzystnie wpływające na biocenozę leśną.

Pod względem klimatycznym obszar nadleśnictwa zaliczony został do regionu Krainy Wielkich Dolin. Charakteryzuje się on kontynentalizacją klimatu przejawiającą się w dużej amplitudzie średnich rocznych temperatur, dość nagłymi przejściami w porach roku, jak również niewielką ilością opadów.

Gleby nadleśnictwa wytworzyły się głównie na piaskach rzeczno – lodowcowych oraz wydmach o różnym stopniu żyzności i wilgotności. Dominującymi typami gleb są gleby bielcowe o różnym stopniu zbielcienia oraz gleby brunatne, przeważnie kwaśne. Gleby bagienne pochodzenia organicznego powstały w dolinach i zagłębieniach terenu, w warunkach nadmiernego uwilgotnienia.

Najcenniejszymi drzewostanami są tu drzewostany sosnowe. Występuje tu cenny rodzimy ekotyp sosny wywodzący swój rodowód z pierwotnych lasów Puszczy Białej. W wieku rębności na bogatych siedliskach jej wymiary przekraczają 30 m wysokości i 40 cm pierśnicy. Najcenniejsze drzewostany sosnowe występują gł. na siedliskach BM św., BM w i LM św. Dobra jakość drzewostanu sosnowego umożliwia wytypowanie drzewostanów nasiennych i utworzenie plantacji topolowych (obręb Długosiodło) i choinkowych (obręb Jegiel). Na terenie nadleśnictwa występują także lasy ochronne: glebochronne (0,2%), wodochronne (20,9%), lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych (1,8%), lasy stanowiące ostoje zwierząt chronionych (0,1%), wyłączone drzewostany nasienne (0,2%). Lasy gospodarcze stanowią ok. 77%.

Obszar nadleśnictwa leżący w widłach Narwi i Bugu posiada bardzo duże, dotychczas nie w pełni wykorzystane, walory turystyczne. Dlatego też w określeniu potrzeb inwestycyjnych nadleśnictwa konieczne jest uwzględnienie zagospodarowania turystycznego.

Trwająca od wieków na terenach nadbużańskiej puszczy egzystencja człowieka spowodowała silne jej przekształcenie. Znaczny procent tutejszych lasów, choć reprezentowany czasem przez wiekowe okazy, jest drzewostanem nasadzonym przez człowieka. Jako relikty dawnych borów w trudno dostępnych rejonach wideł Narwi i Bugu zachował się jeszcze fragmenty starego, naturalnego drzewostanu.

Obecnie, w związku z brakiem przemysłu i ekstensyfikacją rolnictwa, głównym zagrożeniem dla tutejszych lasów jest coraz częstsze przeznaczanie terenów leśnych na cele nieleśne – mieszkaniowe i komunikacyjne oraz wysoki stopień synantropizacji roślinności występuje na terenach zabudowanych, a w szczególności na obszarze miasta Wyszaków. Wtórne, stworzone przez człowieka siedliska zasiedlane są przez gatunki rodzime, które ze swych naturalnych siedlisk rozprzestrzeniły się na wtórne (np. pokrzywa) bądź gatunki obce, najczęściej wprowadzone przez człowieka. W bezpośrednim sąsiedztwie osiedli, szlaków komunikacyjnych, itp. samorzutnie pojawia się roślinność ruderalna, reprezentowane głównie przez rośliny krótkotrwałe (np. perz, osty i łopian). Na terenach parków miejskich i wiejskich oraz wykorzystywanych rolniczo przejawem antropopresji jest występowanie zbiorowisk segetalnych, czyli chwastów.

Pomimo tego ogólna ocena kondycji roślinności na terenie gminy Wyszków, zarówno ze względu na stan sanitarny, jak i stopień synantropizacji (naturalności), pozwala ocenić ją wysoko. Świadczyć o tym może również decyzja o utworzeniu Nadburzańskiego Parku Krajobrazowego. Ochroną na jego terenie mają być objęte:

- duże zróżnicowanie ukształtowania terenu i krajobrazu
- wysoki stopień naturalności szaty roślinnej
- bogactwo flory i fauny, w szczególności gatunki chronione i rzadkie.

2.2 Wybrane elementy fauny.

Bogata szata roślinna i urozmaicona rzeźba terenu stwarzają warunki do powstania wielu nisz ekologicznych, które chętnie zasiedlają różnorodne gatunki zwierząt – zarówno bezkręgowych, jak i kręgowych. Bezkręgowce licznie reprezentowane są przez ślimaki, motyle i żuki.

Wśród gadów na uwagę zasługują: jaszczurka zwinka, gniewosz plamisty i żmija zygzakowata (prawnie chronione).

Wśród ptaków poza gatunkami pospolitymi (wróbel, sikory - uboga i bogatka, sroka, kawka i gawron) na uwagę zasługują gatunki chronione: bocian czarny, żuraw oraz myszołowy – zwyczajny i włochaty.

Ssaki najliczniej reprezentowane są przez drobne gryzonie (myszowate, jeże, krety i wiewiórki) oraz zwierzynę łowną: zające, lisy, dziki, sarny, jelenie i łosie.

2.3 Walory krajobrazowe powiatu

Pomimo niepodważalnych walorów przyrodniczych obszarowe formy ochrony przyrody zajmują na terenie powiatu wyszkowskiego zaledwie 0,1% powierzchni ogólnej i reprezentowane są przez użytki ekologiczne, czyli zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, jak naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nie użytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, itp.

Uzupełnienie znikomej powierzchni obszarów chronionych stanowią pomniki przyrody. Za pomnik przyrody uznać można pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno – pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, w szczególności sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, skałki, jary, gazy narzutowe, jaskinie.

Na terenie powiatu występują również prawnie chronione gatunki roślin i zwierząt.

Tabela 3. Pomniki przyrody na terenie powiatu wyszkowskiego.

Ogółem (rok/ liczba)	Pojedyncze drzewa	Grupy drzew	Aleje	Głazy narzutowe	Skalki	Inne
[sztuk]						
1996 – 45	37	7	-	-	-	1 (jałowiec)
1999 – 40	32	7	-	-	-	1 (jałowiec)

Źródło: opracowanie własne (Wydział RIGWiOŚ Starostwa Powiatowego w Wyszkowie)

Tabela 4. Inne formy ochrony przyrody w powiecie wyszkowskim.

	Użytki ekologiczne		Stanowiska dokumentacyjne	Zespoły przyrodniczo - krajobrazowe
	1996	1999		
Liczba obiektów	72	72	-	-
Powierzchnia w ha	85,07	84,7	-	-

Źródło: opracowanie własne (Wydział RIGWiOŚ Starostwa Powiatowego w Wyszkowie)

Obszarową formą ochrony przyrody na terenie powiatu jest użytek ekologiczny. Łączna powierzchnia dla 72 użytków ekologicznych wynosi 84,67 ha, w tym w poszczególnych gminach:

1. Brańszczyk 62,19 ha (32 użytki)
2. Długosiodło 14,48 ha (21)
3. Rzańnik 3,36 ha (12)
4. Somianka 4,64 (7)

Wyróżnić należy tu:

- bagna	-	29,44
- tereny podmokłe	-	24,97
- łąki i pastwiska	-	22,32
- torfowiska	-	4,75
- oczka wodne	-	0,75
- wydmy	-	0,76

Tabela 5. Ochrona przyrody – wyszczególnienie:

Gmina	Rok	Użytki ekologiczne [ha]	Pomniki przyrody
Powiat Wyszaków	1996		45
	1999	84,7	40
Brańszczyk	1996	62,2	13 - wiąz – 1 - dąb szypułkowy – 9 - lipa drobnolistna – 1 - modrzew polski – 2
	1999		11
Długosiodło	1996		2 - dąb szypułkowy – 1 - jałowiec pospolity – 1
	1999	14,5	2
Somianka	1996		4 - kasztanowiec zwyczajny – 2 - lipa drobnolistna – 1 - klon zwyczajny – 1
	1999	4,6	4
Rząśnik	1996		3 - topola czarna – 1 - modrzew polski – 2
	1999	3,4	2
Wyszaków	1996		17 - dąb szypułkowy – 16 - grab zwyczajny – 1
	1999	-	15
Zabrodzie	1996		6 - dąb szypułkowy – 6
	1999	-	6

Wyjątkowe walory przyrodnicze powiatu powodują zainteresowanie Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody, związane z możliwością rozszerzenia na teren powiatu NPK.

Nadbużański Park Krajobrazowy obejmuje lewobrzeżną część doliny dolnego Bugu od miejscowości Kiełpiniec w gm. Sterdyń do ujścia, fragment dolnej Narwi i Liwca oraz duże obszary leśne Puszczy Białej, Borów Łochowskich i Lasów Ceranowskich.

Poniższe dane prezentują projektowane powierzchnie NPK na terenie powiatu.

Tabela 6. Projektowane powierzchnie terenów chronionych w powiecie wyszkowskim (w nawiasie podano całkowitą powierzchnię danej jednostki administracyjnej).

Jednostka administracyjna	Obszar jednostki adm. objęty przez projektowany Park	Powierzchnia (ha) *	Powierzchnia jednostki adm.
m. Wyszaków	całe miasto	2 090	2 090
gm. Brańszczyk	cała gmina	16 760	16 760
gm. Długosiodło	część wschodnia	11 675	16 740
gm. Rząśnik	część południowa	10 900	16 740
gm. Somianka	cała gmina	11 640	11 640
gm. Wyszaków	cała gmina	14 470	14 470
gm. Zabrodzie	część północna	5 835	9 200
Powiat	-	73 370	87 640

* Łącznie tereny włączone do Parku i strefy ochronnej

Tabela 7. Powierzchnia Parku i strefy ochronnej wg podziału administracyjnego.

Jednostka administracyjna	Powierzchnia ogólna (ha)			Udział % w powierzchni ogólnej jednostek adm.		
	park	strefa ochronna	razem	park	strefa ochronna	razem
m. Wyszaków	380	1 710	2 090	18,2	81,8	100,0
gm. Brańszczyk	16 760	-	16 760	100,0	-	100,0
gm. Długosiodło	5 585	6 090	11 675	33,3	36,4	69,7
gm. Rząśnik	8 700	2 200	10 900	52,0	13,1	65,1
gm. Somianka	600	11 040	11 640	5,2	94,8	100,0
gm. Wyszaków	6 280	8 190	14 470	43,4	56,6	100,0
gm. Zabrodzie	2 270	3 565	5 835	24,7	38,7	63,4
Powiat	40 575	32 795	73 370	46,3	37,4	83,7

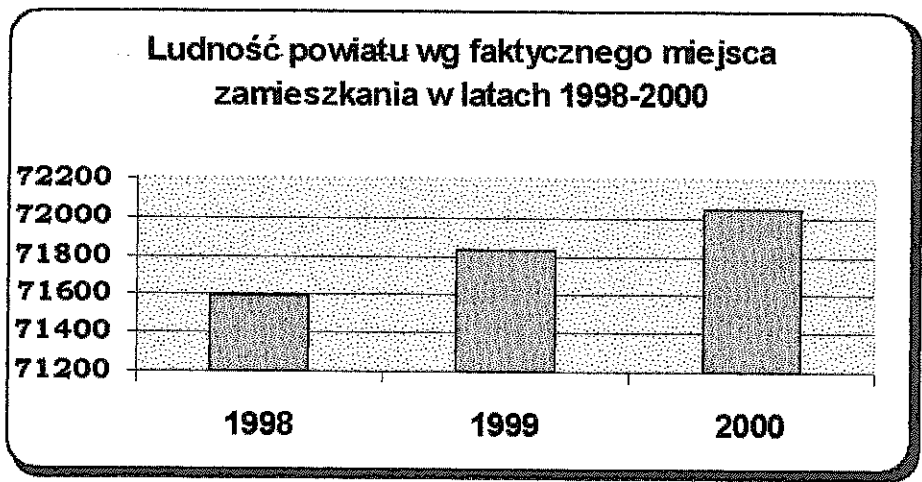
Tabela 8. Wykaz rezerwatów projektowanych na terenie powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Nazwa	Gmina	Powierzchnia w ha	Typ rezerwatów
1.	Fidest	Wyszków	450	ornitologiczny
2.	Knurowiec	Brańszczyk	25	florystyczny
3.	Budy Nowe	Brańszczyk	550	ornitologiczny
Razem:		Powiat Wyszków	1 025	-

3 SPERA SPOLECZNA

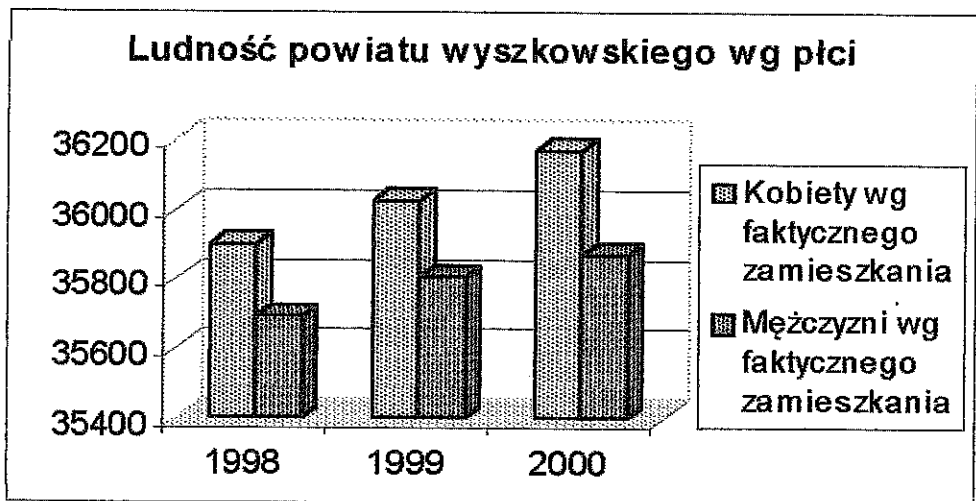
3.1 Ludność powiatu

Na zakończenie 2000 roku powiat wyszkowski zamieszkiwało 72044 osoby. Liczba ludności wykazuje tendencję rosnącą.

Rysunek 12. Ludność powiatu wyszkowskiego w latach 1998-2000 r.

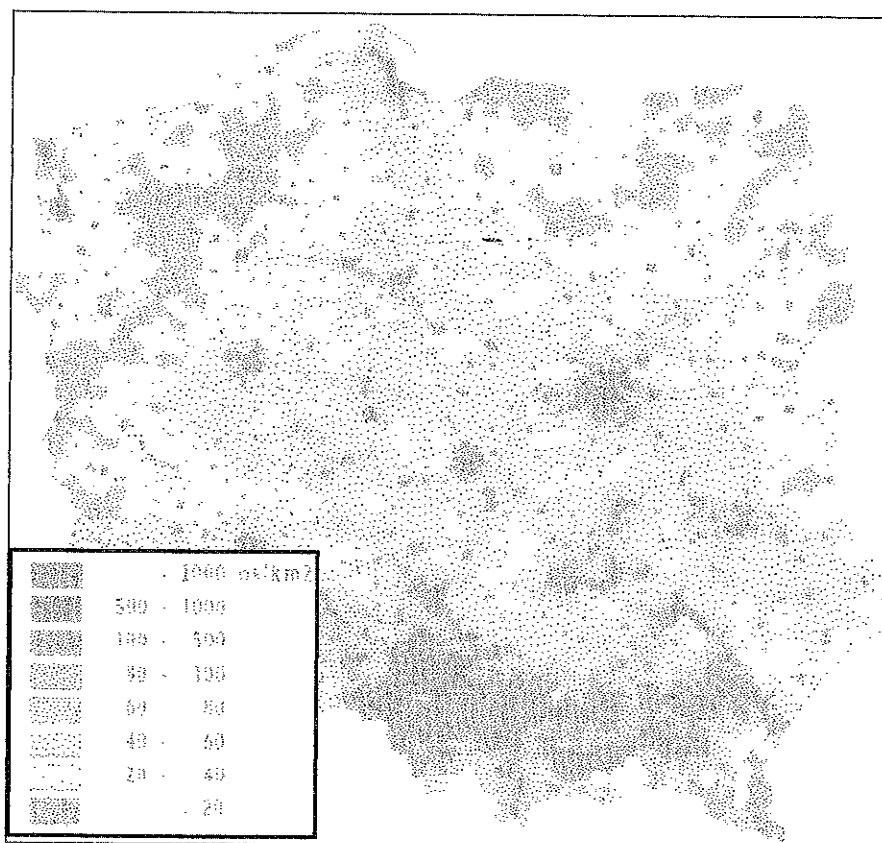
Na koniec 2000 roku na 100 mężczyzn w powiecie przypadło 101 kobiet (wskaźnik ten dla województwa mazowieckiego wynosił 108).

Rysunek 13. Ludność powiatu wyszkowskiego wg płci w latach 1998-2000 r.

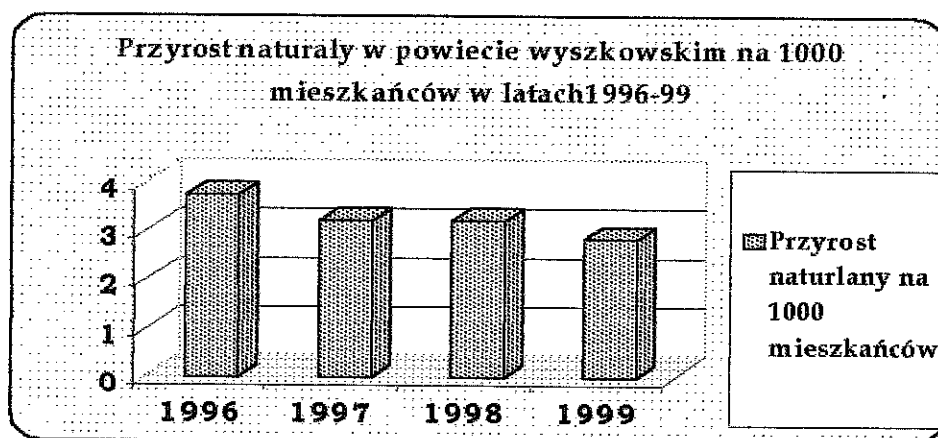
Gęstość zaludnienia w 2000 roku wynosiła 82 osoby/1 km², kształtowała się więc poniżej średniej województwa mazowieckiego, która wynosiła 143 osoby/1 km² (gęstość zaludnienia dla Polski w 2000 roku wyniosła 124 osoby/km²).

Rysunek 14. Gęstość zaludnienia gmin na tle Polski

Przyrost naturalny w powiecie wyszkowskim w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł w 1999 roku 2,8. Jest to korzystna sytuacja, ponieważ w województwie mazowieckim w analogicznym okresie czasu ten wskaźnik jest ujemny.

Rysunek 15. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców 1996-1999r.

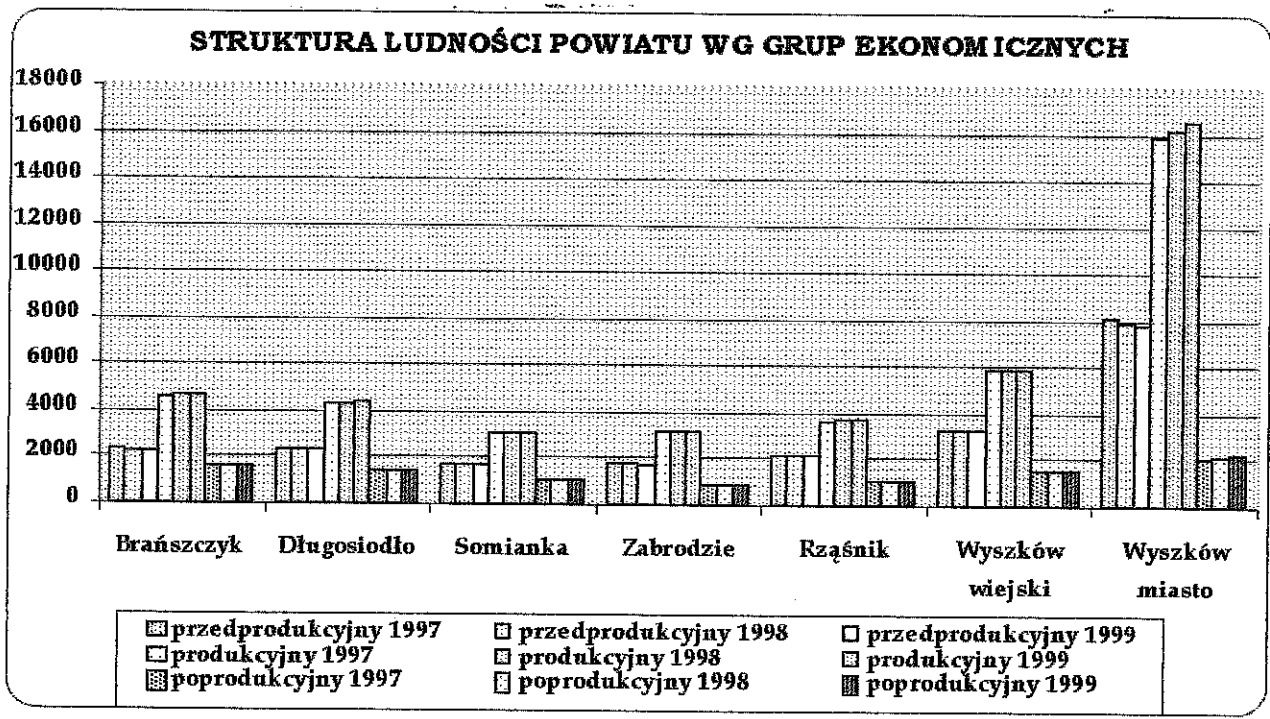

Ogólny ubytek ludności jest obserwowany w całym kraju. Na koniec 2000 roku Polska liczyła o 10 tys. mniej mieszkańców niż przed rokiem. Spowodowane jest to stale malejącą liczbą urodzeń jak również ujemnym saldem migracji zagranicznych.

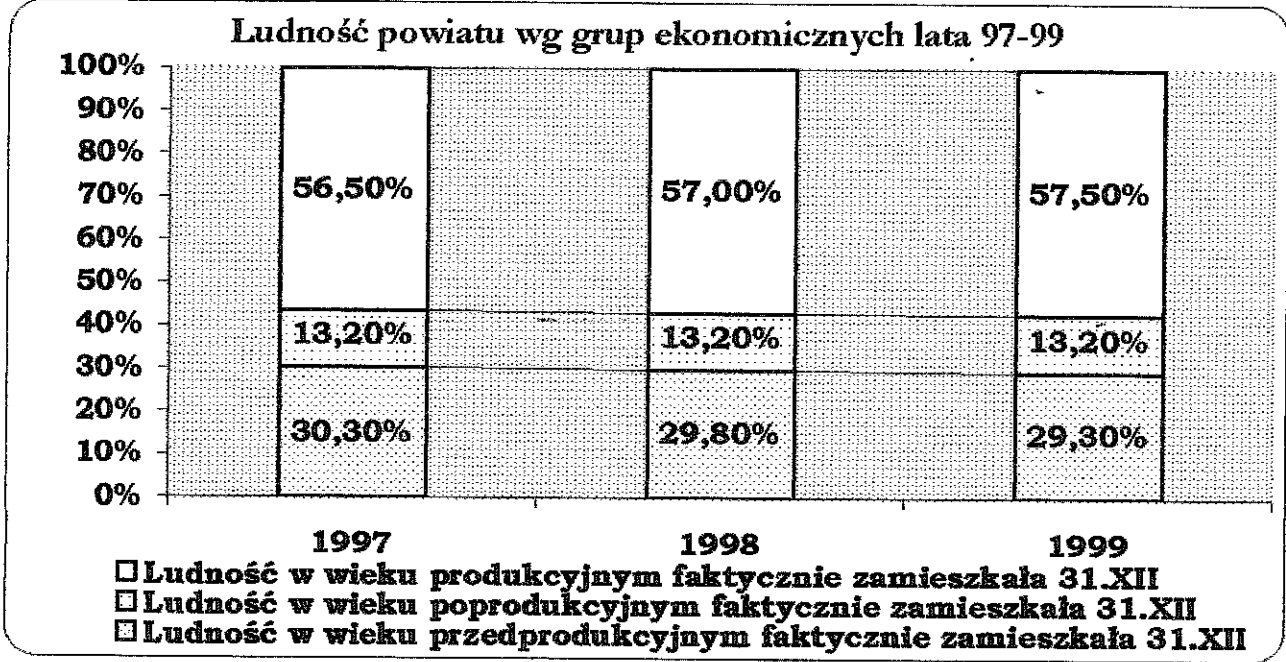
W strukturze ludności powiatu wyszkowskiego stwierdza się duży udział ludności w wieku produkcyjnym i zdecydowanie mniejszą liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym.

Daje się zauważyć zmniejszający udział ludności w wieku przedprodukcyjnym. Ale struktura ludności powiatu wyszkowskiego według grup ekonomicznych jest korzystna i powiat należy zaliczyć do demograficznie „młodych”.

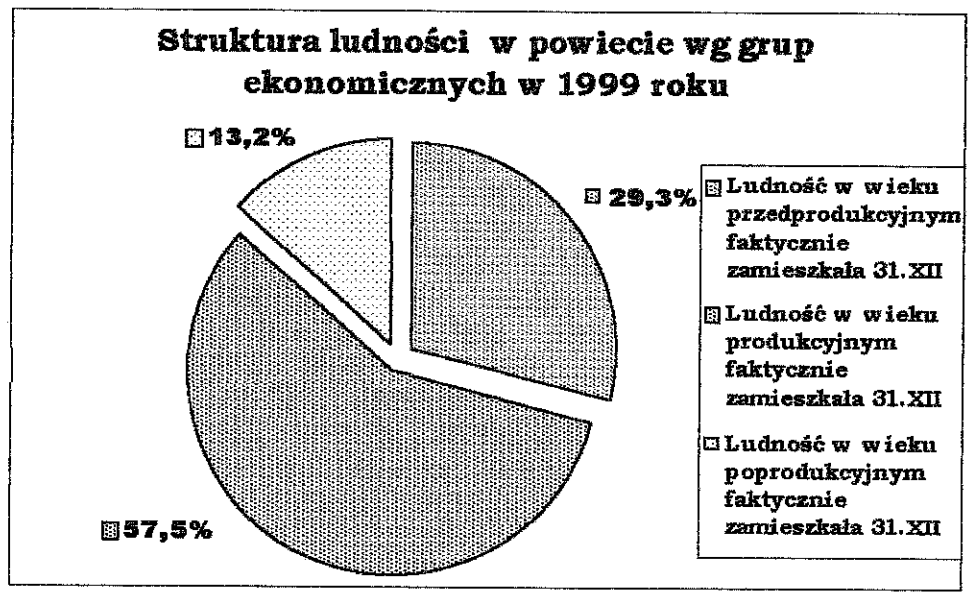
Rysunek 16. Struktura ludności powiatu wyszkowskiego wg gmin w grupach ekonomicznych wg miejsca zamieszkania w trzech kolejnych latach 1997-99.

Rysunek 17. Ludność gmin powiatu wyszkowskiego w grupach ekonomicznych w trzech kolejnych latach 1997-99.

Rysunek 18. Struktura ludności powiatu wyszkowskiego według grup ekonomicznych w 1999 roku.

3.2 Oświata i wychowanie

Szkoły i placówki oświatowe prowadzone przez samorzady.

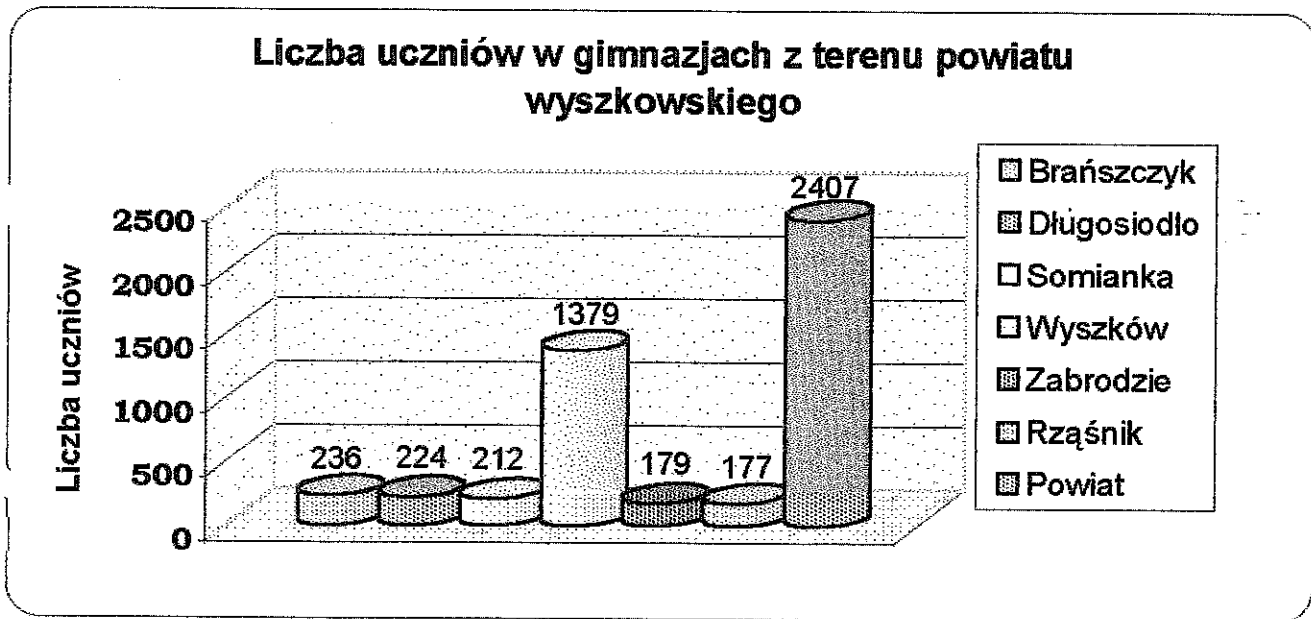
W powiecie wyszkowskim samorzady gminne były organami prowadzącymi dla:

- 50 szkół podstawowych,
- 14 gimnazjów,
- 8 przedszkoli⁴.

Tabela 9. Wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne w gminach powiatu wyszkowskiego w roku szkolnym 2000/2001 (stan z początku roku)

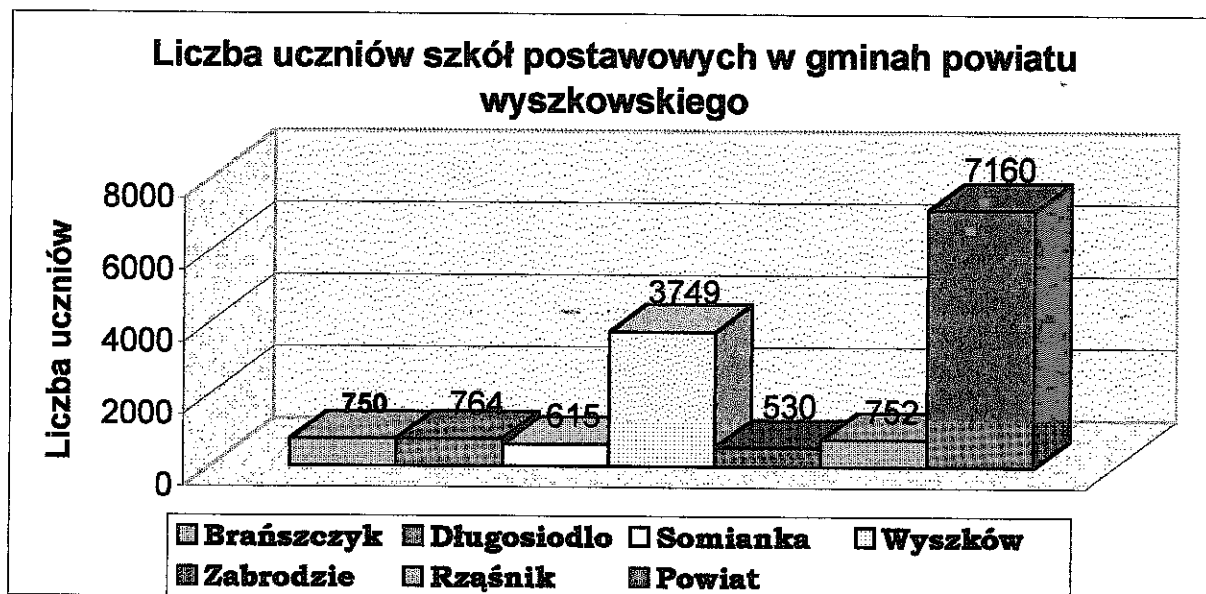
Rok	Wychowanie przedszkolne			Szkoły podstawowe			Gimnazja		
	placówki	dzieci	nauczyciele	placówki	dzieci	nauczyciele	placówki	dzieci	nauczyciele
2000	8	404	-	50	7160	571	14	2407	157

W szkołach podstawowych powiatu funkcjonowało 367 oddziałów, natomiast w gimnazjach 96 oddziałów.

Rysunek nr 19. Uczniowie w gimnazjach powiatu wyszkowskiego rok szkolny 2000-2001.

⁴ Przedszkola i żłobki wg danych GUS na koniec 1999 roku.

Rysunek nr 20. Uczniowie w szkołach podstawowych rok szkolny 2000 - 2001.

Starostwo Powiatowe w Wyszkowie przejęło w styczniu 1999 roku i prowadzi następujące placówki oświatowe⁵:

Tabela 9. Informacja o szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez Starostwo Powiatowe w latach 1998-2001.

Lp.	Nazwa szkoły (placówki)	Rok szk. 1998/1999			Rok szk. 1999/2000			Rok szk. 2000/2001		
		Liczba uczniów	Liczba oddz.	Średnia liczba ucz. w oddz.	Liczba uczniów	Liczba oddz.	Średnia liczba ucz. w oddz.	Liczba uczniów	Liczba oddz.	Średnia liczba ucz. w oddz.
1.	Liceum Ogólnokształcące im. C.K. Norwida	695	23	30,21	750	24	31,29	784	25	31,60
2.	Internat Przy Liceum Ogólnokształcącym	83	—	—	84	—	—	90	—	—
3.	Spółeczne Liceum Ogólnokształcące	118	6	19,66	155	8	19,5	161	8	19,50
4.	Zespół Szkół Zawodowych	2483	85	29,21	2340	79	29,77	2.190	73	30,26
5.	Bursa Szkolna w Wyszkowie	120	—	—	130	—	—	120	—	—

⁵ Źródło: Wydział Edukacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Wyszkowie.

6.	Technikum Handlowe Ul. 11 Listopada 1	94	3	31,33	183	6	30,33	250	8	32,00
7.	Zespół Szkół w Zabrodziu	260	9	28,88	264 (z dorosłymi)	9	30,55	327 (z dorosłymi)	10	32,10
8.	Zespół Szkół w Długosiodle	12	1	12,00	73	3	28,00	137 (z dorosłymi)	5	29,20
9.	Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy	102 +21 Niżej 10 Fiszor	10 + 5 Niżej 3 Fiszor	7,38	188 z Fiszorem, Nięgowem	21	8,23	193 (z Fiszorem, Nięgowem)	21	9,00
	Internat przy Ośrodku	X	X	X	16	X	X	30	X	X
10.	Podstawowa Szkoła Specjalna w Brańszczyku	55	6	9,10	49	6	9,33	56	6	9,83
11.	Ośrodek Wychowawczy Zgromadzenia Sióstr Franciszek Rodziny Maryi	55	—	—	65	—	—	65	—	—
12.	Zasadnicza Szkoła Rolnicza w Rzańniku	14	1	14,00	Szkoła zlikwidowana	—	—	—	—	—
Razem										
1.	Liczba uczniów w szkołach	3.864	152	25,42	4.002	156	25,65	4.098	156	26,27
2.	Liczba uczniów w internatach /bursach /ośrodkach	258	X	X	295	X	X	305	X	X

TABELA NR 11. NAUCZYCIELE W SZKOŁACH ŚREDNICH I INNYCH PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH STAROSTWA POWIATOWEGO W WYSZKOWIE

Lp.	Nazwa szkoły / Placówka	Nauczyciele							
		Zatrudnieni w roku szkolnym 1999/2000				zatrudnieni w roku szkolnym 2000/2001			
		Pełno- Zatrud.	Niepełno- zatrud. w przeł. na pełne etaty	Razem	Tyg. liczba godzin ponadwy- miarowych	Pełno- zatrud.	Niepełno- zatrud. w przeł. na pełne etaty	Razem	Tyg. liczba godzin ponadwy- miarowych
	OGÓLEM	227	61,93	288,93	1.789	230	47,12	277,1 2	1.457 ,7

Ponadto na terenie Wyszkowa funkcjonuje Centrum Kształcenia Ustawicznego prowadzone przez samorząd wojewódzki oraz Wydział Zamiejscowy Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku prowadzący kształcenie w systemie stacjonarnym, wieczorowym i zaocznym na 3 kierunkach tj.:

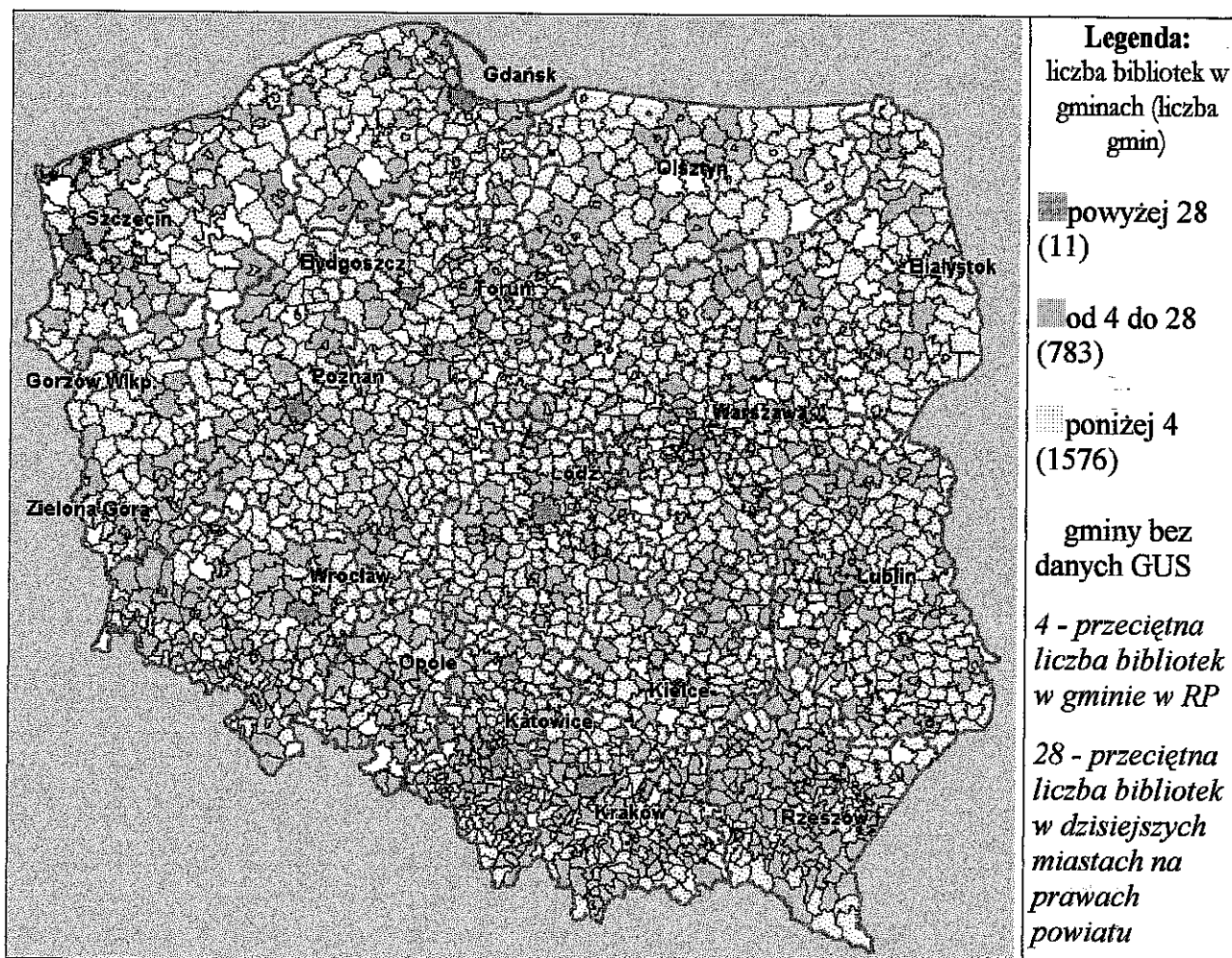
- Administracja;
- Informatyka stosowana;
- Zarządzanie i marketing.

Zajęcia dydaktyczne na tej uczelni prowadzi 51 nauczycieli akademickich.

3.3 Biblioteki i kina

Tabela 12. Informacje o bibliotekach i kinach w powiecie na 1000 ludności.

Lata	biblioteki publiczne		kina stałe	
	księgozbiór w wol.	czytelnicy	miejsca na widowni	widzowie
1998	3818	154	2,72	205
1999	3658	-	2,7	-

Rysunek 21. Biblioteki w gminach powiatu wyszkowskiego w 1996 na tle Polski

3.4 Służba zdrowia

W 2000 roku na 1 lekarza przypadło 966 mieszkańców powiatu wyszkowskiego.

Tabela 13. Statystyka w służbie zdrowia.

LICZBA LUDNOŚCI W PRZELICZENIU NA					
Rok	Łóżko w szpitalu	Aptekę	Lekarza	Stomatologa	Pielęgniarkę
1999	249	6.590	725	5.576	254
2000	249	6.590	966	5.576	287

Tabela 14. Placówki ochrony zdrowia (stan na 31. XII. 2000 roku).

Rok	Szpitalne obiekty	Łóżka ogółem	Przychodnie ogółem	Ośrodki zdrowia	Apteki
2000	1	291	2	7	11

W strukturze samorządu powiatu wyszkowskiego od 1999 roku funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wyszkowie przy ul. KEN 1. Ponadto terenie powiatu działają 3 placówki niepubliczne o charakterze specjalistycznym, tj. Specjalistyczny N ZOZ „GIN-MED” w Wyszkowie, N ZOZ „GEMELLI” oraz N ZOZ przy ulicy Centralnej, gdzie przyjmują lekarze specjaliści. Oprócz tego na terenie Wyszkowa są dwa N ZOZ świadczące usługi w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

Zróżnicowana jest struktura organizacyjna placówek służby zdrowia świadczących podstawową opiekę zdrowotną na terenach poszczególnych gmin. Ponadto funkcjonuje 1 placówka niepubliczna świadcząca usługi pielęgniarskie w gabinetach szkolnych.

3.5 RYNEK PRACY W POWIECIE WYSZKOWSKIM

Powiat wyszkowski jest typowym regionem rolniczym, o niskim stopniu urbanizacji, ze słabo rozwiniętym przemysłem, związanym głównie z branżą drzewną, i usługami na niewielką skalę. Liczba gospodarstw rolnych wynosi ponad 7,5 tys. Większość stanowią niewielkie gospodarstwa rolne o powierzchni do 5 ha.

W latach 90 – tych po reformie gospodarczej kraju zaczęła się prężnie rozwijać prywatna przedsiębiorczość. W mieście obecnie funkcjonuje ponad 3 tys. podmiotów gospodarczych, w powiecie ponad 4,5 tysiąca. Większość z nich działa w branżach: działalność produkcyjna, usługi budowlane, handel, transport i łączność i obsługa nieruchomości.

Do największych firm działających na terenie powiatu dających zatrudnienie można zaliczyć: Browary Wyszkowskie, Centrum Dystrybucyjne Jeronimo Martins, Hutę Szkła

Polglass, Przedsiębiorstwo Budowlano – Usługowe Kombud, Przedsiębiorstwa Pomel i Rolos, Zena (niegdyś Daewoo FSO), Wyszowska Fabrykę Mebli „Fama”, Wyszowskie Przedsiębiorstwo Budowlane, Wytwórnia Pasz „Dobropasz”. Zatrudnienie zapewniają także: Baza Skupowo – Handlowa „Mleks”, Firma „Eurobram”, Fabryka Domów, Produkcja i Sprzedaż Mebli Sosnowych „Drewmark”, Produkcja Opakowań Kartonowych „Pol-Kam” (zakład pracy chronionej), a ponadto sieci sklepów, instytucje publiczno – gospodarcze, banki, apteki, restauracje, hotele, instytucje ochrony zdrowia i pomocy społecznej, zakłady usługowe.

W maju 2001 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie wyszkowskim wyniosła 7029 osób, z czego 3692 kobiety.

W maju 2001 roku odnotowano napływ rejestrowanego bezrobocia o 316 osób; w tym 114 kobiet. Przeważali zdecydowanie mieszkańcy wsi – 196 osób. 153 osoby spośród wyżej wymienionych otrzymały prawo otrzymywania zasiłku. 220 spośród nowo rejestrowanych to osoby, które poprzednio pracowały, a 41 z nich pozbawiona została zatrudnienia z przyczyn zakładu pracy. 96 osób wcześniej nie pracowało, z czego 25 to absolwenci.

Jeśli pod uwagę weźmiemy kryterium wieku, przeważać będą osoby młode pomiędzy 18 a 24 rokiem życia.

W maju 2001 r. Powiatowy Urząd Pracy w Wyszkowie odnotował odpływ liczby bezrobotnych o 372 osoby. 170 z nich podjęło pracę; w tym 117 to praca nieusubstydowana. 165 osób nie potwierdziło gotowości do pracy, a 13 zrezygnowało ze statusu bezrobotnego. 12 bezrobotnych rozpoczęło naukę lub staż, a 4 osoby nabyły prawa rentalne lub emerytalne.

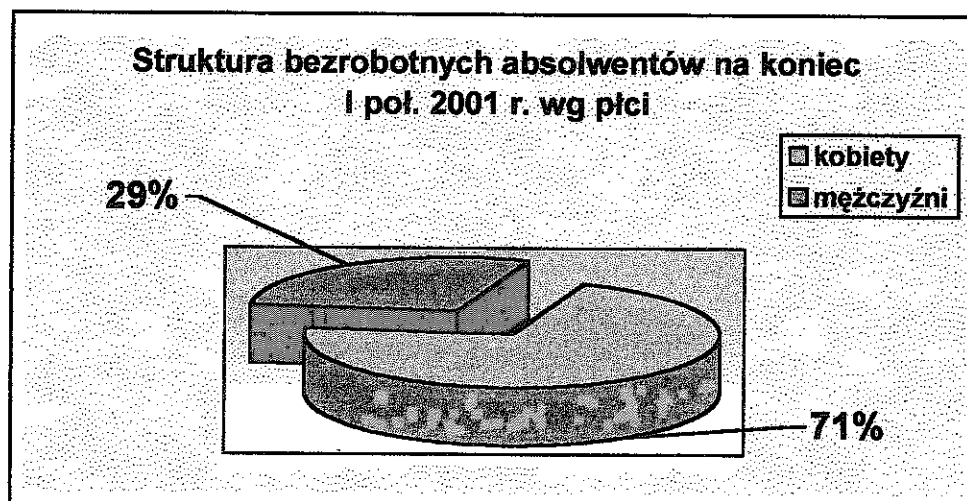
W maju 2001 Powiatowy Urząd Pracy otrzymał 106 ofert pracy dla zarejestrowanych bezrobotnych, z czego 86 dotyczyło pracy subsydiowanej, 32 sektora publicznego, 23 przewidziane były dla absolwentów, a 2 dla niepełnosprawnych.

Na koniec czerwca 2001 roku liczba bezrobotnych wyniosła 7104 osoby. W stosunku do poprzedniego miesiąca odnotowano przyrost liczby bezrobotnych o 75 osób.

Podobnie, jak w miesiącu poprzednim, wśród bezrobotnych przeważały kobiety (3764 tj. 53%).

Największą przewagę bezrobotnych kobiet w stosunku do mężczyzn zauważyć można było wśród absolwentów pozostających do pracy, co przedstawia poniższy wykres:

Rysunek 22. Struktura bezrobotnych absolwentów na koniec I poł. 2001 wg płci.

Źródło: opracowanie własne

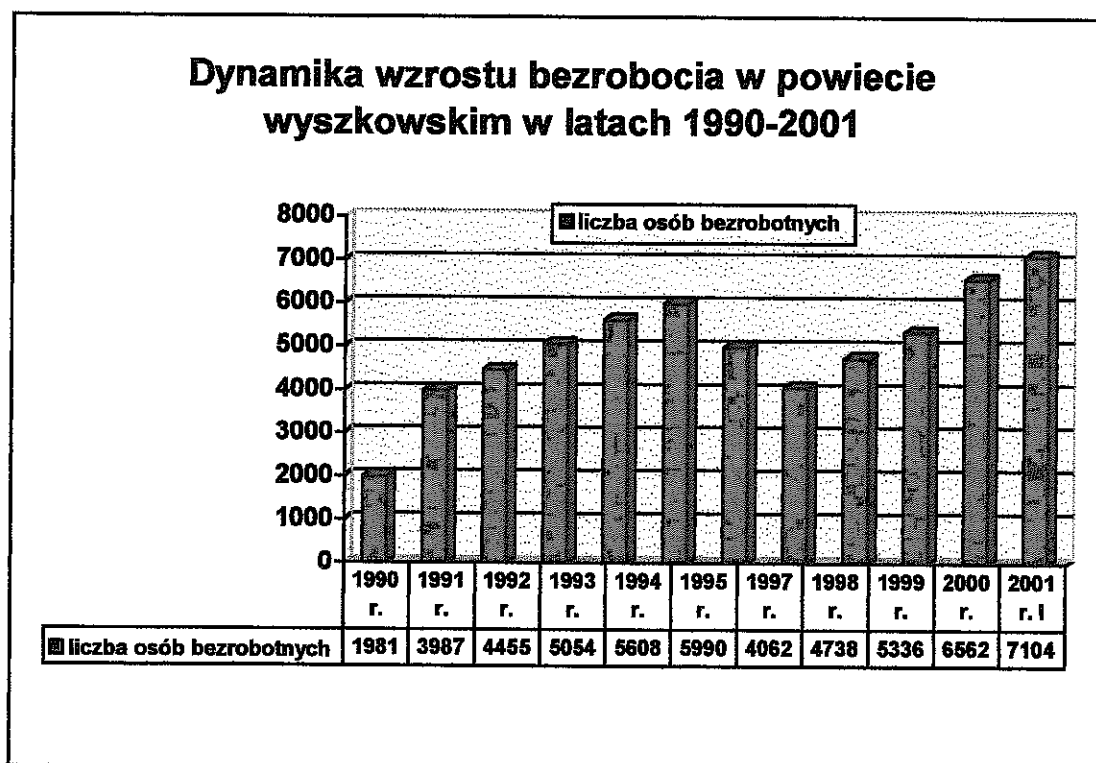
Na koniec maja 2001 roku zaledwie 1753 bezrobotnych uprawnionych było do pobierania zasiłku (w tym 743 kobiety), co stanowi 24,6% ogółu.

Zasiłek przedemerytalny pobierało 301 osób, natomiast 112 osób pobierało świadczenia przedemerytalne.

3.5.1 CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY; SYTUACJA W LATACH 1990-2001.

W powiecie wyszkowskim, tak jak i w Polsce bezrobocie pojawiło się z początkiem 1990 roku. Cechowało się stałą tendencją wzrostową.

Rysunek 23. Dynamika wzrostu bezrobocia w powiecie wyszkowskim w latach 1990-2001.

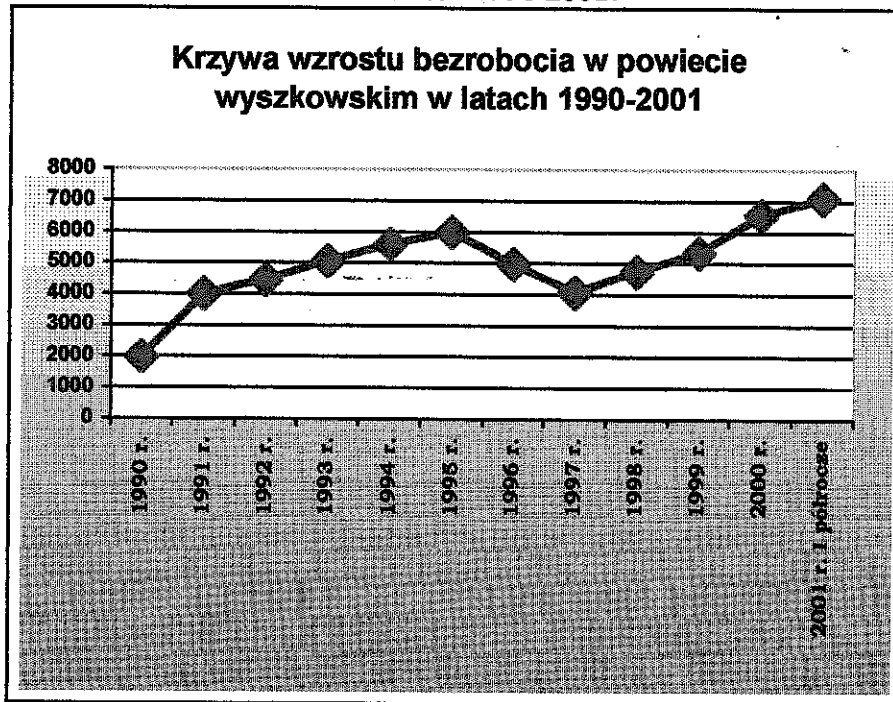

Źródło: opracowanie własne

Wykres powyższy pokazuje dynamikę wzrostu bezrobocia w powiecie wyszkowskim w latach 1990-2001.

Krzywą dynamiki przyrostu bezrobocia w latach 1990- I poł. 2001 przedstawiono poniżej.

Rysunek 24. Krzywa wzrostu bezrobocia w powiecie wyszkowskim w latach 1990-2001.

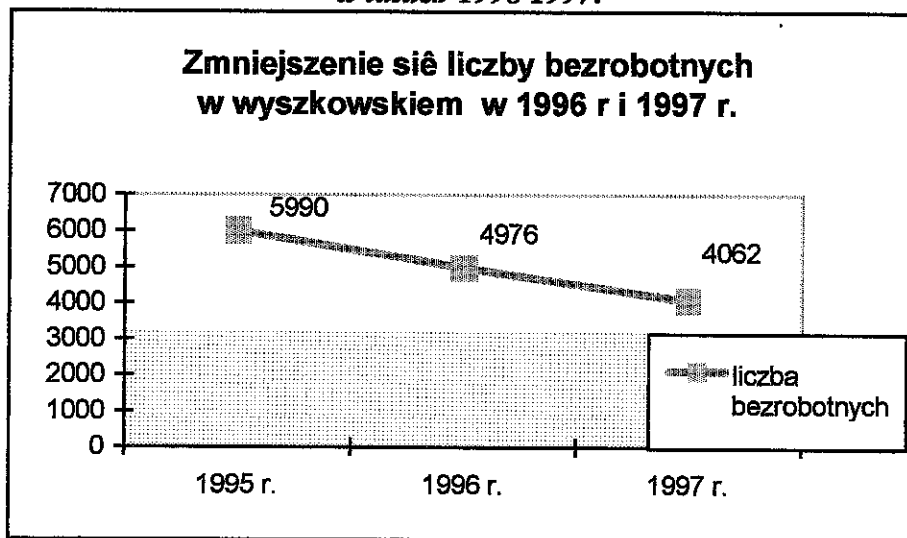

Źródło: opracowanie własne

W roku 1990 Rejonowy Urząd Pracy w Wyszkowie odnotował 1810 osób bezrobotnych, a 1991 rok dwukrotnie więcej tj. 3987 osób. Lata 1992-1995 charakteryzowały się stopniowym przyrostem bezrobocia, około 500 osób rocznie. W roku 1992 zarejestrowanych było 4455 bezrobotnych, w 1993 r. - 5054 , 1994 – 5608 i w 1995 r – 5990 osób.

Rok 1996 i 1997, jak wcześniej wspomniano przyniósł znaczne zmniejszenie się liczby osób bez zatrudnienia. I tak w roku 1996 było 4976 osób bezrobotnych, a w roku 1997 – 4062 osoby.

Rysunek 25. Zmniejszenie się liczby bezrobotnych w powiecie wyszkowskim w latach 1996-1997.

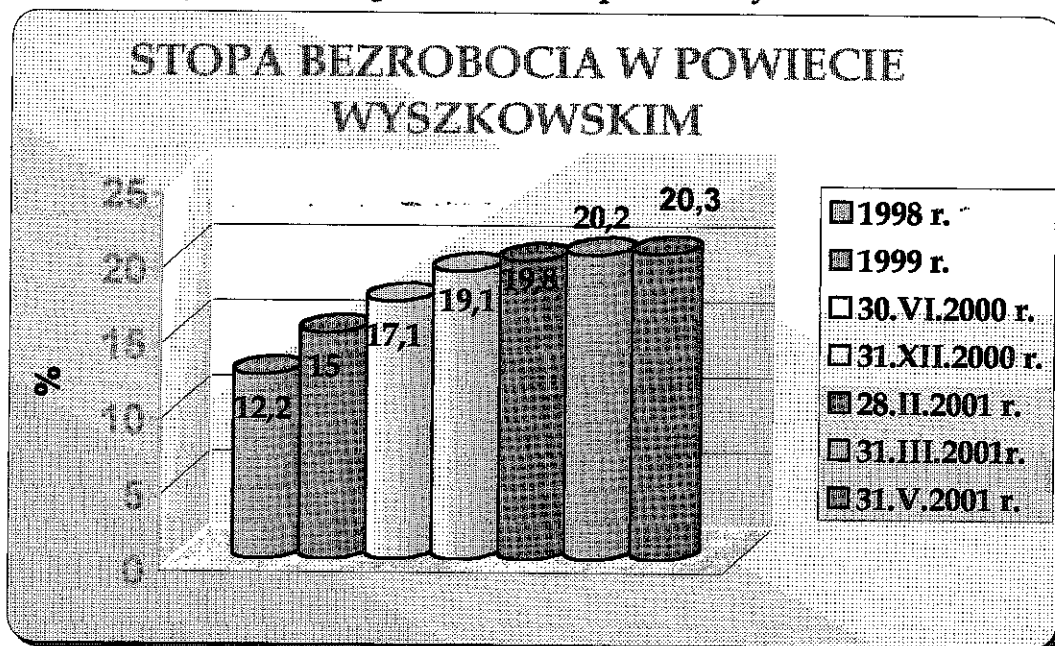

Źródło: opracowanie własne

Po roku 1997 Rejonowy (a z dniem 1 stycznia 1999 r. Powiatowy) Urząd Pracy odnotowywał lawinowy przyrost liczby osób pozostających bez zatrudnienia.

Rejonowy, a później Powiatowy Urząd Pracy odnotował rosnącą stopę bezrobocia w powiecie wyszkowskim.

Rysunek 26. Stopa bezrobocia w powiecie wyszkowskim.

Źródło: opracowanie własne

Pod koniec 1998 roku w powiecie wyszkowskim odnotowano 12,2% stopę bezrobocia, która rok później wzrosła do 15%. 6 miesięcy później wzrosła ona o kolejne 2,1% osiągając 17,1%. 2% przyrost liczby osób bez pracy nastąpił 6 miesięcy później. Na koniec 2000 r. stopa bezrobocia w powiecie wyszkowskim wynosiła 19,1%. Tendencja wzrostowa utrzymywała się w kolejnych miesiącach 2001 roku..

Na dzień 31 maja 2001 stopa bezrobocia w powiecie wyszkowskim znacznie przekracza średnią krajową osiągając poziom 20,3% (w porównaniu średnia krajowa – 15,7% i średnia województwa mazowieckiego 11,9%).

Tabela 15. Porównanie - skala bezrobocia w powiecie wyszkowskim a w Polsce i województwie mazowieckim.

Wyróżnienie	Poza rolnictwem indywidualnym (w tys.)	W rolnictwie indywidualnym (w tys.)	Razem (w tys.)	Bezrobotni (w tys.)	Aktywni zawodowo (cywilni) (w tys.)	Stopa bezrobocia (w % aktywnych zawodowo)
Polska	11116,7	4129,8	15246,5	2841,1	18087,5	15,7
Województwo mazowieckie	1736,7	576,6	2316,3	311,5	267,8	11,9
Powiat wyszkowski	13,0	14,6	27,6	7,0	34,7	20,3

Źródło: Rocznik Statystyczny, Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wyszkowie na dzień 31 maja 2001 r. wyniosła 7029 osób. Odnotowano niewielki spadek liczby osób bezrobotnych o 0,79%. (7085 osób) w stosunku do poprzedniego miesiąca kwietnia.

Zaledwie 26,9% bezrobotnych tj. 1888 osób otrzymywało zasiłki, znaczna większość pozostawała bez dodatkowych środków .

Analizując wykres przedstawiony poniżej zauważymy zmniejszającą się tendencję osób uprawnionych do pobierania zasiłków.

Rysunek 27. Bezrobotni wg przyznania prawa do zasiłku.

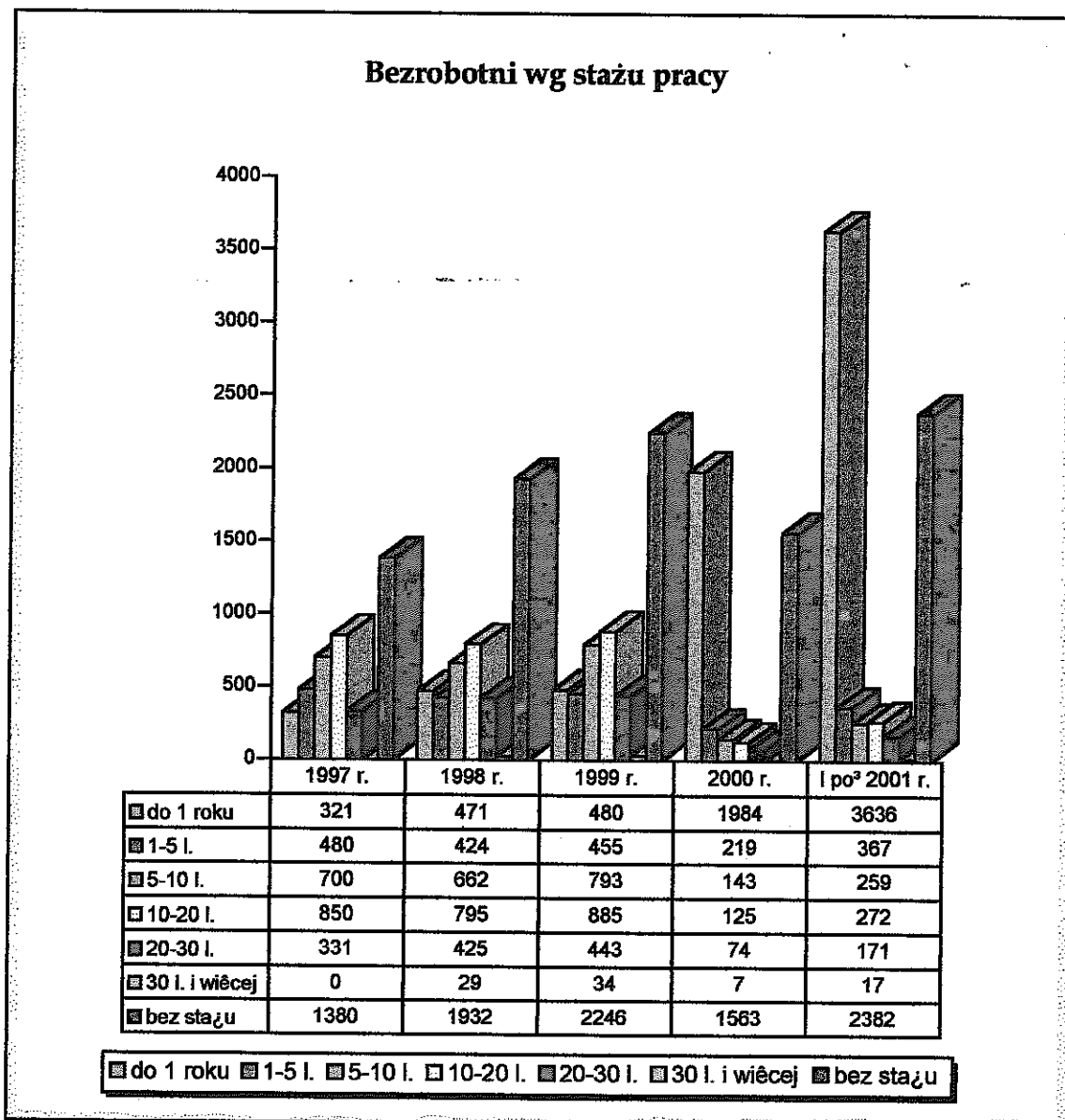
Źródło: opracowanie własne

Tabela 16. Bezrobotni wg przyznania prawa do zasiłku.

BEZROBOTNI W POWIECIE WYSZKOWSKIM Z PRAWEM I BEZ PRAWA DO ZASIŁKU				
LATA	XII.1998 r.	XII.1999 r.	XII.2000 r.	31.IV.2001 r.
Z PRAWEM DO ZASIŁKU	1255	1482	1694	1870
BEZ PRAWA DO ZASIŁKU	3483	3854	4868	5215

Źródło: opracowanie własne

Rysunek nr 28. Bezrobotni wg stażu pracy w powiecie wyszkowskim.

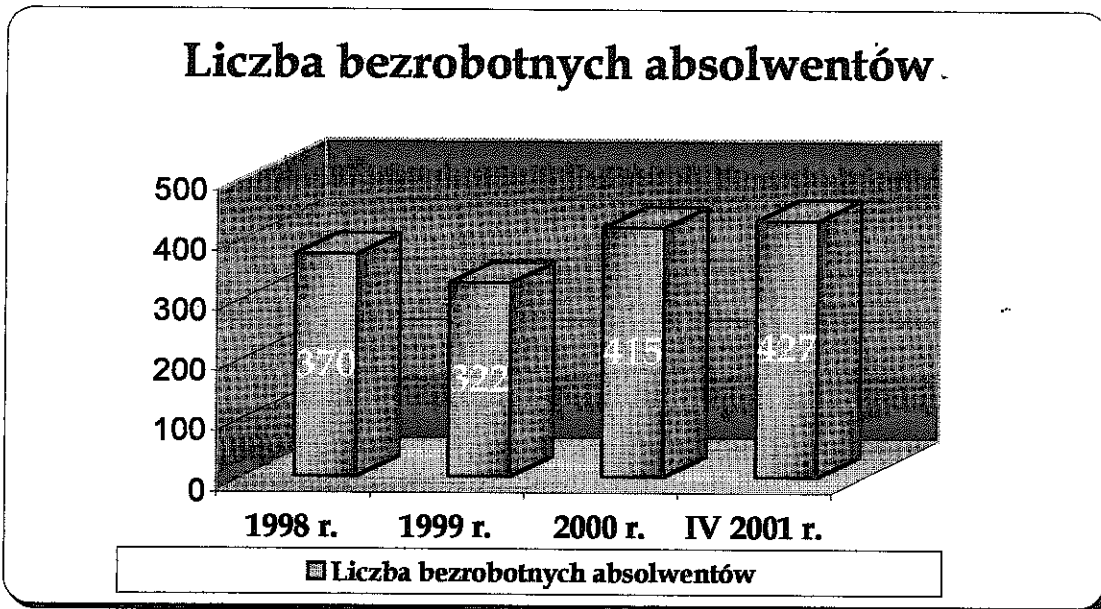

Źródło: opracowanie własne

Analizując powyższy wykres zaobserwować możemy zdecydowaną przewagę osób nie posiadających stażu pracy lub ze stosunkowo krótkim tj. do 12 miesięcy stażem pracy wśród ogółu bezrobotnych. Tak więc jedną z trudności ze znalezieniem zatrudnienia jest brak odpowiedniej lub brak jakiegokolwiek praktyki zawodowej.

Warto by także przyjrzeć się wzrostowi liczby absolwentów wśród ogółu bezrobotnych.

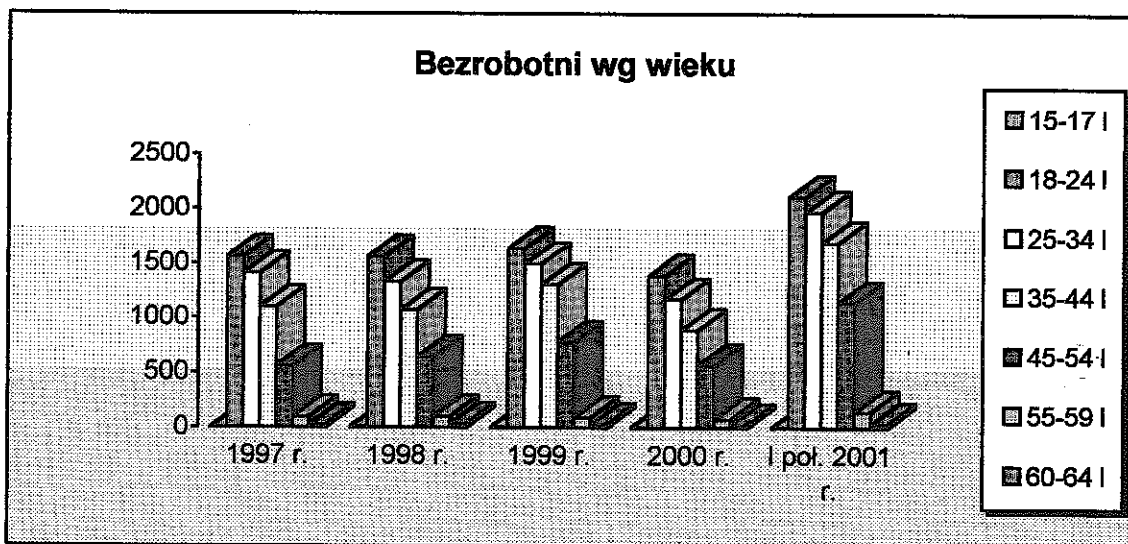
Rysunek 29. Liczba bezrobotnych absolwentów w latach 1998- VI.2001.

Źródło: opracowanie własne

Poniższy wykres zawiera analizę struktury bezrobotnych wg wieku w powiecie wyszkowskim w latach 1997-pierwsza połowa 2001r.

Rysunek nr 30. Bezrobotni wg struktury wieku w latach 1997-I poł. 2001.

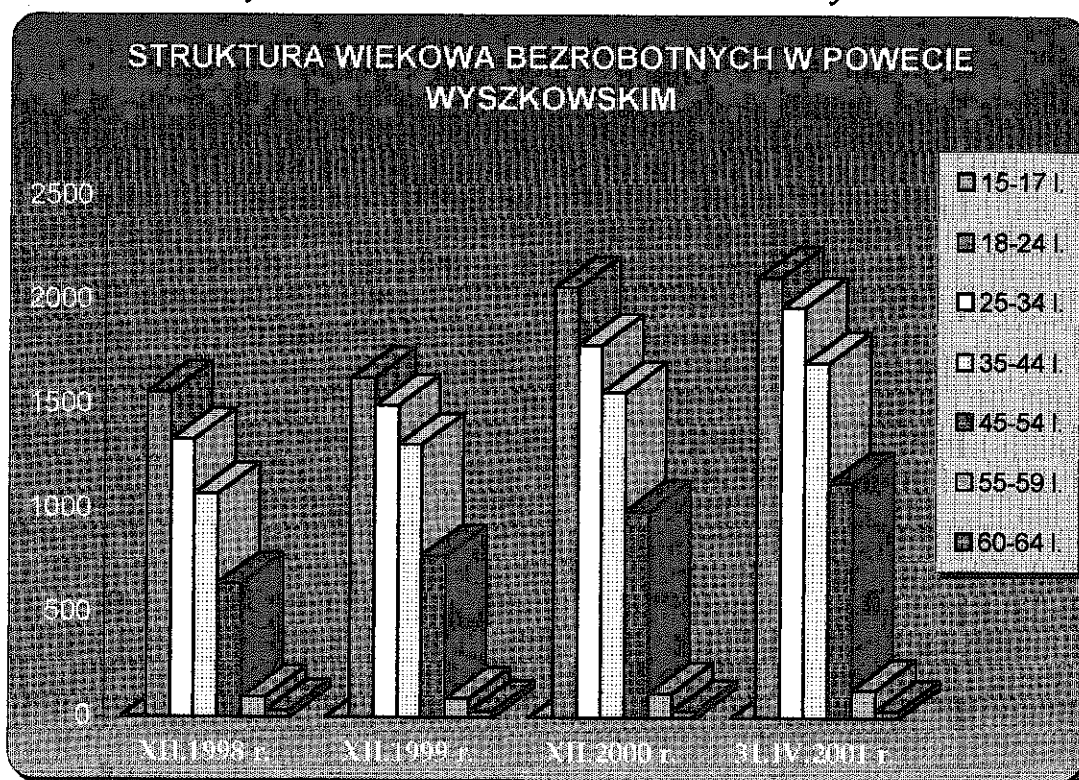
Źródło: opracowanie własne

Tabela nr 17 Bezrobotni w powiecie wg wieku w latach 1998 – IV.2001.

Bezrobotni w powiecie wg grup wiekowych				
OGÓLEM POWIAT	XII.1998 r.	XII.1999 r.	XII.2000 r.	31.IV.2001 r.
	4738	5336	6562	7085
15-17 l.	5	1	0	0
18-24 l.	1581	1630	2068	2115
25-34 l.	1331	1499	1791	1970
35-44 l.	1071	1309	1562	1706
45-54 l.	640	776	992	1127
55-59 l.	98	92	119	134
60-64 l.	32	29	30	33

Źródło: opracowanie własne

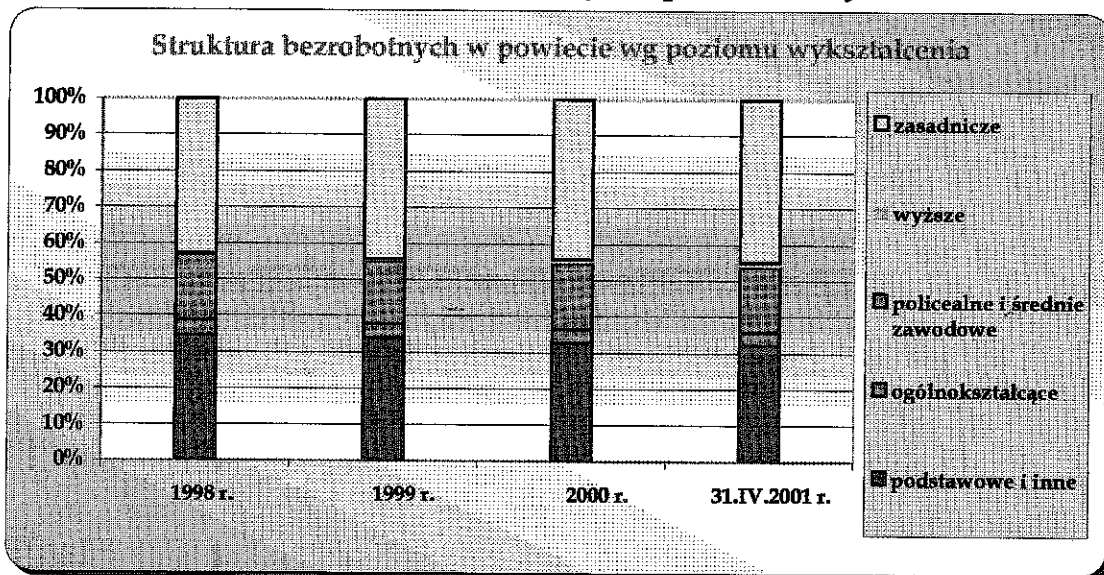
Rysunek nr 29. Struktura wiekowa bezrobotnych.

Źródło: opracowanie własne

Powyższy wykres wskazuje, że najliczniejszą grupę wśród ogółu bezrobotnych stanowią ludzie młodzi pomiędzy 18 a 24 rokiem życia. W 1998 roku co trzeci badany nie przekroczył 24 lat. Wówczas bezrobotni w wymienionym powyżej przedziale wiekowym stanowili 33% ogółu bezrobotnych w wyszkowskim. W rok później liczba ta zmniejszyła się nieznacznie do 30,5%. W roku 2000 odsetek osób do 24 roku życia wyniósł 31,5%, zaś na koniec kwietnia 2001 roku 29,8%.

Rysunek nr 30. Struktura bezrobotnych a poziom ich wykształcenia.

Źródło: opracowanie własne

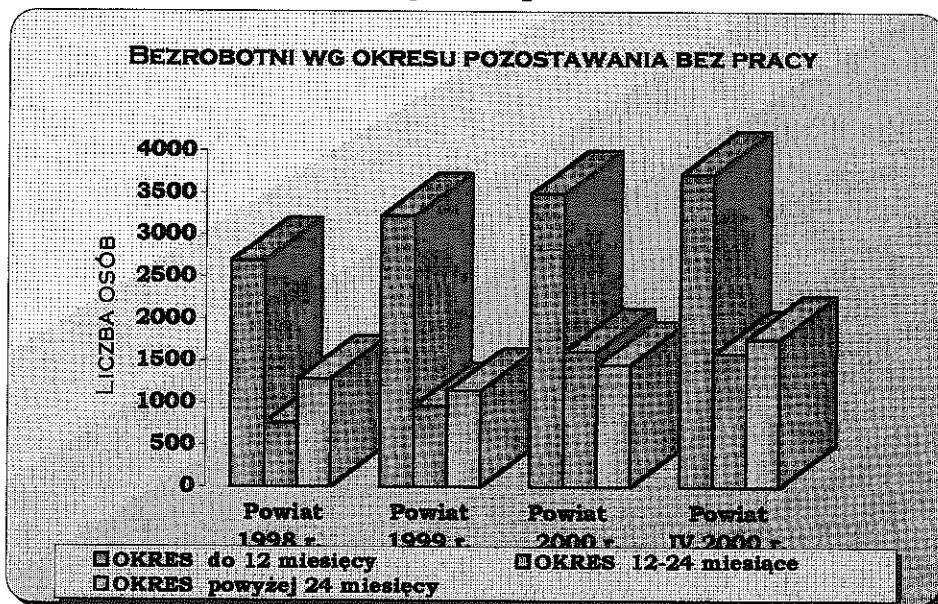
Tabela nr 18. Struktura bezrobotnych a poziom ich wykształcenia lata 98-2000.

	1998 r.	1999 r.	2000 r.	31.IV.2001 r.
podstawowe i inne	1640	1822	2147	2273
zasadnicze	2030	2360	2900	3188
ogólnokształcące	193	201	246	271
policealne i średnie zawodowe	858	920	1190	1260
wyższe	17	33	79	93

Źródło: opracowanie własne

Dokonując porównania wykształcenia bezrobotnych w powiecie wyszkowskim biorąc pod uwagę kryterium wykształcenia, zdecydowanie przeważają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz podstawowym i niepełnym podstawowym.

Rysunek nr 31. Bezrobotni wg okresu pozostawania bez zatrudnienia.

Źródło: opracowanie własne

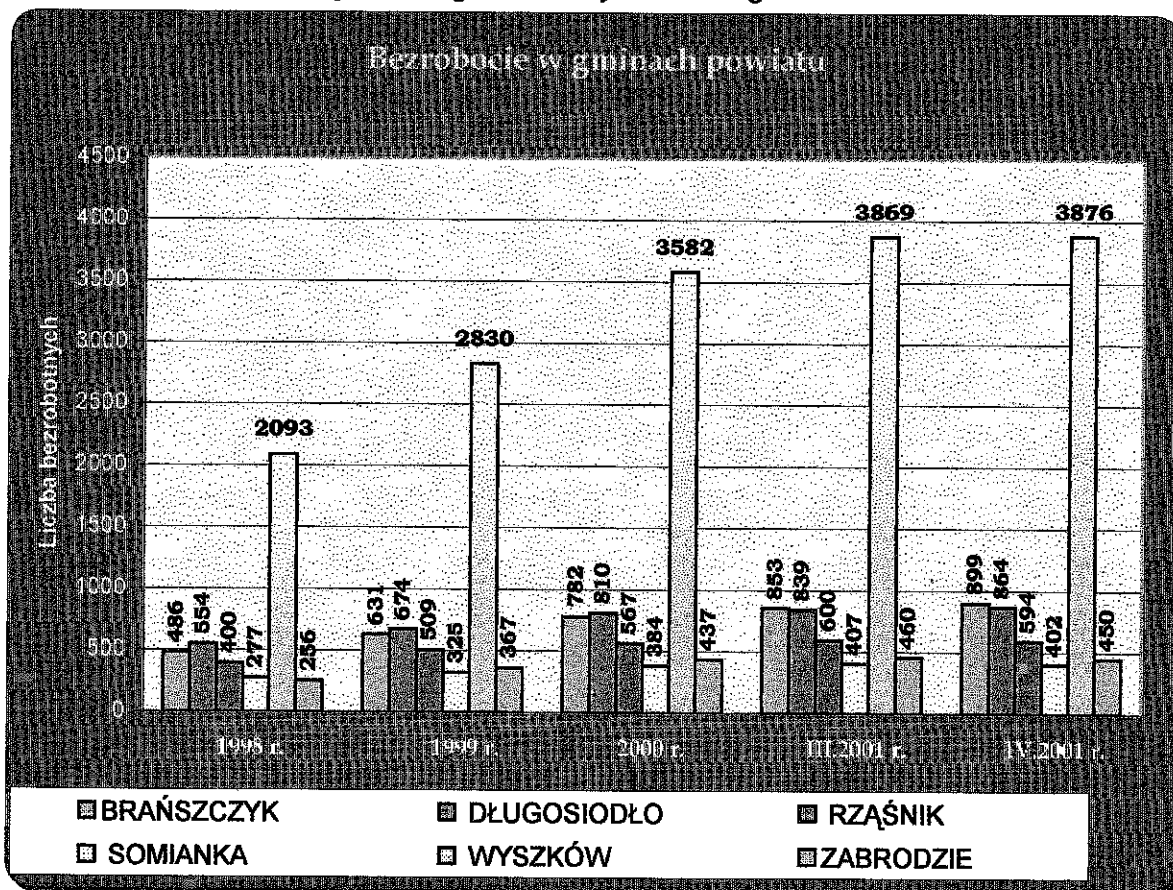
Tabela nr 19. Bezrobotni wg okresu pozostawania bez zatrudnienia.

Okres pozostawania bez pracy bezrobotnych z terenu powiatu wyszkowskiego			
	OKRES		
	do 12 miesięcy	12-24 miesiące	powyżej 24 miesięcy
Powiat 1998 r.	2690	763	1285
Powiat 1999 r.	3227	963	1146
Powiat 2000 r.	3496	1616	1456
Powiat IV.2000 r.	3730	1590	1765

Źródło: opracowanie własne

Konkludując, najliczniejszą grupę bezrobotnych ze względu na okres przebywania bez pracy, stanowią osoby pozostające bez pracy w okresie do 12 miesięcy. Niepokojącym jest również stały wzrost liczby osób pozostających bez zatrudnienia przez okres powyżej 24 miesięcy, co bywa nazywane bezrobociem uporczywym.

Rysunek nr 32. Bezrobocie w gminach powiatu wyszkowskiego.

Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę strukturę bezrobocia w powiecie wyszkowskim powyżej przedstawiono dynamikę zmian ogólnej liczby bezrobotnych względem poszczególnych gmin.

Rysunek 33 Dynamika wzrostu liczby bezrobotnych w gminach powiatu wyszkowskiego.

Źródło: opracowanie własne

3.6 Pomoc społeczna

Okres reform i przebudowy ustroju społecznego w Polsce spowodował gwałtowne zmiany w strukturze społecznej; wywołał nowe zjawiska społeczne i odpowiadające im problemy np: bezrobocie, sieroctwo społeczne, ubóstwo oraz różne formy patologii.

Ostatnie lata przyniosły wzrost poziomu życia społeczeństwa. Jednak obok widocznych oznak poprawy sytuacji finansowej przeciętnej rodziny, nadal znaczna część z nich żyje w bardzo trudnych warunkach. Rodziny te bardzo często dotknięte są bezrobociem, które stanowi główną przyczynę trudnej sytuacji materialnej wielu z nich. Zagrożenie trwałym ubóstwem zwiększa się w przypadku zamieszkania tych rodzin w małych miasteczkach i na wsiach.

Rodziny dysfunkcyjne i zagrożone dysfunkcjami potrzebują kompleksowej pomocy, skierowanej do wszystkich ich członków, we wszystkich sferach życia. Celem pomocy społecznej jest przezwyciężenie trudności i usamodzielnienie rodziny poprzez ukazanie sposobu wyjścia z kłopotów i zapewnienia odpowiedniego wsparcia. Ukierunkowana pomoc przyczyni się do aktywności rodzin oraz nie zachęci innych do stawiania siebie w podobnych sytuacjach. Istnieją różne przyczyny dysfunkcji rodzin, przy czym w wielu rodzinach przyczyny te kumulują się.

Na sytuację związaną z funkcjonowaniem pomocy społecznej w powiecie wyszkowskim znaczący wpływ odgrywa utrzymujący się wysoki wskaźnik bezrobocia (z czego wynika ubóstwo) oraz różne zjawiska patogenne, niepełnosprawność i bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Wynikające z tego społeczno - ekonomiczne i materialne zróżnicowanie społeczeństwa powoduje wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze o różnym standardzie i zakresie.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na szczeblu gminy realizują ośrodki pomocy społecznej. Na terenie naszego powiatu znajduje się 6 ośrodków pomocy społecznej zlokalizowanych w każdej gminie.

Na szczeblu powiatowym zadania te są realizowane poprzez powiatowe centrum pomocy rodzinie. Zadania wykonywane przez jednostki obu samorządów terytorialnych należą do zadań własnych jak też zadań zleconych przez administrację rządową. Stosunki między powiatem, a gminą oparte są na zasadzie uzupełnienia, a nie przy użyciu formuły zależności między nimi.

Tabela nr 20. Jednostki organizacyjne działające na terenie powiatu wyszkowskiego realizujące zadania w zakresie pomocy społecznej.

1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańszczyk	ul. Jana Pawła II 07 – 221 Brańszczyk
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długosiodle	07 – 210 Długosiodło
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somiance	07 – 203 Somianka
4.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzańniku	07 – 205 Rzańnik
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkowie	ul. 3 Maja 16 07 – 200 Wyszków
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu	07 – 230 Zabrodzie
7.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie	ul. K. E. N. 2 07 – 200 Wyszków tel. (029) 74 250 52

Ośrodki pomocy społecznej realizują zadania w zakresie pomocy społecznej na szczeblu gminnym. Zadania własne gminy obejmują dwie grupy: obowiązkowe i pozostałe.

Tabela nr 21. Powody przyznawania pomocy – dla osób z terenu powiatu wyszkowskiego ogółem – rok 2000.

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
		2000	2000
Ubóstwo	01	2259	8910
Sieroctwo	02	29	95
Bezdomność	03	6	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	04	281	1261
Bezrobocie	05	1236	4544
Niepelnosprawność	06	1099	3050
Długotrwała choroba	07	708	2290
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – ogółem, w tym:	08	1169	5435
- rodziny niepełne	09	421	1428
- rodziny wielodzietne	10	600	3970
Alkoholizm	11	229	884
Narkomania	12	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	13	48	73
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	14	1	3
LICZBA DECYZJI ODMOWNYCH	15	0	198
ODWOŁANIE OD DECYZJI	16	0	8

Tabela nr 22. RZECZYWISTA LICZBA RODZIN I OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ Z TERENU POWIATU WYSZKOWSKIEGO W ROKU 2000.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZYMNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIA		LICZBA RODZIN		Liczba osób w rodzinach
	1	2	3	W tym: na wsi*	
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych / bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania /	1	4961	3432	2520	11896
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	2	1970	1902	1463	6047
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	3	3607	2201	1650	8310
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej - ogółem	4	x	1704	1112	5701
w tym: wyłącznie w postaci pracy socjalnej	5	x	484	362	1786

Zadania pomocy społecznej w powiecie realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie. Od 1 stycznia 2001 r. do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez powiat należy:

- 1) zapewnienie, organizowanie i prowadzenie usług w określonym standardzie w domu pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym, organizowanie mieszkań chronionych oraz kierowanie osób ubiegających się o przyjęcie do domu pomocy społecznej,
- 2) opracowanie powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- 3) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach,
- 4) organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych i zastępczych, a także terapii rodzinnej,
- 5) prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej,
- 6) zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców oraz dzieciom niedostosowanym społecznie, a w szczególności poprzez prowadzenie i organizowanie ośrodków adopcyjno – opiekuńczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych, w tym ognisk wychowawczych, świetlic i klubów środowiskowych o zasięgu ponadgminnym dla dzieci i młodzieży, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie,
- 7) zapewnienie szkolenia i doskonalenia zawodowego kadr pomocy społecznej z terenu powiatu,
- 8) doradztwo metodyczne dla ośrodków pomocy społecznej i pracowników socjalnych,
- 9) finansowanie powiatowych ośrodków wsparcia, z wyłączeniem ośrodków dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 10) pomoc w integracji ze środowiskiem osób opuszczających zakłady karne oraz niektóre rodzaje placówek opiekuńczo – wychowawczych, resocjalizacyjnych, zakłady dla nieletnich i rodziny zastępcze,

- 11) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz pokrywanie wydatków związanych z kontynuowaniem nauki osobom opuszczającym niektóre typy placówek opiekuńczo – wychowawczych, schroniska, zakłady poprawcze, domy pomocy społecznej i rodziny zastępcze,
- 12) organizowanie opieki w rodzinach zastępczych oraz udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci,
- 13) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb,
- 14) realizacja innych zadań przewidzianych w odrębnych ustawach,

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) organizowanie i zapewnienie funkcjonowania powiatowych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 2) pomoc uchodźcom,
- 3) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie i zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników realizujących zadania określone w pkt.1 – 3.
- 4) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje także zadania związane z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych, a w szczególności:
- 5) dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych,
- 6) likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych i w komunikowaniu się osobom fizycznym,
- 7) tworzenie nowych stanowisk pracy i refundacja wynagrodzeń,
- 8) udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej,
- 9) finansowanie kosztów szkoleń organizowanych przez kierownika Powiatowego Urzędu Pracy.

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie funkcjonuje również Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.

W powiecie wyszkowskim działają następujące placówki pomocy społecznej:

Tabela nr 23. Dane o placówkach pomocy społecznej w powiecie wyszkowskim XII.2000 r.

Obiekt	Przeznaczenie	Podmiot prowadzący	Miejsca /przebywa
Dom Pomocy Społecznej w Brańszczyku	dla osób przewlekle somatycznie chorych	Powiat	174/173
Dom Pomocy Społecznej w Niegowie	dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego z siedzibą Władz Generalnych w Niegowie – Samarii	107/107
Dom Pomocy Społecznej „Fiszor” w Gaju	dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego „Fiszor” w Gaju 44	89/89
Prywatny Dom Pomocy Społecznej w Loretto k/Kamięńczyka	dla osób przewlekle chorych	Zgromadzenie Sióstr Loretanek	
Prywatny Dom Pomocy Społecznej w Białymblocie	dla osób przewlekle chorych	Osoba fizyczna	14/2

Publiczny Dom Dziecka w Dębinkach	dla dzieci i młodzieży	Powiat	60/65
Rodziny zastępcze – 73 rodziny	dla dzieci i młodzieży	Powiat	103/73
Środowiskowe Ognisko Wychowawcze w Długosiodle	dla dzieci i młodzieży	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci na zlecenie powiatu	30/30
Środowiskowe Ognisko Wychowawcze w Wyszku, ul. Białostocka	dla dzieci i młodzieży	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci na zlecenie powiatu	30/30
Środowiskowe Ognisko Wychowawcze w Wyszku, ul. Kościuszki	dla dzieci i młodzieży	Fundacja kultury wyzwolenie na zlecenie powiatu	30/30
Dom Dziennego Pobytu „Senior”	dla osób starszych	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszku	30/40
Dzienne Centrum Aktywności	dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z upośledzeniem umysłowym koło w Wyszku	50/80
Poradnia Rodzinna	dla rodzin dotkniętych problemami z terenu i gminy Wyszów	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszku	

Ogółem powiat wyszkowski dysponuje 370 miejscami statutowymi w domach pomocy społecznej finansowanych w ramach dotacji celowej z budżetu państwa w formie dofinansowania zadań własnych powiatu. Istnieją również miejsca w prywatnych domach pomocy społecznej funkcjonujące na odrębnych zasadach (pensjonariusz ponosi wszystkie koszty związane z pobytem w tym domu). Ilość osób oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej z terenu powiatu wyszkowskiego jest adekwatna do ilości miejsc posiadanych przez powiat.

Funkcjonujący na terenie powiatu wyszkowskiego Dom Dziecka w Dębinkach posiada wystarczającą w stosunku do potrzeb ilość miejsc. Obecnie podejmuje się działania w celu wdrażania reformy dotyczącej opieki nad rodziną i dzieckiem jak również doprowadzenia do uzyskania przez placówki opiekuńczo – wychowawcze odpowiedniego standardu zgodnego z obowiązującymi przepisami.

Środowiskowe Ogniska Wychowawcze prowadzą działalność o charakterze profilaktycznym mającym na celu zapobieganie niedostosowaniu i sieroctwu społecznemu dzieci i młodzieży oraz zapewnienie pomocy rodzicom mającym poważne trudności w wychowaniu dzieci. Placówki te cieszą się dużym zaufaniem środowiska lokalnego. Ilość miejsc jest niewystarczająca.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszku realizuje zadania nałożone na powiat ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Najistotniejszym ograniczeniem utrudniającym, a często wręcz uniemożliwiającym osobom niepełnosprawnym korzystanie z przysługującego im prawa do pełnego życia i zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi są bariery architektoniczne urbanistyczne i w komunikowaniu się. W latach 1999 – 2000 obserwowano bardzo duże zainteresowanie osób niepełnosprawnych pomocą finansową ze środków PFRON. Wynika ono z coraz bardziej postępującego ubożenia osób niepełnosprawnych i ich rodzin, jak

również z faktu istnienia na terenie powiatu wyszkowskiego kilku domów pomocy społecznej. Ponadto prężnie działają organizacje pozarządowe skupiające osoby niepełnosprawne informując je o możliwościach uzyskania pomocy finansowej.

Na terenie powiatu wyszkowskiego w zakresie pomocy społecznej działają następujące organizacje:

1. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
2. Polski Czerwony Krzyż,
3. Związek Niewidomych,
4. Klub Amazonek (kobiety dotknięte rakiem piersi),
5. Stowarzyszenie „Ważna Róża” (skupia młodzież i osoby niepełnosprawne),
6. Fundacja Kultury „Wyzwolenie”,
7. Polski Związek Głuchych,
8. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich (udziela pomocy rzeczowej i finansowej osobom potrzebującym),
9. Klub Abstynenta Arka (zajmuje się problemami uzależnień oraz przemocą w rodzinie).

Prężnie działa Zakład Opieki Zdrowotnej „MONAR”, który promuje zdrowy tryb życia wolny od nałogów i uzależnień. Ośrodek prowadzi działalność profilaktyczną i terapeutyczną, współpracuje z organizacjami pomocy społecznej i oświaty.

Z rozeznania potrzeb społeczności lokalnej sporządzono przez podmioty działające w zakresie pomocy społecznej sporządzono wykaz niżej wymienionych potrzeb:

Wykaz potrzeb:

- 1) Sukcesywna realizacja w/w programu „Osoba niepełnosprawna w społeczności lokalnej”,
- 2) Uruchomienie poradnictwa specjalistycznego, na podstawie opracowanego programu (prowadzenie terapii i profilaktyki),
- 3) Utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej,
- 4) Zapewnienie szkolenia i podnoszenia kwalifikacji pracownikom socjalnym z terenu powiatu wyszkowskiego,
- 5) Zapewnienie szkolenia rodzinom zastępczym,
- 6) Tworzenie rodzin zastępczych, które pełniłyby role pogotowia opiekuńczego,
- 7) Tworzenie sieci placówek zapewniających doraźną opiekę dzieciom i rodzinom dysfunkcyjnym,
- 8) Restrukturyzacja Domu Dziecka w Dębinkach w celu osiągnięcia do 2006 r. odpowiedniego standardu prowadzonych usług opiekuńczych zgodnie z obowiązującym od października rozporządzeniem MP i PS,
- 9) Tworzenie zastępczych form opieki nad dzieckiem w celu ograniczenia kierowania dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych całodobowej opieki.

Włączenie do strategii rozwoju powiatu diagnozy potrzeb społeczności lokalnej przyczyni się do pełniejszej realizacji zadań w zakresie pomocy społecznej. Wpłynie na poprawę życia rodzin i da podwaliny do wyznaczenia kierunków polityki społecznej na terenie naszego powiatu.

**TABELA NR 24. PODSTAWOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE POWIATU
W 2000 ROKU**

Lp.	Dane	Liczba
1.	Ludność ogółem	72.433
2.	W tym: osoby niepełnosprawne – ogółem	8.691,96
3.	Osoby niepełnosprawne pracujące – ogółem:	55
4.	W tym: - w zakładach pracy chronionej	21
5.	- w zakładach aktywności zawodowej	0
6.	- na otwartym rynku pracy	30
7.	- prowadzący działalność gospodarczą lub rolniczą	4
8.	Osoby niepełnosprawne bezrobotne	36
9.	Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy	37
10.	Osoby niepełnosprawne w wieku 16 lat i więcej: - ogółem	590
11.	W tym: - ze znacznym stopniem niepełnosprawności	215
12.	- z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności	259
13.	- z lekkim stopniem niepełnosprawności	116
	Instytucje wsparcia	
14.	Ośrodki pomocy społecznej	6
15.	Domy pomocy społecznej	5
16.	Domy środowiskowego wsparcia	1
17.	Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych	10
	Edukacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	
18.	Przedszkola: - ogółem	17
19.	W tym: - z oddziałami integracyjnymi	1
20.	- specjalne	-
21.	Szkoły podstawowe – ogółem	46
22.	W tym: - z oddziałami integracyjnymi	-
23.	- specjalne	2
24.	Gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne - ogółem	18
25.	W tym: - z oddziałami integracyjnymi	-
26.	- specjalne	1
	Chroniony rynek pracy	
27.	Zakłady pracy chronionej	1
28.	Zakłady aktywności zawodowej	0

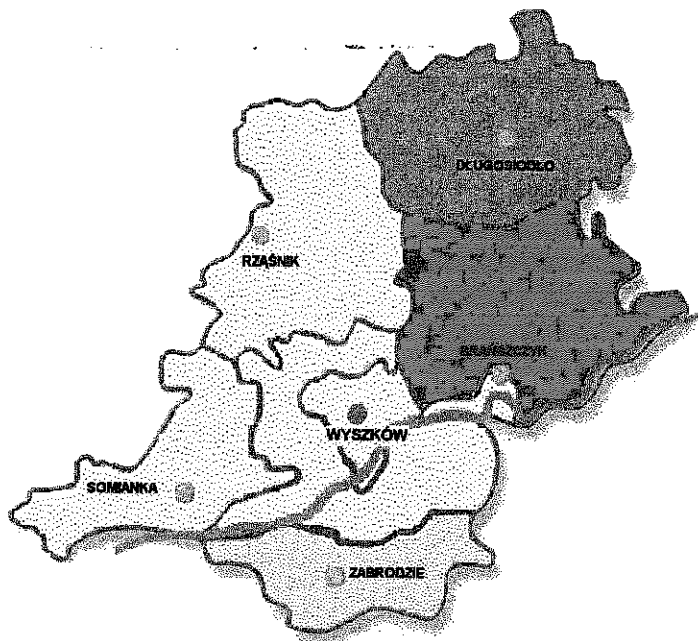
Tabela nr 25. zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Lp.		Liczba/kwota
Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące w oparciu o środki PFRON		
1.	Warsztaty terapii zajęciowej: - ogółem	-----
2.	W tym: prowadzone przez: - jednostkę samorządu terytorialnego	-----
3.	- zakład pracy chronionej	-----
4.	- organizację pozarządową	-----
5.	Uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej	-----
6.	Kwota środków PFRON przekazanych na działalność warsztatów terapii zajęciowej	-----
7.	Kwota środków PFRON wydatkowanych na działalność nowych warsztatów terapii zajęciowej	-----
Turnusy rehabilitacyjne przy udziale środków PFRON		
8.	Osoby niepełnosprawne, które ubiegały się o dofinansowanie - ogółem	134
9.	W tym: - dzieci i młodzież niepełnosprawna	37
10.	Osoby niepełnosprawne, które otrzymały dofinansowanie - ogółem	132
11.	W tym: - dzieci i młodzież niepełnosprawna	36
12.	Kwota środków przekazanych przez PFRON na dofinansowanie turnusów	82.226,00
13.	Kwota środków PFRON wydatkowanych na dofinansowanie turnusów	81.719,00
Likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych przy udziale środków PFRON		
14.	Osoby niepełnosprawne, które ubiegały się o dofinansowanie - ogółem	8
15.	W tym: - dzieci i młodzież niepełnosprawna	4
16.	Osoby niepełnosprawne, które otrzymały dofinansowanie - ogółem	7
17.	W tym: - dzieci i młodzież niepełnosprawna	3
18.	Kwota środków PFRON przekazanych na likwidację barier funkcjonalnych	81.205,00
19.	Kwota środków PFRON wydatkowanych na likwidację barier funkcjonalnych	80.279,00
Likwidacja barier w komunikowaniu się przy udziale środków PFRON		
20.	Osoby niepełnosprawne, które ubiegały się o dofinansowanie - ogółem	8
21.	W tym: - dzieci i młodzież niepełnosprawna	3
22.	Osoby niepełnosprawne, które otrzymały dofinansowanie - ogółem	8
23.	W tym: - dzieci i młodzież niepełnosprawna	3
24.	Kwota środków PFRON przekazanych na likwidację barier w komunikowaniu się	81.205,00
25.	Kwota środków PFRON wydatkowanych na likwidację barier w komunikowaniu się	80.279,00

Rysunek nr 34.

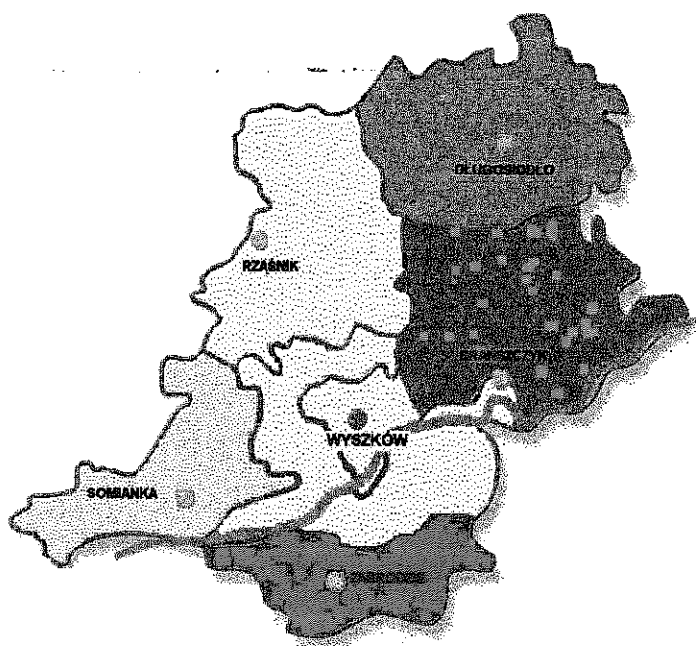
Zagrożenia zjawiskami patogennymi w poszczególnych gminach powiatu wyszkowskiego

Ubóstwo

Legenda:

- od 1% do 3% zagrożenie małe
- od 3% do 5% zagrożenie średnie
- od 5% do 7% zagrożenie duże
- powyżej 7% zagrożenie bardzo duże

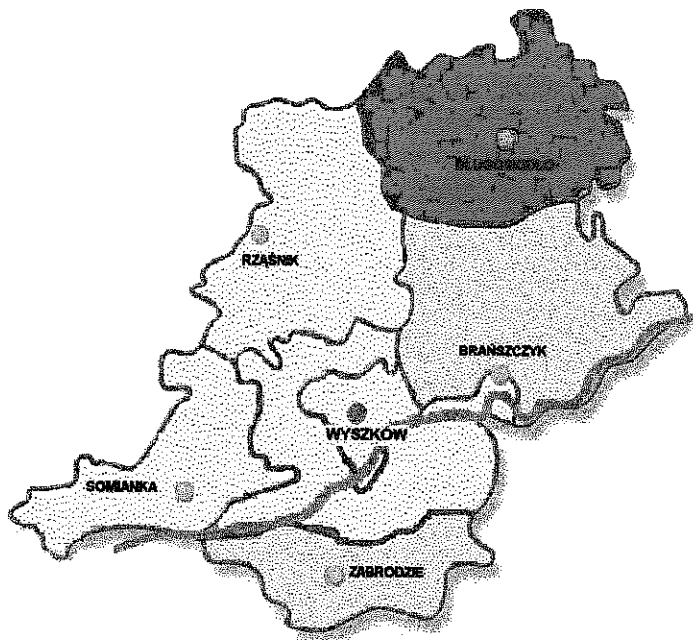
Rysunek nr 35.**Zagrożenia zjawiskami patogennymi w poszczególnych gminach powiatu wyszkowskiego.****Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych****Legenda:**

- od 0% do 1% zagrożenie znikome
- od 1% do 2% zagrożenie małe
- od 2% do 3% zagrożenie średnie
- od 3% do 4% zagrożenie duże
- powyżej 4% zagrożenie bardzo duże

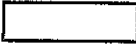

Rysunek nr 36.

Zagrożenia zjawiskami patogennymi w poszczególnych gminach powiatu wyszkowskiego.

Alkoholizm

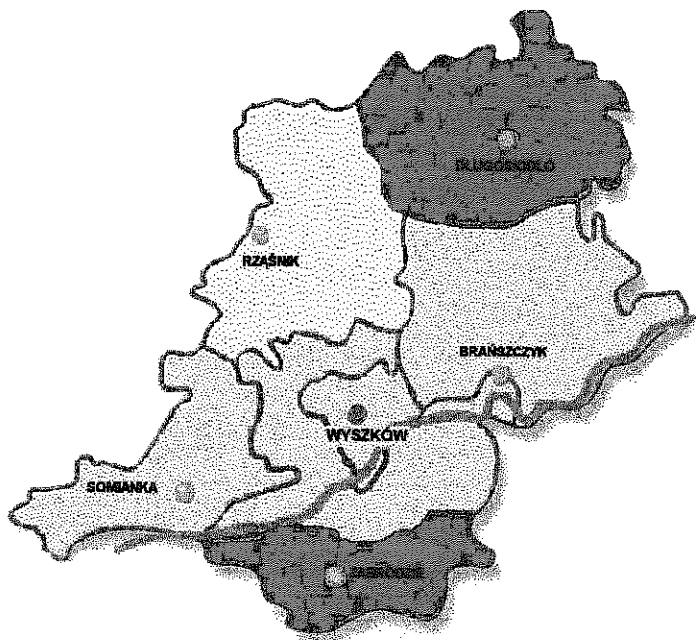
Legenda:

- od 0,15% do 0,30% zagrożenie *znikome*
- od 0,30% do 0,45% zagrożenie *małe*
- powyżej 0,45% zagrożenie *bardzo duże*

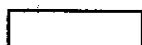

Rysunek nr 37.

Zagrożenia zjawiskami patogennymi w poszczególnych gminach powiatu wyszkowskiego

Rodziny niepełne

Legenda:

- od 0,30% do 0,60% zagrożenie znikome
- od 0,60% do 1,20% zagrożenie małe
- powyżej 1,20% zagrożenie duże

4 SFERA GOSPODARCZA

4.1 Podmioty gospodarcze

Na terenie powiatu na dzień 31 maja 2001 funkcjonowało 4787 podmiotów gospodarczych, których szczegółową strukturę przedstawia poniższa tabela:

Tabela Struktura podmiotów gospodarczych

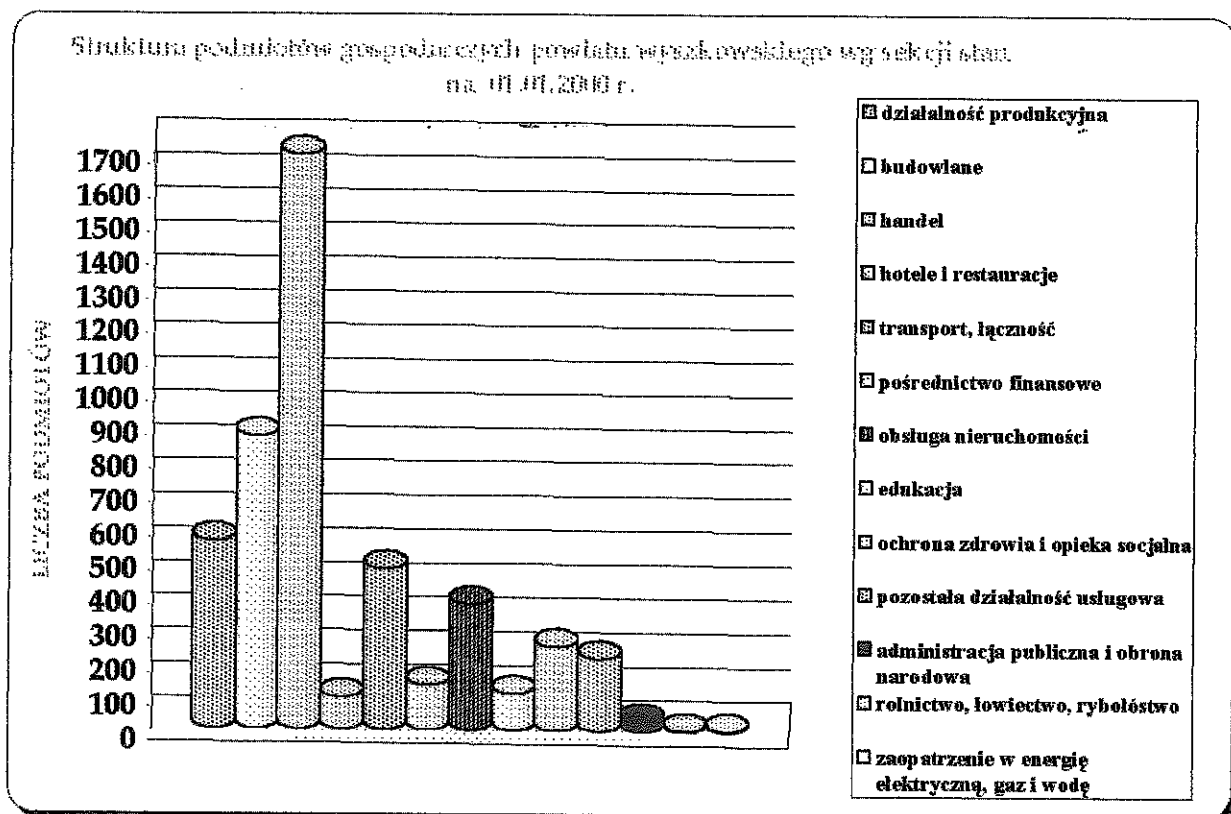
Struktura podmiotów gospodarczych w powiecie wyszkowskim wg sekcji na dzień 31 maja 2001 r.	
rolnictwo, łowiectwo, rybołówstwo	3
działalność produkcyjna	553
zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	3
budowlane	862
handel	1693
hotele i restauracje	95
transport, łączność	474
pośrednictwo finansowe	132
obsługa nieruchomości	371
administracja publiczna i obrona narodowa	30
edukacja	109
ochrona zdrowia i opieka socjalna	248
pozostała działalność usługowa	214

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej 1693 podmioty prowadziły działalność handlową. O połowę mniej usługi budowlane - 862. Działalność 553 przedsiębiorstw związana była z produkcją, a 474 firmy z łącznością i transportem, zaś 371 z obsługą nieruchomości. Pozostałe prowadziły działalność w zakresie m.in. ochrony zdrowia i opieki socjalnej, edukacji, administracji publicznej i obrony narodowej, hotelarstwa i gastronomii.

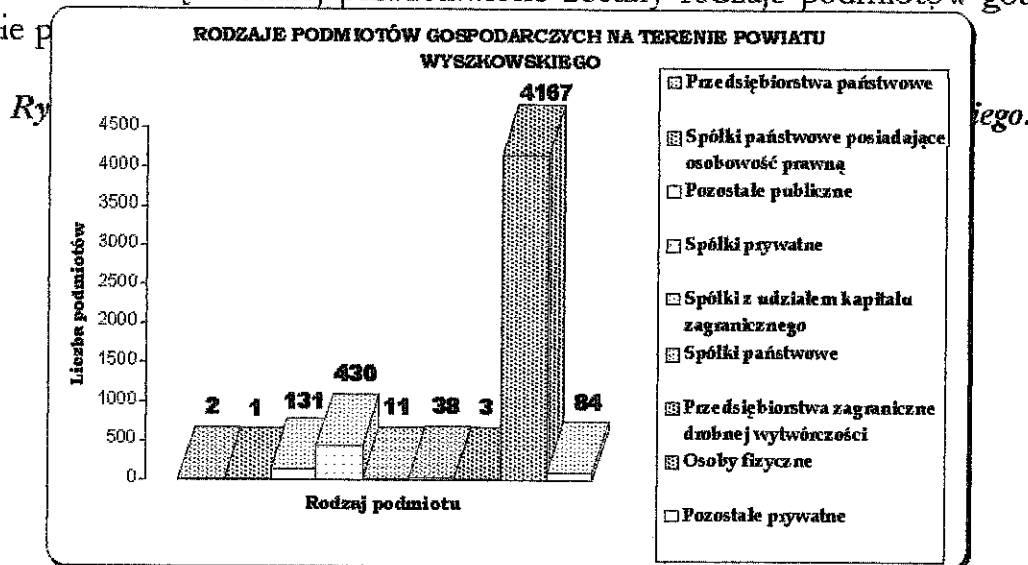
Poniższy wykres obrazuje rozmiary działalności podmiotów gospodarczych w poszczególnych sekcjach.

Rys. Struktura podmiotów gospodarczych

Źródło: opracowanie własne

Możemy zauważyć przede wszystkim dominację handlu nad innymi dziedzinami działalności. Widoczna jest ponadto przewaga usług budowlanych, następnie usług transportowych i łącznościowych oraz obsługi nieruchomości. Pozostałe dziedziny działalności podmiotów gospodarczych na terenie powiatu wyszkowskiego prowadzone są na niewielką skalę. Poniżej przedstawione zostały rodzaje podmiotów gospodarczych na terenie p

Źródło: opracowanie własne

Informacje o podmiotach gospodarczych na terenie powiatu wyszkowskiego na dzień 1 stycznia 2000r..	
Rodzaj podmiotu	Liczba
Publiczne	131
Przedsiębiorstwa państwowe	2
Spółki państwowe posiadające osobowość prawną	1
Pozostałe publiczne	131
Prywatne	4733
Spółki prywatne	430
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	11
Spółki państwowe	38
Przedsiębiorstwa zagraniczne drobnej wytwórczości	3
Osoby fizyczne	4167
Pozostałe prywatne	84
Ogółem	4867

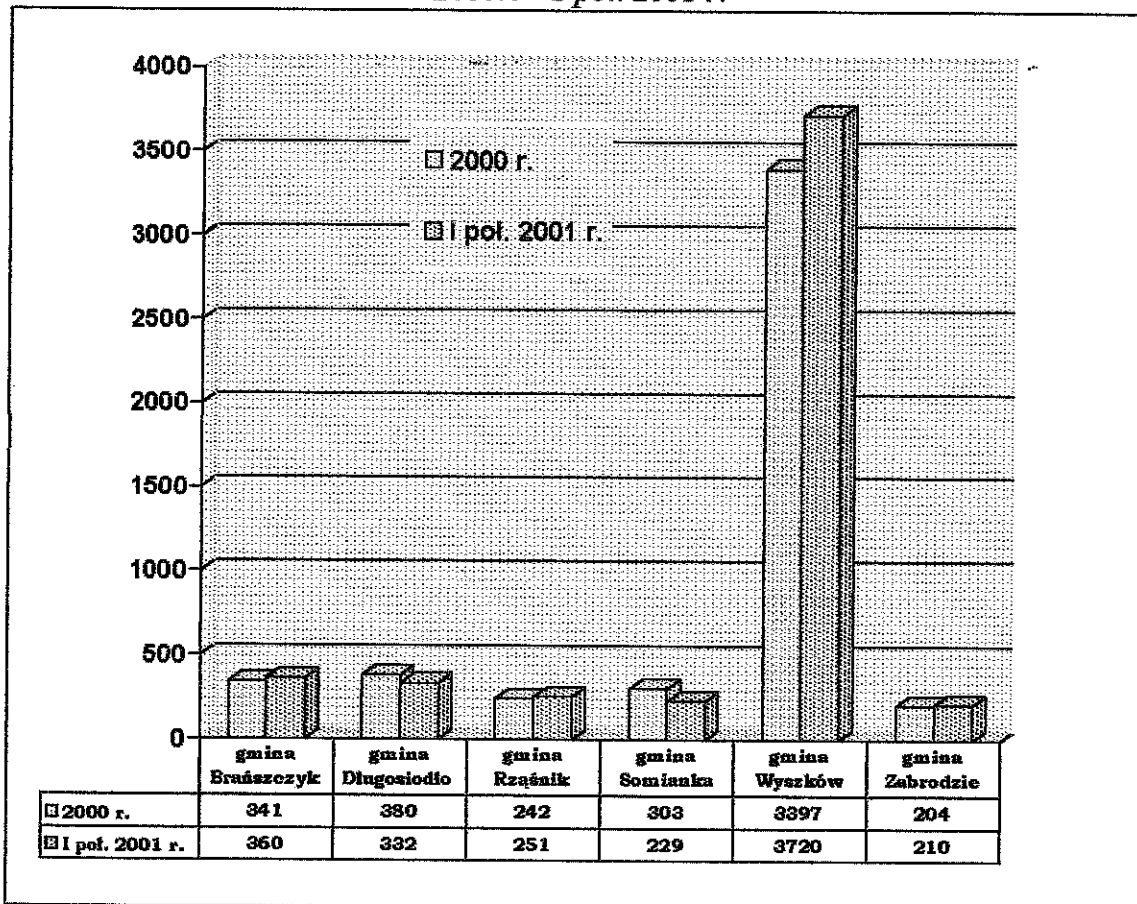
Struktura jednostek gospodarczych w powiecie wyszkowskim wskazuje na dominację sektora prywatnego (97% udział w ogólnej liczbie podmiotów). Decyduje o tym przede wszystkim duża liczba zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Większość zakładów pracy w mieście, jak i powiecie znajduje się w trudnej sytuacji finansowej. Powodowało to konieczność redukcji zatrudnienia (zwolnienia indywidualne i grupowe). Do głównych przyczyn takiej sytuacji zaliczyć można:

- likwidację przedsiębiorstw państwowych,
- przekształcenia własnościowe w przemyśle i rolnictwie,
- duże zwolnienia grupowe z powodu złego stanu finansowego przedsiębiorstw,
- brak rynków zbytu i środków na restrukturyzację,
- brak miejsc pracy dla absolwentów,
- upadek i ograniczenie działalności przedsiębiorstw pracujących na rzecz rolnictwa (spółdzielnie, kółka rolnicze, gminne spółdzielnie „Samopomoc Chłopska”),
- powolne przystosowanie się przedsiębiorstw do gospodarki rynkowej,
- efekty uboczne wdrażanych z dniem 1 stycznia 1999 roku reform, zwłaszcza służby zdrowia,

- brak odpowiednich i nowoczesnych kadr menedżerskich i kwalifikacji mieszkańców powiatu wyszkowskiego.

Rys. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie powiatu wyszkowskiego w okresie 2000r. – I poł. 2001 r.

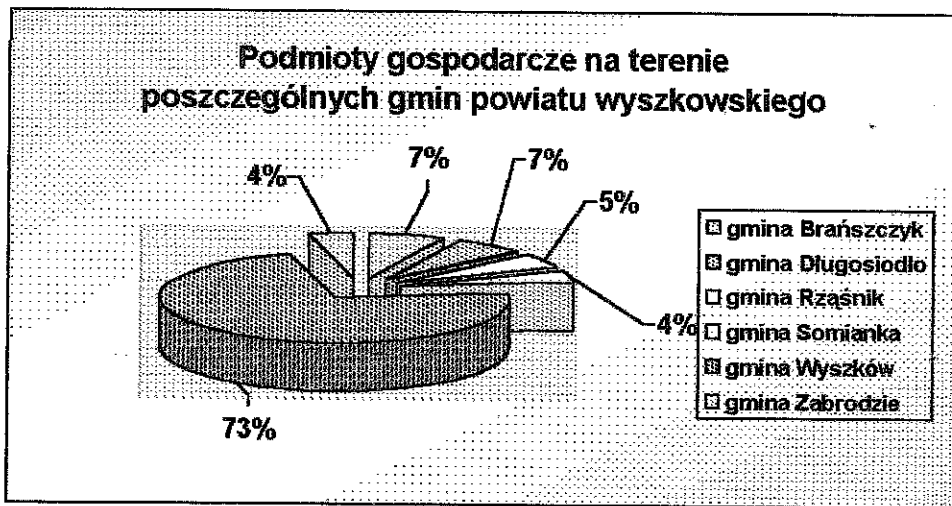

Źródło: opracowanie własne

W przeciągu okresu koniec 2000 r. i I połowie 2001 r. zaobserwowano tworzenie się nowych podmiotów. W przeciągu 6 miesięcy odnotowano powstanie nowych podmiotów w gminie Wyszków – 323, w gminie Brańszczyk -19, w gminie Rząśnik -9 oraz 6 w gminie Zabrodzie.

W niektórych gminach liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zmniejszyła się. O 74 zmalała liczba podmiotów gospodarczych w gminie Somianka, a o 48 w gminie Długosiodło.

Rys. Podmioty gospodarcze na terenie powiatu wyszkowskiego.

Źródło: opracowanie własne

Największa ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych znajduje się na terenie gminy Wyszków. Jak wynika z poniższego wykresu, stanowią one 73% ogółu działających na terenie powiatu wyszkowskiego. Najmniejszą liczbę podmiotów w stosunku do ogółu funkcjonujących na terenie powiatu wyszkowskiego odnotowano na terenie gmin Somianka oraz Zabrodzie. O 1% większa ilość działa na terenie gminy Rząśnik (5%). 7% podmiotów gospodarczych funkcjonuje na terenie gmin Brańszczyk oraz Długosiodło.

Na terenie gminy Wyszków na koniec pierwszej połowy 2001 roku funkcjonowało 3720 podmiotów gospodarczych. Sytuacja w największych zakładach przedstawiona została poniżej.

Największym niegdyś w powiecie zakładem pracy była Wyszkowska Fabryka Mebli. Dziś zakład jest na skraju bankructwa. Główną przyczyną krytycznej sytuacji jest brak rynków zbytu i duża konkurencyjność na rynku meblarskim.

Do największych redukcji zatrudnienia doszło w roku 1994 - 746 osób oraz w roku 2001 r. - 65 osób.

W trudnej sytuacji finansowej, znalazła się zakład produkcji mebli sosnowych „Drewmark” w Rybnie, która w 2000 roku zwolniła 50 osób, natomiast w roku 2001 zgłosiła zamiar zwolnienia kolejnych 20. Fabryka Mebli „Forte” w Brańszczyku zmieniła miejsce działalności w związku z czym zgłoszono zamiar zwolnienia 161 osób z których zwolniono 138.

Na skutek załamania się produkcji w byłym Zakładzie Zespołów Napędowych Fabryki Samochodów Małolitrażowych, obecnie Zena Wyszków doszło do redukcji kadry pracowniczej. Początkowe zatrudnienie w zakładzie wynosiło około 1200 osób, a w roku w roku 2001 pozostało zaledwie 166 osób.

W niekorzystnej sytuacji ekonomicznej znajduje się wyszkowski browar. Do 31 grudnia 1999 roku zakład funkcjonował jako Browary Królewskie Warszawskie. Pracownicy z dniem 1 lipca 2000 roku przekształcili zakład w spółkę pracowniczą. Nieuregulowana sytuację prawną przysparza trudności ze znalezieniem inwestora.

W roku 1994 pracę utraciło 30 pracowników Przedsiębiorstwa Konstrukcji Budowlanych, a 22 ze Spółdzielni Pracy Wyrobów Metalowych Nadbużanka, 50 z Przedsiębiorstwa Konstrukcji Budowlanych.

W roku 1995 do redukcji doszło zatrudnienia w Spółdzielni Pracy Usług Motoryzacyjnych – 5, Przedsiębiorstwie Usługowo – Handlowym Polhurt – 5, Spółdzielni

Samopomoc Chłopska w Wyszku – 29. Kolejny rok zwolnienia w Spółdzielni Inwalidów – 25 i Zakładzie Doskonalenia Zawodowego w Wyszku – 31.

Do dalszej redukcji kadry w ostatnim z zakładów doszło w 1997 roku o kolejne 32 osoby.

Doszło także do zwolnień grupowych w zakładzie produkcji kosmetyków JBC w Kamieńczuku – 13 osób, firmie krawieckiej Korab – 20 osób i Przedsiębiorstwie Wielobranżowym Wabet w Wyszku – 9.

W roku 1998 doszło do zwolnień w Zakładzie Doskonalenia Zawodowego – 27 osób a następnie 10 osób w roku 1999. W 1999 roku zredukowano liczbę pracowników w zakładzie krawieckim Euroteks w Skuszewie o 25 osób i firmie M.L. Trading sp.z.o.o. (produkcja gotowych kompozycji z suszonych kwiatów i artykułów z wikliny) w Chrzczance Folwark w gminie Długosiodło o 34 osoby.

W 1999 pracę straciło 100 pracowników służby zdrowia, a w rok później 72 osoby. W 2001 roku zredukowano zatrudnienie w Kolumnie Transportu Sanitarnego Medi-Trans Ostrołęka Oddział w Wyszku w której to zwolniono 14 osób.

W roku 2001 Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowe Kombud w Wyszku powiadomiło o zamiarze zwolnienia 30 pracowników.

Jedynym większym zakładem, jaki powstał w latach 90 – tych w Wyszku było Centrum Dystrybucyjne Jeronimo Martins. Dało ono zatrudnienie dla około 180 osób.

Jeżeli chodzi o gminy wiejskie wchodzące w skład powiatu, wszystkie mają charakter rolniczy. Przeważają niewielkie gospodarstwa rolne. Brak jest tu rozwiniętego przemysłu.

Liczba gospodarstw indywidualnych wynosi 7546. Ogólna powierzchnia użytków rolnych to 50,1 tys. ha.

Okolo 80% gospodarstw pracuje jedynie na własne potrzeby. Niewielka liczba gospodarstw rolnych jest dostawcą żywności na rynek, bynajmniej na średnią i dużą skalę.

Najmniejsze gospodarstwa znajdują się na terenie gmin Brańszczyk i Wyszku.

Na terenie gmin wiejskich działalność podmiotów gospodarczych oparta jest przede wszystkim o usługi dla potrzeb rolnictwa, a także budowlane, naprawa samochodów i sprzętu rolniczego, usługi transportowe i handel.

Na terenie gminy Brańszczyk zarejestrowanych jest 360 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność m.in. w zakresie usług transportowych, handlu spożywczo – przemysłowego, robót remontowo – budowlanych.

Największe firmy: „Dalhurt” w Dalekiem Tartak, „Eliot” w Trzciance, „Birona” w Tuchlinie, piekarnie w Białymbłocie i Brańszczuku.

Na terenie gminy Długosiodło odnotowano 332 podmiotów gospodarczych:

- handel artykułami spożywczo – przemysłowymi – 250,
- usługi remontowo – budowlane – 30,
- usługi transportowe – 30,
- opieka medyczna – 4,
- leczenie dla zwierząt – 1,
- inne – 17.

Największe zakłady to firma „Oświata” produkująca meble biurowe, tartaki w Przetyczu i Łączce, Zakład Przemysłu Drzewnego w Przetyczu.

Na terenie gminy Rząśnik działa 251 podmiotów gospodarczych, które prowadzą działalność w sferach:

- transport – 17,
- rozlewnia wina –1,
- tartaki i handel drewnem – 3,
- piekarnia – 1,
- piekarnia – 1,
- usługi fryzjerskie –2,
- mechanika pojazdowa –4,
- usługi ogólnobudowlane –143,
- sklepy spożywczo – przemysłowe –33,
- handel obwoźny – 38,
- usługi pielęgniarstwa 3,
- krawiectwo – 4.

Największe podmioty gospodarcze to: rozlewnia win „Komplet” w Lubielu, firma „Folwex” w Wólce Przekory zajmująca się sprzedażą skór zwierzęcych oraz transportem i handlem to największe przedsiębiorstwa, spośród.

Na terenie gminy Somianka funkcjonuje 229 podmiotów gospodarczych., które prowadzą działalność w następujących branżach:

- sklepy spożywczo – przemysłowe –42,
- handel obwoźny –14,
- usługi budowlane –50,
- usługi transportowe –20,
- mała gastronomia –6,
- usługi porządkowe –12,
- przewóz osób –5,
- usługi medyczne i pielęgniarstwa – 5,
- mechanika pojazdowa –4,
- pozostałe –58.

Zlokalizowanych jest tu kilka dużych ośrodków wczasowych oraz ok. 3 tys. domków rekreacyjnych. Ogółem Mieszkańcy oprócz rolnictwa, które jest podstawą zatrudnienia, pracują w budownictwie (poza obszarem gminy).

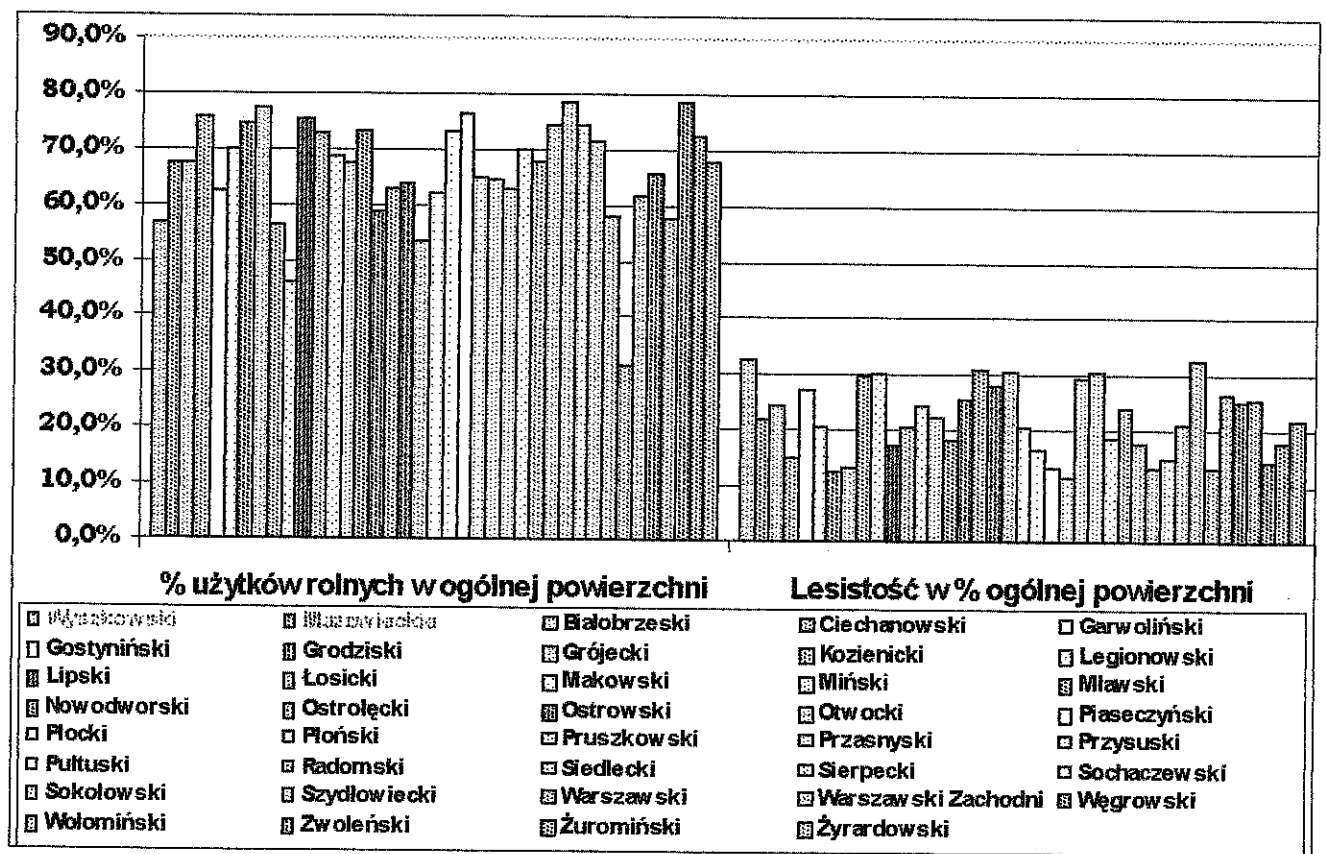
Gmina Zabrodzie jest położona najbliżej Warszawy, od której dzieli ją 45 km. Dlatego też duża liczba mieszkańców znajduje tam zatrudnienie. Większość mieszkańców zatrudniona jest w rolnictwie. Ilość podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy to 210, wśród których przeważają:

- usługi remontowo – budowlane –39,
- handel obwoźny i stacjonarny –69,
- mechanika pojazdowa –8,
- usługi stolarskie –8,
- usługi elektryczne –6,
- usługi transportowe –14,
- ubój zwierząt, masarnie –5,
- przechowalnictwo płodów rolnych – 6,
- działalność produkcyjno – handlowo – usługowa w zakresie budownictwa –10,

– sprzedaż artykułów ogólnobudowlanych i przemysłowych – 6.

4.2 Rolnictwo

W powiecie wyszkowskim na tle województwa występuje niski udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni (co po części jest spowodowane jego silnym 33% zalesieniem), jednak pomimo to jest to region typowo rolniczy.

Rysunek 47. Charakterystyka użytkowania gruntów: użytki rolne i lesistość powiatów w województwie stan VI.1997.

Na tutejszych terenach występują niekorzystne warunki glebowe. Ponad 50 % użytków rolnych to gleby V, VI i VIz klasy bonitacyjnej. Powoduje to, że wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej opracowany przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach w przypadku powiatu wyszkowskiego osiąga wartość 48,9 pkt. przy jego średniej wartości 66,6 pkt. dla Polski i 59,4 pkt dla województwa mazowieckiego.⁶

Jakość gleb wyznacza strukturę upraw w powiecie. Zboża stanowią 56,9 % powierzchni upraw. Dominuje żyto, którego udział w ogólnej powierzchni zasiewów wynosi 43,8 %. Region posiada tradycje w uprawie ziemniaków, których udział w ogólnej powierzchni zasiewów wynosi 24,8 %⁷.

⁶ Źródło: "Charakterystyka Województwa Mazowieckiego - wybrane zagadnienia " MBPPIRR OT Ostrołęka 2001 r.
⁷ Źródło: "Powszechny Spis Rolny - 1996 r."

TABELA NR JAKOŚĆ GLEB W POWIECIE WYSZKOWSKIM

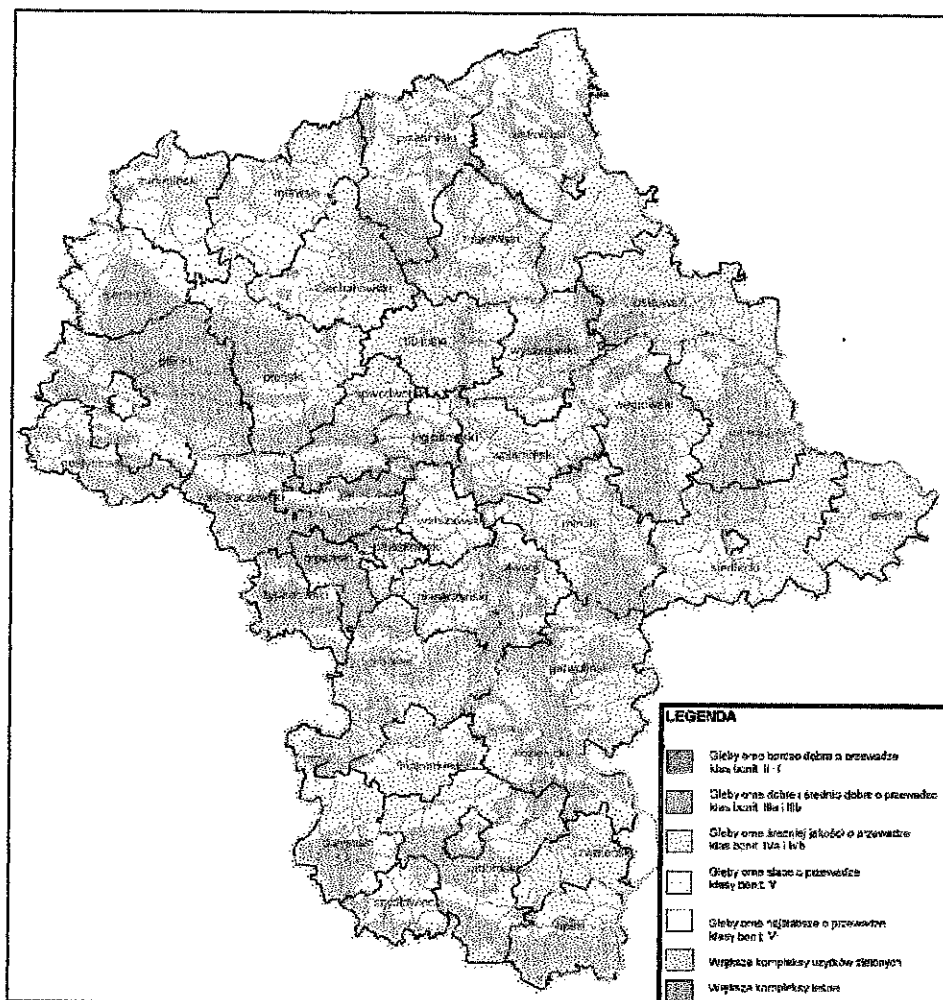
Wyszczególnienie	wskaźnik jakości	Klasy bonitacyjne gleb wg IUNG z 1990 roku w ha										Ogółem ha
		III		IV		V		VI		VIz		
		grunty orne	łąki zielone	grunty orne	łąki zielone	grunty orne	łąki zielone	grunty orne	łąki zielone	grunty orne	łąki zielone	
Powiat Wyszkowski	48,9**	723	1116	9243	8145	11946	7492	11664	3031	1637	263	51238
m. gm. Wyszków	46,1*	27	3	2213	267	2765	1159	1897	362	146	100	9435
w tym: m. Wyszków	46,1*	0	0	133	35	621	74	60	67	0	2	1022
gm. Wyszków	46,1*	27	3	2080	232	2144	1081	1837	775	146	98	8413
gm. Brańszczyk	48,3*	118	39	1165	953	2399	1309	1327	279	67	25	7761
gm. Długosiodło	43,0*	87	254	219	800	1231	1840	3689	773	767	4	9494
gm. Rzaśnik	53,5*	138	732	1648	1479	1756	1206	1779	361	344	69	9532
gm. Somianka	55,1*	306	34	3397	445	2419	440	1188	380	119	64	8792
gm. Zabrodzie	47,0*	47	21	601	379	1376	1422	1784	376	194	21	6221
Struktura jakości gleb w %												
Polska	66,6	19,4	2,9	30,5	9,3	15,8	6,9	8,7	2,3	0,7	0,2	X
powiat	48,9	1,4	2,2	18,4	8,9	23,4	14,9	22,3	0,6	3,3	1,0	X

* ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wg danych IUNG (Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa) - stan na 01.01.1990r.

** ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wg szacunków własnych

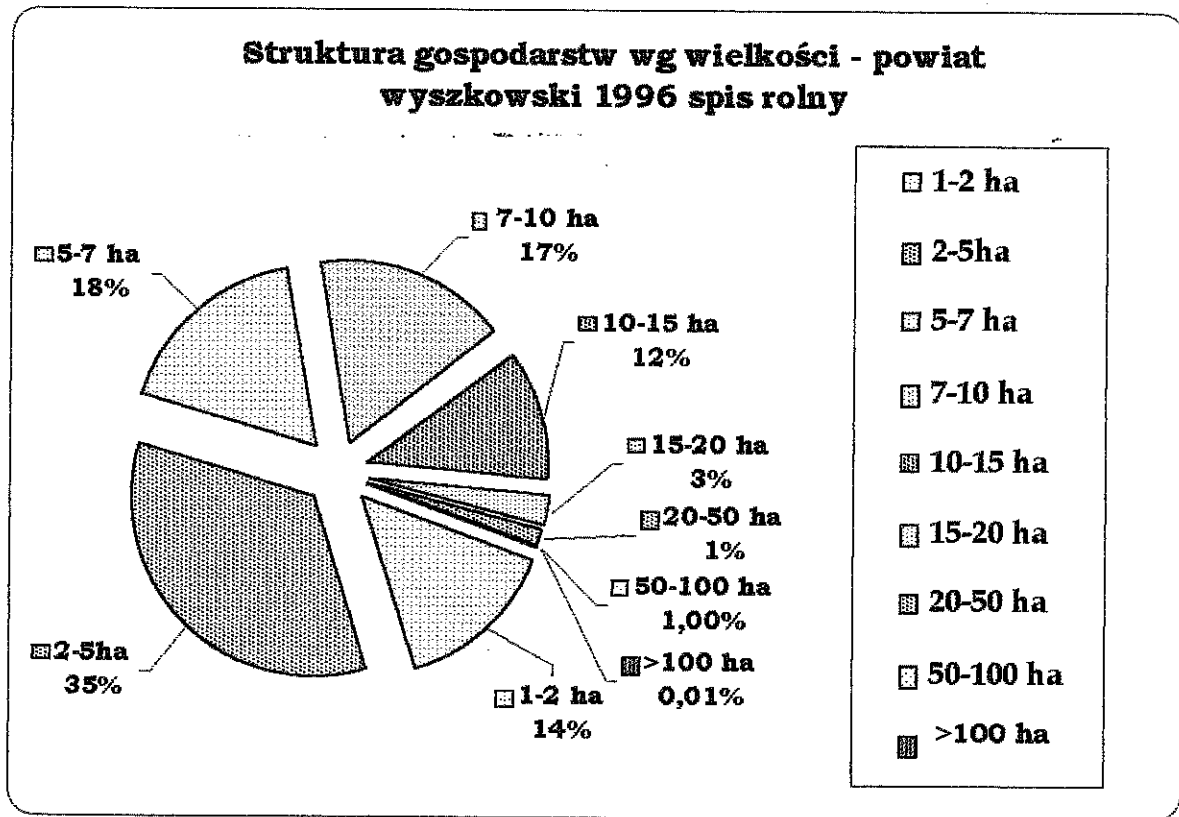
Zestawienie wg MBPPiRR w Warszawie - OT w Ostoleńce

RYSUNEK NR BONITACJA GLEB W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM

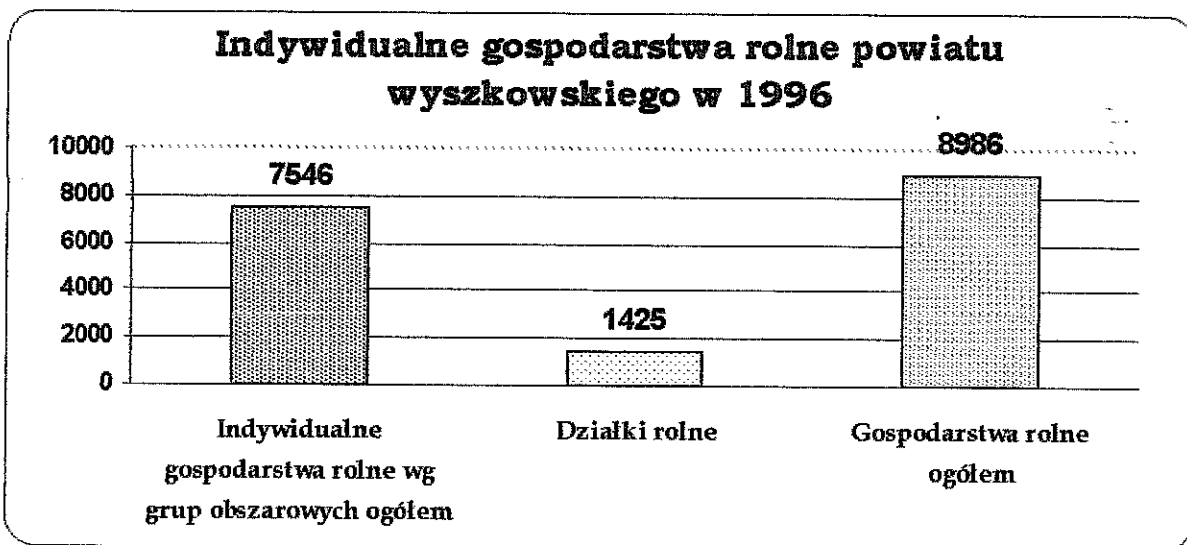

Obszar przeciętnego gospodarstwa indywidualnego, przy średniej wielkości w województwie 7,2 ha i w Polsce 7 ha, w powiecie wynosi 6,1 ha użytków rolnych.

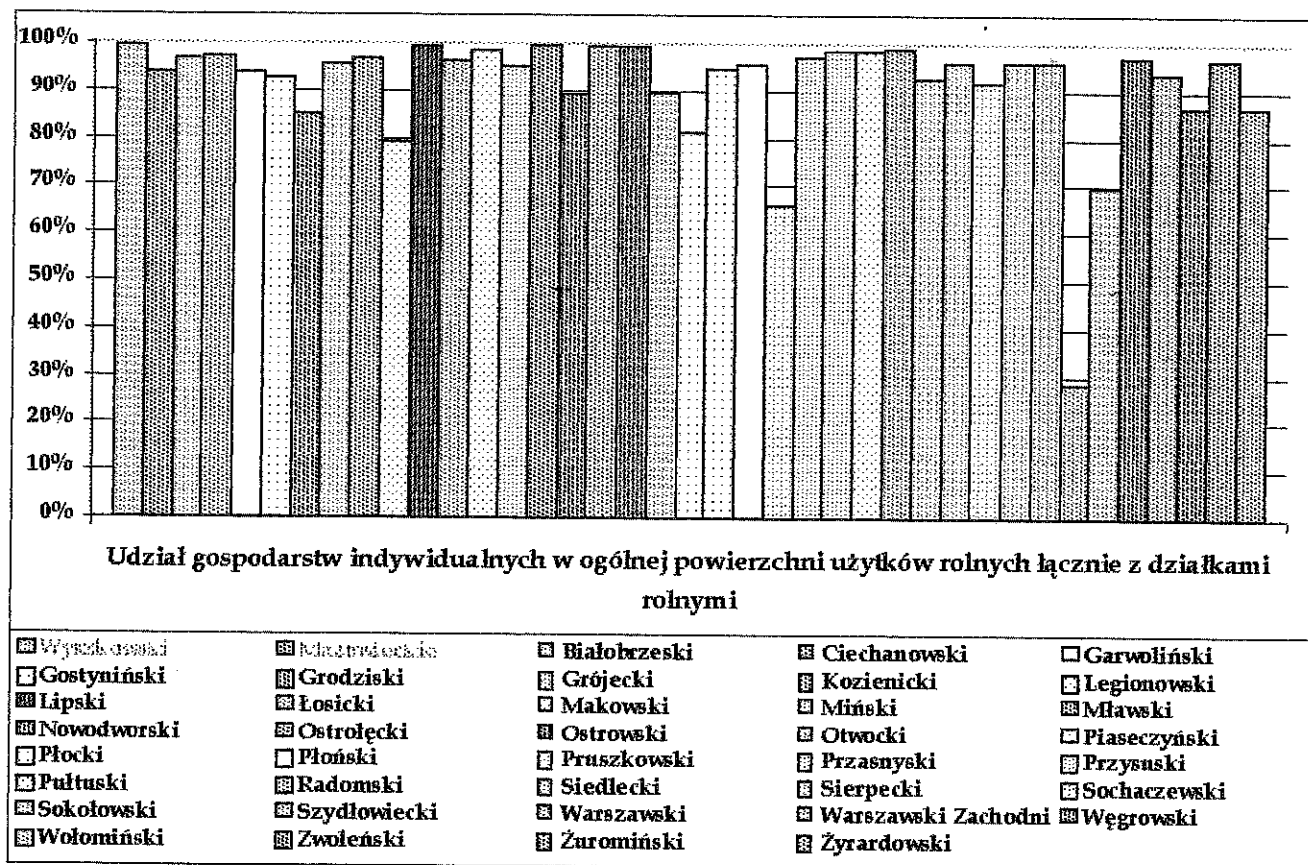
Rysunek 49. Struktura gospodarstw wg wielkości w powiecie wyszkowskim w 1996 r.

Większość arealów rolniczych powiatu wyszkowskiego jest w posiadaniu rolników indywidualnych.

Rysunek 50. Indywidualne gospodarstwa rolne w powiecie w 1996.

Rysunek 51. Władanie użytkami rolnymi – gospodarstwa indywidualne do wszystkich użytków rolnych w powiatach województwa 1996.

4.3. Turystyka

Powiat wyszkowski położony jest w obrębie Niziny Mazowieckiej, 55 km na północny wschód od Warszawy. Zajmuje powierzchnię 876 km². Malowniczy krajobraz wzbogacają rzeki Bugu, Narwi i Liwca oraz piękne lasy Puszczy Białej i Kamienieckiej. W skład powiatu wchodzi sześć gmin wiejskich: Brańszczyk, Długosiodło, Rzaśnik, Somianka i Zabrodzie oraz gmina Wyszaków z 28 tysięcznym miastem.

Bujne lasy, bogate w runo leśne, będące ostoją wielu gatunków zwierząt są idealnym miejscem na wycieczki piesze i rowerowe.

Miłośnikom aktywnego wypoczynku polecamy także spływy kajakowe oraz przejażdżki konne. Na terenie gminy Wyszaków we wsiach Świniotop i Tulewo znajdują się stadniny koni. Meandry Bugu i Narwi przyciągają miłośników spływów i zapalonych wędkarzy. Przepiękne tereny powiatu są atrakcyjne dla turystów, znajduje się tutaj 15 tysięcy domków rekreacyjnych, których ilość stale się rośnie.

W ostatnim czasie na naszym terenie obserwujemy rozwój agroturystyki. W chwili obecnej na terenie powiatu znajduje się 6 gospodarstw agroturystycznych. Oferują one turystom szeroki wachlarz ofert wypoczynku.

Dodatkowym atutem ziemi wyszkowskiej są unikalne zabytki. Wartymi obejrzenia są: obelisk Wazów z 1655 r. projektu Giovanniego B. Gisleniego położony w Wyszakowie,

Zespół Pałacowy z 1780 r. według Szymona Zuga w Rybieniu Starym, Zespół Kościoła Parafialnego z 1758 r. w Barcicach zaliczany do zabytków klasy „0”, XVIII-wieczny zespół pałacowy w Popowie Parcelach oraz cmentarzysko tzw. „grobów kłoszowych” z wczesnej epoki żelaza w Brańszczyku. Na terenie całego powiatu znajdują się liczne zabytkowe kościoły, przydrożne kapliczki, krzyże, pomniki przyrody oraz zagrody kurpiowskie.

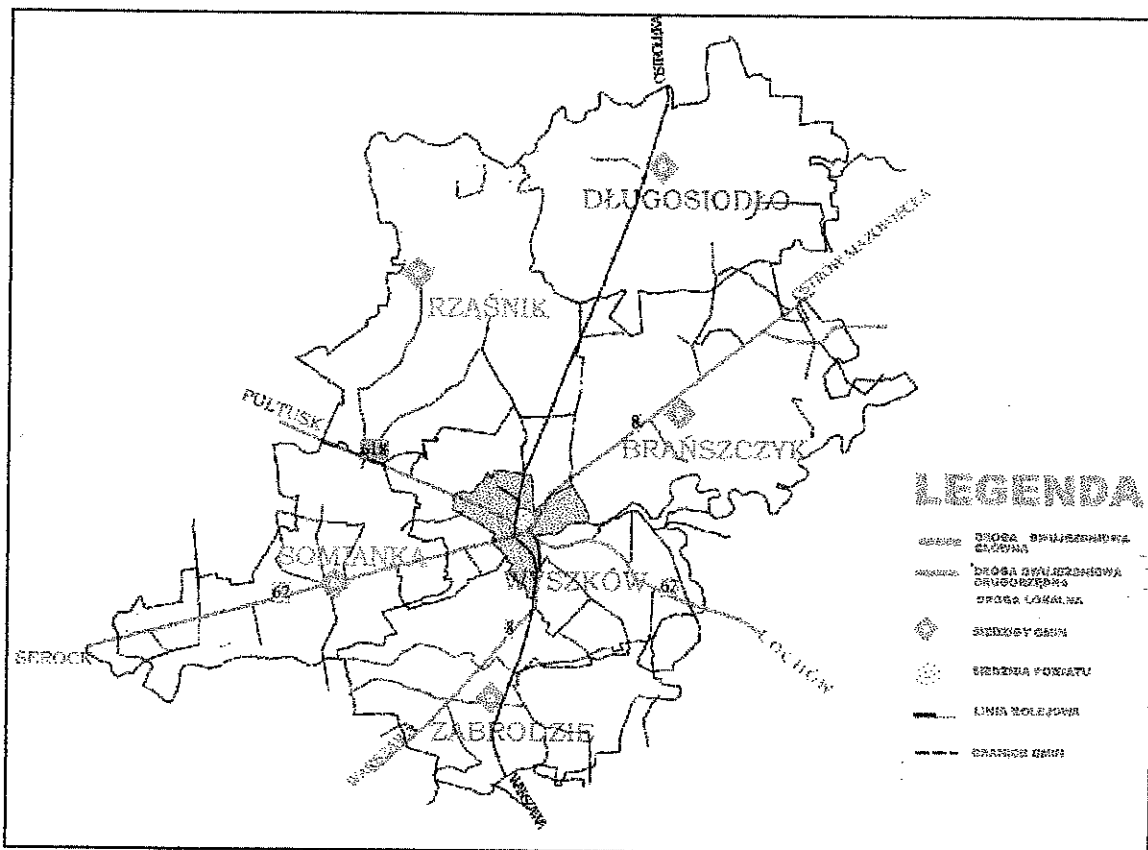
W 1995 roku Zarząd Główny PTTK wytyczył i oznakował 173 km szlaków turystycznych przez najciekawsze tereny ziemi wyszkowskiej.

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

5.1 Sieć dróg i szlaki kolejowe.

Sieć dróg publicznych w powiecie przedstawia rysunek 52. Przez teren powiatu przebiegają dwa ważne odcinki dróg krajowych: Nr 8, prowadzącej od Białegostoku do Warszawy oraz Nr 62, biegnącej od Łochowa w kierunku Serocka.

Drogi wojewódzkie w granicach administracyjnych powiatu to trasy: Nr 618 prowadząca od Wyszkowa do Pułtuska oraz odcinek drogi Nr 694.

Rysunek 52. Podstawowy układ transportowy powiatu wyszkowskiego.

Całkowita długość dróg powiatowych wynosi 308,1 km⁸, wśród których 73,5 % stanowią drogi o nawierzchni bitumicznej.

⁸ Wg danych Wydziału Drogownictwa i Komunikacji Starostwa Powiatowego w Wyszowie.

Rysunek nr

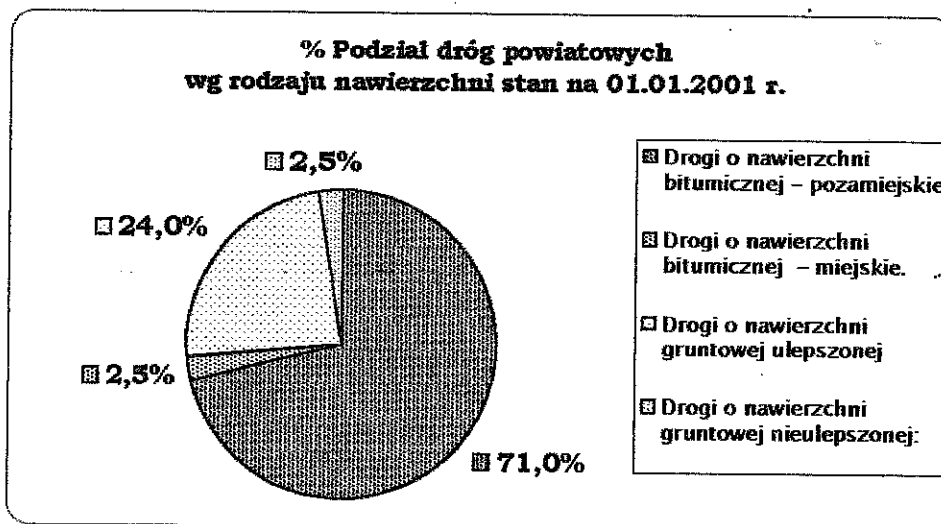

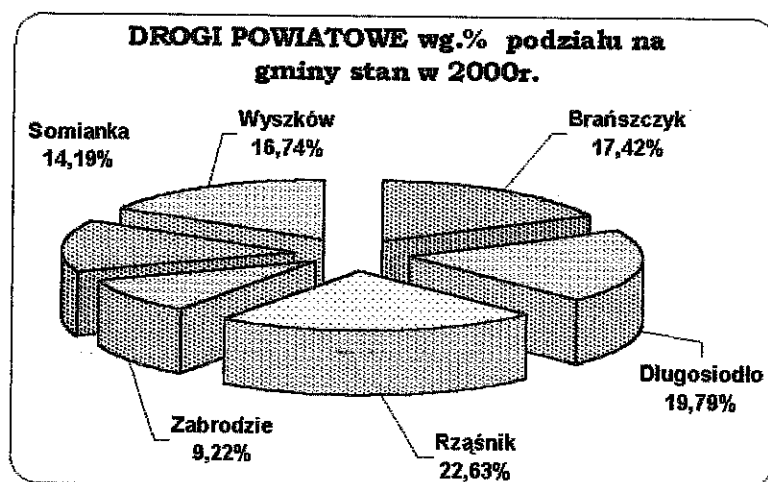
Tabela. Drogi powiatu wyszkowskiego wg stanu nawierzchni - stan na 01.01.2001 r.

RODZAJ NAWIERZCHNI	DLUGOŚĆ W [KM]	% UDZIAŁ
Drogi o nawierzchni bitumicznej - pozamiejskie	215,3	71,01%
Drogi o nawierzchni bitumicznej - miejskie.	7,6	2,50%
Drogi o nawierzchni gruntowej ulepszonej	72,6	24,04%
Drogi o nawierzchni gruntowej nieulepszonej:	7,4	2,45%
Razem	302,9	100,00%

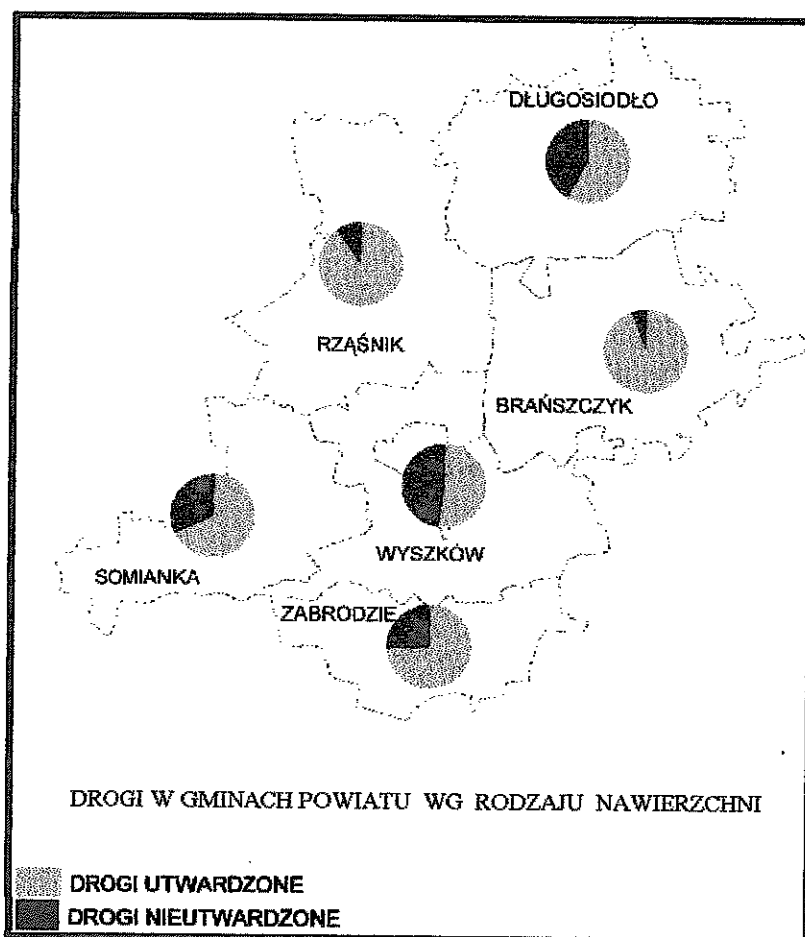
Tabela. Długość i podział dróg wg rodzaju nawierzchni w gminach powiatu wyszkowskiego - stan na 01.01.2001 r.

GMINA	Drogi utwardzone km	Drogi nieutwardzone km	Ogółem km
Brańszczyk	49,6	3,0	52,6
Długosiodło	34,7	25,0	59,7
Rząśnik	61,6	6,7	68,3
Zabrodzie	21,7	7,2	28,9
Somianka	29,1	13,8	42,8
Wyszków	26,3	24,3	50,5
Ogółem powiat	222,9	80,0	302,9

Największy procent dróg powiatowych przypada na gminę Rząśnik.

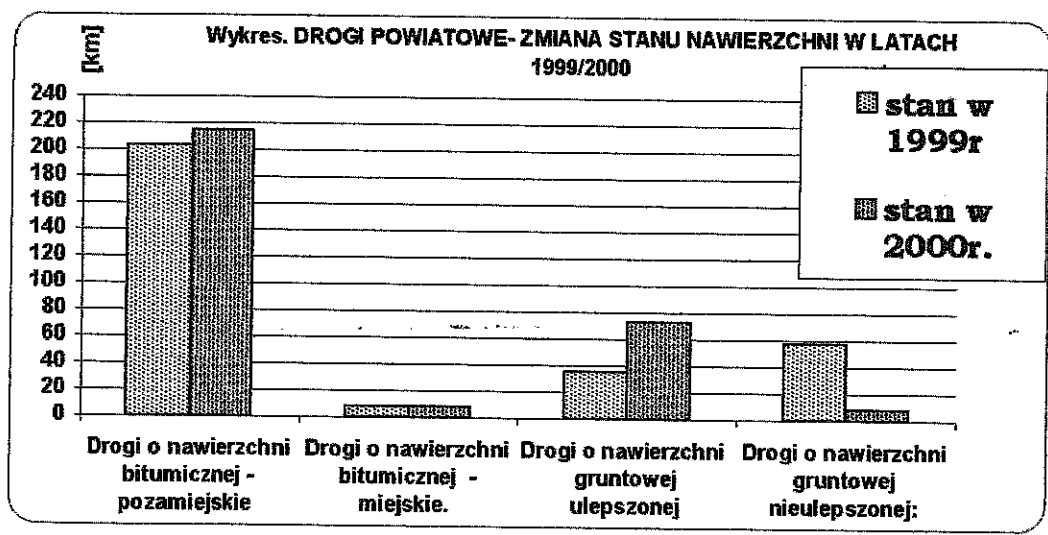
RYSUNEK NR

RYSUNEK NR DROGI POWIATOWE W GMINACH WG STANU NAWIERZCHNI

W 2000 r. Starostwo Powiatowe w Wyszakowie wykonało najwięcej odnow dróg wśród powiatów województwa mazowieckiego.

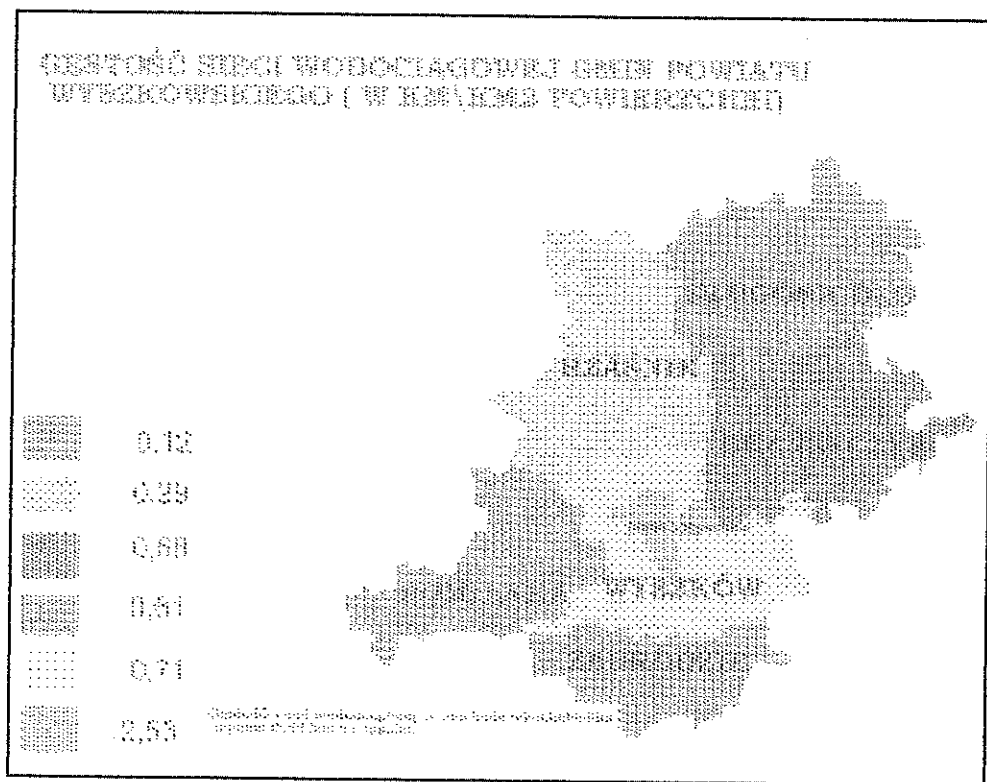
Stan nawierzchni dróg jest w różnym stanie technicznym. Dzięki dużym nakładom inwestycyjnym została zatrzymana degradacja nawierzchni. Aby stan dróg odpowiadał parametrom należy wykonać co najmniej 30 km odnowy. Aktualnie ok. 40% dróg jest w złym stanie technicznym. W dobrym stanie jest ok. 17% dróg powiatowych, pozostałe 43% dróg jest w stanie technicznym dostatecznym.

RYSUNEK NR ZMIAN STANU NAWIERZCHNI DRÓG POWIATOWYCH W LATACH 1999-2000

Przez teren powiatu przebiega odcinek linii kolejowej: Warszawa-Tuszczy-Ostrołęka.

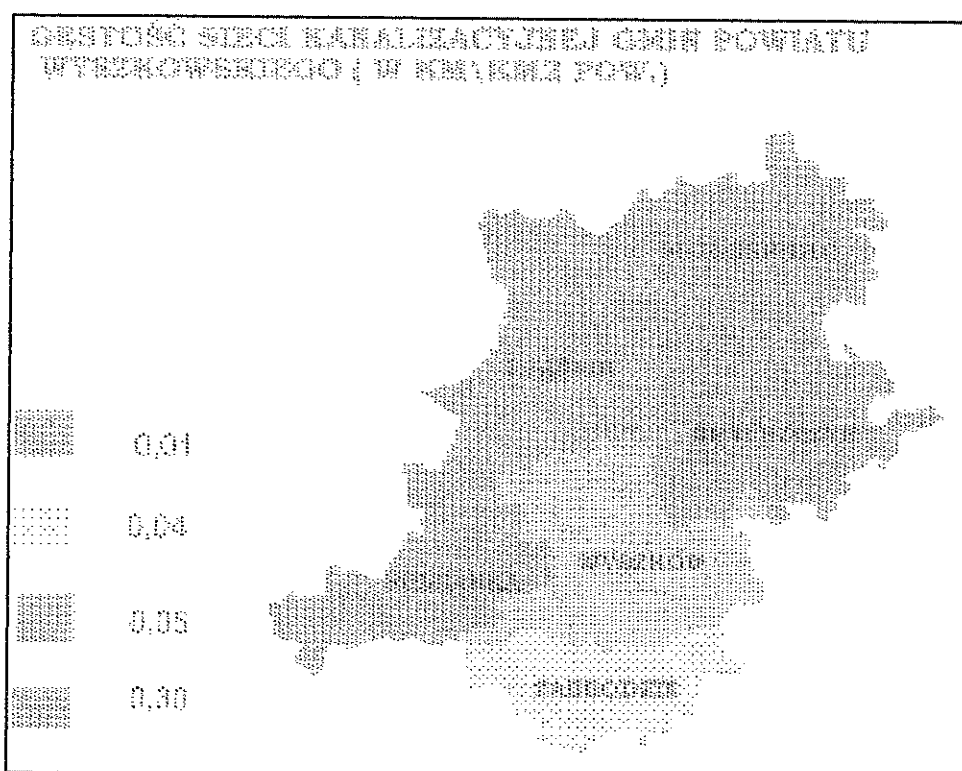
5.2 Gospodarka wodno-ściekowa.

RYSUNEK NR GĘSTOŚĆ CZYNNEJ SIĘCI WODOCIĄGOWEJ W POWIECIE WYSZKOWSKIM W 1999 ROKU

Całkowita długość sieci wodociągowej w powiecie wyszkowskim wynosi 387,7 km. Na 1 km² powierzchni przypada więc 440 m czynnej sieci wodociągowej (*dane GUS na koniec 1999 roku*), jest to wartość mniejsza od średniej dla województwa mazowieckiego, która wynosi 640 metrów na km² powierzchni. Najkorzystniejsza sytuacja występuje na terenach gmin : Wyszków, Somianka, Brańszczyk oraz w mieście i gminie Wyszków.

Gęstość sieci kanalizacyjnej w powiecie wyszkowskim wynosi 0,06 km/km² powierzchni (*dane GUS na koniec 1998 roku*), kształtuje się więc poniżej średniej województwa mazowieckiego, gdzie wskaźnik ten osiąga poziom 0,12. Najgęstszą sieć kanalizacyjną posiada Gmina Wyszków w związku z obecnością aglomeracji miejskiej . Całkowita długość sieci kanalizacyjnej w powiecie wyniosła na zakończenie 1998 r. 55,1 km.

RYSUNEK NR . SIEĆ KANALIZACYJNA W GMINACH POWIATU W PRZELICZENIU NA 1 KM² POWIERZCHNI - STAN NA KONIEC 1998 R.

Szczegółową sytuację dotyczącą gospodarki wodno-ściekowej przedstawiono na podstawie danych GUS na koniec 1998 roku.

Tabela 21. Zużycie wody w powiecie wyszkowskim w dm³/rok w 1998 roku.

Zużycie wody w 1998 roku	dane dm ³ /rok
na potrzeby gospodarki ogółem	4308,8
w tym:	
- przemysł	193
- rolnictwo	2417
- wodociągi sieciowe	1698,8

Tabela 22. Wybrane dane o gospodarce komunalnej w 1998 i 1999 r. powiatu wyszkowskiego

rok	Długość sieci w km		Komunalne oczyszczalnie ścieków			
	wodociągowej rozdzielczej	kanalizacyjnej	Obiekty (stan z 31 XII)		przepustowość oczyszczalni w dm^3/rok	
			ogółem	chemicznie, biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów	ogółem	chemicznie, biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów
1998	350,9	55,1	5	5	12270	12.270
1999	387,7	-	-	-	-	-

Tabela 23. Dane o ściekach w powiecie wyszkowskim z 1998 i 1999 roku.

Ścieki komunalne i przemysłowe	1998 dm^3/rok	1999 dm^3/rok
wymagające oczyszczenia - ogółem	1254,1	1223,3
oczyszczane - razem	1205	1187
oczyszczane - biologicznie	1205	-
oczyszczane - chemicznie	0	-
oczyszczane - mechanicznie	0	-
oczyszczane - z podwyższonym usuwaniem biogenów	0	-
nie oczyszczane razem	49,1	36,3

Na terenie powiatu wyszkowskiego funkcjonują następujące oczyszczalnie ścieków:

1. mechaniczno – biologiczna w Wyszkanie,
2. mechaniczno – biologiczna w Brańszczyku (typ BIOBLOK – BIS 90),
3. biologiczno – chemiczna w Długosiodle (typ FLYGT),
4. mechaniczno – biologiczna w Rzańniku (typ BIOBLOK – BIS 400),
5. mechaniczno – biologiczna w Somiance (typ BIOBLOK – BIS ...),
6. mechaniczno – biologiczna w Zabrodziu (typ BIOBLOK – BIS 100),
7. mechaniczno – biologiczna dla zakładu garbarstwa skór zwierzęcych w Brańszczyku,
8. biologiczna typu EKOBLOK dla Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Fiszorze,

9. kontenerowa dla Ośrodka Wypoczynkowego Popowo – Parcele,
10. biologiczna typu MIKROREAKTOR dla Ośrodka Wypoczynkowego Akademii Medycznej w Barcicach,
11. biologiczna typu SEBIOFIKON dla Domu Pomocy Społecznej w Niegowie.

Wszystkie ww. oczyszczalnie ścieków posiadają pozwolenia wodnoprawne na eksploatację urządzeń służących do oczyszczania ścieków oraz na odprowadzanie ich po oczyszczeniu do wód powierzchniowych wydane przez Starostę Powiatu Wyszковского.

RYSUNEK NR OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO

5.3 Gospodarka odpadami.

Obecnie jedno z największych zagrożeń dla powierzchni ziemi stanowią odpady. W wyniku zniszczenia przez człowieka naturalnego obiegu materii tworzona jest coraz większa ilość niepotrzebnych pozostałości, czyli odpadów, które muszą być zagospodarowane lub utylizowane.

Odpady są wytworem człowieka i stanowią formę nieprzydatną w miejscu i czasie

ich powstania. Większość z nich jest wysoce uciążliwa i toksyczna dla środowiska przyrodniczego.

Na terenie powiatu podstawowym sposobem postępowania z odpadami jest ich składowanie na wysypisku śmieci. W powiecie wyszkowskim funkcjonują trzy gminne wysypiska śmieci, wszystkie o uregulowanym stanie prawnym. Krótką charakterystykę wysypisk komunalnych na terenie powiatu wyszkowskiego przedstawiają poniższe tabele:

Tabela. Składowiska odpadów komunalnych na terenie powiatu wyszkowskiego.

Gmina	Miejsce lokalizacji	Stan zabezpieczenia środowiska
Długosiodło	Bosewo Nowe	Folia z tworzyw sztucznych
Somianka	Janki	Utwardzony grunt
Wyszków	Tumanek	Brak

Źródło: Raport WIOS, 1999 r.

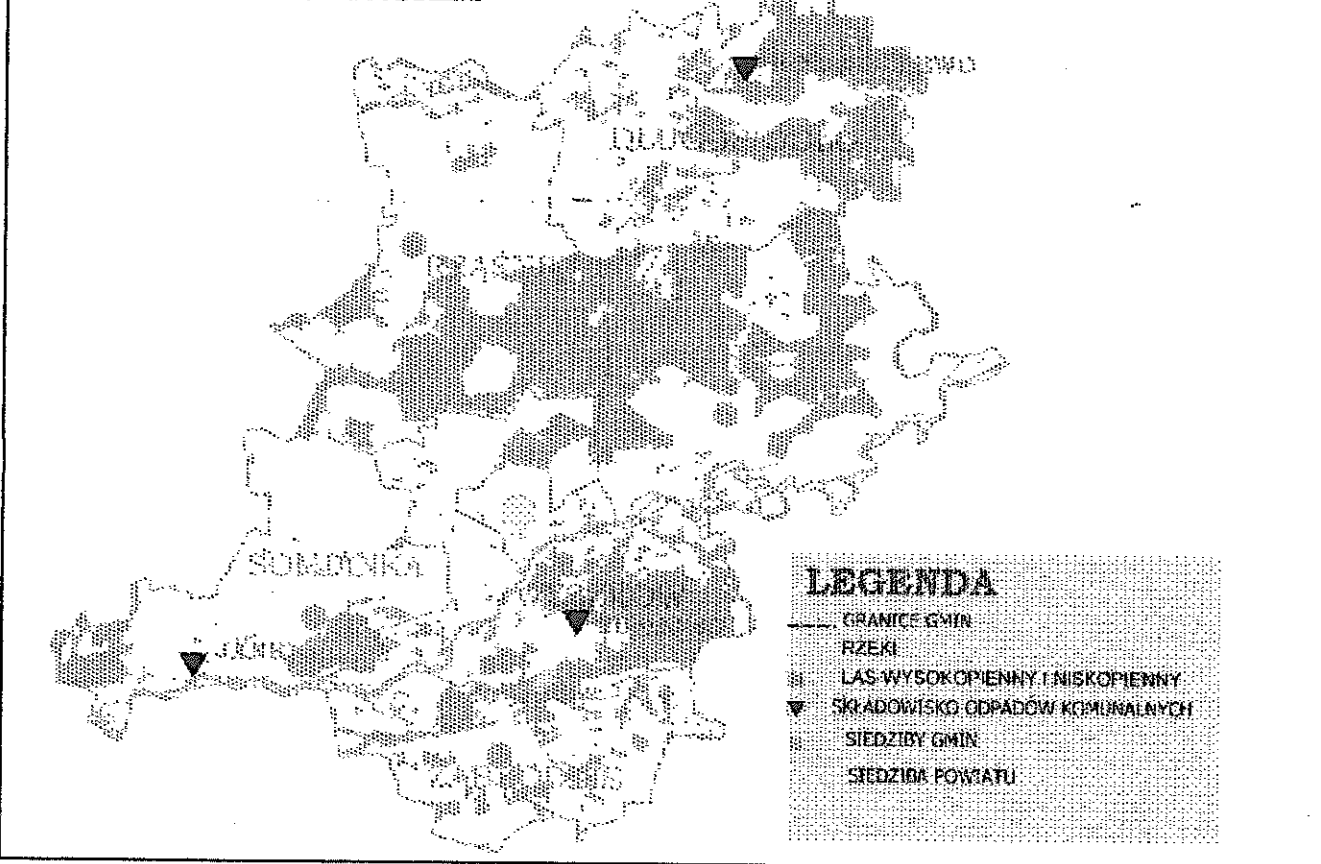
Tabela. Charakterystyka wysypisk na terenie powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Gmina	Miejscowość	Zakres składowania: - odpady stałe - odpady płynne - mogilnik	Data rozpoczęcia eksploatacji	Powierzchnia (ha)	Nagromadzenie odpadów (tony)	Wykorzystanie powierzchni (%)	Czy jest prowadzone: - unieszkodliwianie odpadów - kompostowanie - selektywna zbiórka - przetwarzanie odpadów
1.	Długosiodło	Długosiodło	odpady stałe	1987	1,00	7 360	30	kompostowanie, selektywna zbiórka odpadów
2.	Somianka	Janki	odpady stałe	1990	3,50	33,3	60	selektywna zbiórka złomu, drewna, opon
3.	Wyszków	Tumanek	odpady stałe	1965	5,74	79 000	70	brak

Pozostałe gminy tj. Brańszczyk, Rzańnik i Zabrodzie nie posiadają własnych wysypisk. Korzystają na zasadzie porozumień pomiędzy gminami z wysypisk gmin sąsiednich:

- gmina Brańszczyk korzysta z wysypiska w Tumanku, gm. Wyszków.
- gmina Zabrodzie korzysta z wysypiska w Wólce Kozłowskiej, gm. Tłuszcz lub w Tumanku, gm. Wyszków.
- gmina Rzańnik korzysta z wysypiska w Tumanku, gm. Wyszków.

SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH W POWIECIE WYSZKOWSKIM

Rysunek nr Składowiska odpadów na terenie powiatu wyszkowskiego.

Jako główne źródło powstawania odpadów przemysłowych i niebezpiecznych na terenie powiatu wymienić należy następujące zakłady przemysłowe:

1. Browar w Wyszkwie
2. „DREWMARK” Zakład Produkcyjno – Handlowo – Usługowy w Rybnie
3. Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Wyszkwie
4. „POLGLASS POLSKA” S. A. w Wyszkwie
5. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Wyszkwie
6. Wyszkwowska Fabryka Mebli „FAMA” Sp. z o.o. w Wyszkwie
7. „Zena – Wyszków” Motor Sp. z o.o. w Wyszkwie

Odpady przemysłowe, wymagające składowania, powinny trafiać na składowiska odpadów przemysłowych (są to najczęściej składowiska zakładowe). Na terenach, gdzie nie ma składowisk odpadów przemysłowych, jak to ma miejsce w powiecie wyszkowskim, odpady przemysłowe trafiają na wysypisko komunalne.

Na terenie powiatu wyszkowskiego powstają także odpady niebezpieczne. Wszystkie podmioty gospodarcze wytwarzające odpady tego typu zobowiązane są posiadać zezwolenia na ich wytwarzanie (zezwolenia takie wydaje Starosta Powiatu), a także umów z odbiorcami odpadów niebezpiecznych, posiadających zezwolenia na usuwanie tych odpadów, w tym na transport, na ich wykorzystywanie lub unieszkodliwianie. Na terenie

powiatu nie ma ani jednej firmy zajmującej się segregacją, wykorzystywaniem i unieszkodliwianiem odpadów niebezpiecznych.

Sumarycznie na terenie powiatu (w ciągu roku; dane za 1999/ 2000) powstają następujące kategorie (najważniejsze) i ilości odpadów niebezpiecznych:

- odpady zawierające metale ciężkie - 257 g
- odpady farb i lakierów - 0,8 Mg
- odpady z przemysłu fotograficznego - 1200 litrów
- oleje przepracowane i szlamy - 68,4 Mg
- zużyte baterie, akumulatory i elektrolity - ok. 4,5 Mg
- odpady zawierające rtęć - 4215 szt.
- odpady szpitalne, przeterminowane leki i chemikalia - 85,8 Mg

Aby zmniejszyć negatywny wpływ wysypisk na środowisko należy dążyć do wprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów już u ich wytwórcy, co w dużym stopniu zwiększy ilość pozyskiwanych surowców wtórnych, zmniejszy balast składowany na wysypiskach a tym samym przedłuży się okres eksploatacji.

5.4 Mieszkalnictwo

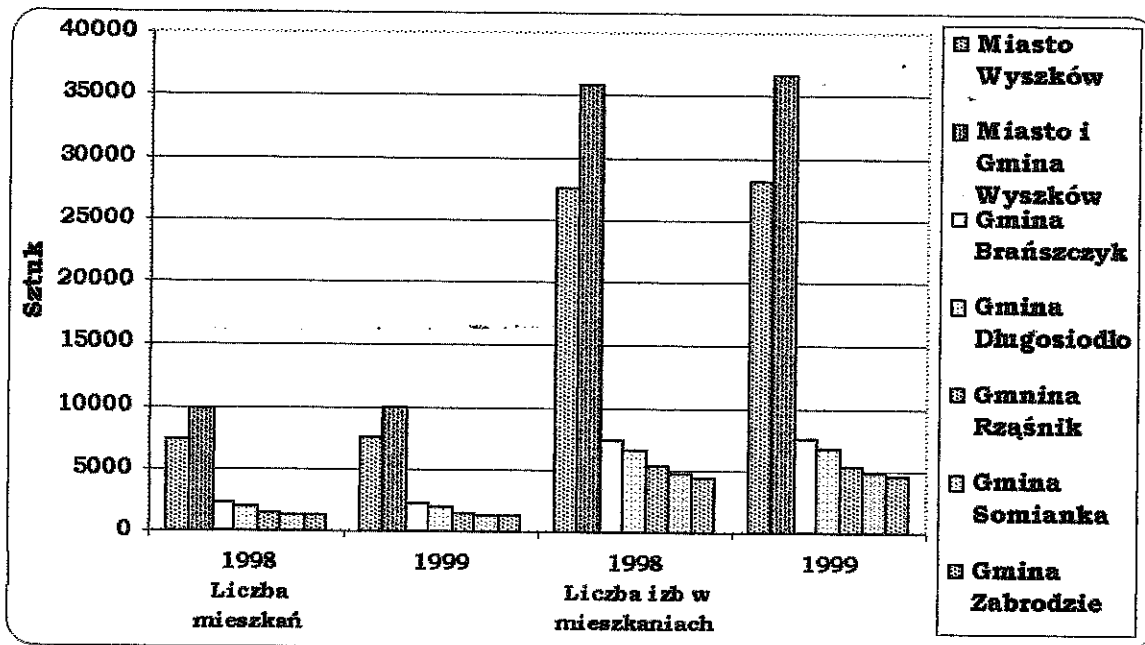
5.4.1 Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane w powiecie wyszkowskim na koniec 1999 roku wynosiły 18243 mieszkań, 65136 izb o łącznej powierzchni użytkowej 1229073 m².

Na terenie miasta Wyszkowa i na terenie poszczególnych gmin powiatu wielkość zasobów mieszkaniowych w latach 1998-1999 przedstawia poniższa tabela:

Gmina	Mieszkania		Izby		Powierzchnia użytkowa w tys. m ²	
	1998	1999	1998	1999	1998	1999
Miasto Wyszków	7423	7542	27590	28081	468,738	479,881
Miasto i Gmina Wyszków	9766	9939	35917	36595	637,147	651,858
Gmina Brańszczyk	2193	2198	7418	7445	144,156	144,819
Gmina Długosiodło	1992	1997	6629	6655	134,704	135,295
Gmina Rzażńnik	1496	1501	5253	5282	104,034	104,533
Gmina Somianka	1274	1288	4688	4743	99,570	100,649
Gmina Zabrodzie	1317	1320	4398	4416	91,480	91,919
Ogółem powiat	18081	18243	64426	65136	1213,043	1229,073

Z powyższych danych wynika, że przeciętne mieszkanie składało się z 3,57 izby, a powierzchnia mieszkania 67,37 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadającego na 1 osobę wyniosła 16.96 m².

Rysunek nr Liczba izb i mieszkań w powiecie wyszkowskim w latach 1998-1999.

5.4.2 Ruch budowlany⁹

W obecnym powiecie wyszkowskim w roku 1998 oddano do użytku 239 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 21392 m², co w stosunku do roku 1997 stanowiło 186,7 %.

Z ogólnej liczby 239 mieszkań oddanych do użytku w 1998 roku Spółdzielnia Mieszkaniowa i spółki cywilne zrealizowały 122 mieszkania, co stanowi 51,04% ogółu oddanych do użytku mieszkań.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w budownictwie wielorodzinnym w roku 1998 wynosiła 48 m² i była większa niż w roku 1997.

W budownictwie indywidualnym w 1998 roku oddano do użytku 117 mieszkań tj. o 34 mieszkania więcej niż w roku 1997,

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 132,7 m² i była o 0,1 m² większa niż w roku 1997.

⁹ Dane GUS na koniec 1998 r.

Gmina	Lata	Mieszkania		Izby		Powierzchnia użytkowa m.		Przeciętna powierzchnia	
		ogółem	W bud. Indyw.	ogółem	W bud. Indyw.	ogółem	W bud. Indywid.	ogółem	W bud. Indyw.
Powiat	97	128	83	613	488	13843	11011	108,1	132,6
	98	239	117	607	270	21392	15522	89,5	132,7
Miasto Wyszków	97	93	48	419	294	9187	6355	98,8	132,4
	98	191	69	779	442	15859	6282	83,0	91,7
Gminy	97	35	35	194	194	4656	4656	133,0	133,0
	98	48	48	270	270	5533	5533	115,3	115,3
Wyszków	97	17	17	100	100	2269	2269	133,4	133,4
	98	20	20	108	108	1973	1973	98,7	98,7
Brańszczyk	97	4	4	19	19	400	400	100,0	114,2
	98	7	7	49	49	1038	1038	148,3	128,8
Długosiodło	97	7	7	34	34	799	799	114,2	230,0
	98	4	4	20	20	515	515	128,8	104,3
Rząśnik	97	3	3	18	18	690	690	230,0	118,0
	98	3	3	19	19	313	313	104,3	140,8
Somianka	97	1	1	6	6	118	118	118,0	126,6
	98	6	6	36	36	845	845	140,8	106,1
Zabrodzie	97	3	3	17	17	380	380	126,6	126,6
	98	8	8	38	38	849	849	106,1	106,1

Zwiększa się liczbę budynków mieszkalnych będących w budowie. Na koniec roku 1998 w budowie było 2250 budynków mieszkalnych t. J. Więcej niż w roku 1997 (2125 budynków).

5.4.3 Budynki inwentarskie i gospodarcze

W oparciu o dane statystyczne za rok 1996 uwzględniając budynki przekazane do użytkowania w latach następnych, zasoby w gospodarstwach indywidualnych na terenie powiatu wynoszą:

Przeznaczenie budynku	Liczba budynków w szt.	Powierzchnia użytkowa w m ²		Stopień wykorzystania %
		ogółem	W tym do wykorzystania	
Chlewnie	586	53555	2163	4,68
Obory	4586	432934	31202	7,00
Wielofunkcyjne	2700	282815	14550	5,30
stodoły	5989	801921	19641	2,40

W roku 1998 przekazano w gospodarstwach indywidualnych 18 budynków mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 2376 m² i kubaturze 15368 m³.

W porównaniu z rokiem 1997 nastąpił wzrost przekazanych do użytku budynków.

6. Stan antropizacji środowiska

Rozwój przemysłu i intensywna urbanizacja bez należytej uwagi poświęconej sprawom ochrony środowiska doprowadziły w wielu rejonach Polski do daleko posuniętej degradacji i zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego, a czasem do jego całkowitej dewastacji.

Sytuacja ta na szczęście nie ma miejsca w powiecie wyszkowskim. Środowisko przyrodnicze charakteryzuje tu nadal wysoki stopień naturalności. Dzięki temu położony w malowniczych widłach dolin Bugu i Narwi, na terenach Puszczy Białej i Puszczy Kamienieckiej Powiat Wyszków wchodzi w skład tzw. „Zielonych Płuc Polski”.

6.1 Zmiany w przypowierzchniowej warstwie litosfery .

Do elementów środowiska szczególnie zagrożonych rozwojem cywilizacji należy litosfera, a zwłaszcza jej powierzchniowa warstwa – gleba. Jest ona bowiem nie tylko wycofywana z produkcji leśnej i rolnej i przeznaczana na tereny budowlane, komunalne i przemysłowe, ale także degradowana przez chemiczne zanieczyszczenia pochodzące z rolnictwa, zmianę stosunków wodnych oraz przekształcenia powierzchni terenu.

Na terenie powiatu wyszkowskiego podstawowym sposobem degradacji powierzchni terenu jest zabudowa obszaru wysoczyzny, na której zlokalizowane jest m.in. miasto Wyszków. Mechaniczne przekształcenia litosfery mają również miejsce w dolinie Bugu, w rejonie wschodni piasków rzecznych i wydmych, wykorzystywanych gospodarczo przez miejscowe zakłady (np. do produkcji materiałów budowlanych, szkła).

Naturalną przyczyną niszczenia wierzchniej warstwy gleby, często spotęgowaną przez działalność człowieka, jest erozja. Erozją wietrzną zagrożone jest ok. 12% powierzchni gleb w powiecie, natomiast erozją wodną – 14,5%.

Pozostałe tereny, zwłaszcza zalesione są przekształcone w niewielkim stopniu.

6.2 Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.

Stan sanitarny powietrza atmosferycznego ma istotny wpływ nie tylko na właściwe funkcjonowanie środowiska przyrodniczego, ale również na nasze zdrowie.

Źródła zanieczyszczenia atmosfery na terenie powiatu wyszkowskiego można podzielić w następujący sposób:

- energetyczne,
- technologiczne,
- komunikacyjne.

Do głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie powiatu zaliczyć należy następujące zakłady przemysłowe:

1. Browar w Wyszkowie
2. „DREWMARK” Zakład Produkcyjno – Handlowo – Usługowy w Rybnie
3. „EKSPASZ – WYSZKÓW” Sp. z o.o. w Wyszkowie
4. Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Wyszkowie
5. Ośrodek Doskonalenia Kadr Służby Więziennej w Popowie
6. „POLGLASS POLSKA” S. A. w Wyszkowie

7. Przedsiębiorstwo Budowy i Utrzymania Dróg Sp. z o.o. – Wytwórnia Mas Bitumicznych w Trzciance
8. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Wyszku
9. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowe „POMEL” w Wyszku
10. Wyszowska Fabryka Mebli „FAMA” Sp. z o.o. w Wyszku
11. Zakład Produkcyjny J. B. Cosmetics Ltd. w Kamieńczuku
12. „Zena – Wyszów” Sp. z o.o. w Wyszku

Sumarycznie z ww. zakładów do atmosfery na terenie powiatu wyszkowskiego emitowane są następujące ilości zanieczyszczeń (2000 r.):

- dwutlenek siarki SO ₂	- 632,3 Mg/ rok
- dwutlenek azotu NO ₂	- 822,6 Mg/ rok
- tlenek węgla CO	- 82,8 Mg/ rok
- pył	- 372,1 Mg/ rok
- inne zanieczyszczenia przemysłowe	- 22,3 Mg/ rok

Wszystkie z ww. zakładów posiadają decyzje zezwalające na emisję zanieczyszczeń do atmosfery wydane przez Starostę Powiatu Wyszowskiego.

Badania przeprowadzone w 1999 r. przez WIOŚ dla miasta Wyszów i okolic pozwalają uznać sanitarny stan powietrza atmosferycznego w powiecie za zadowalający. Średnioroczne stężenia wybranych zanieczyszczeń atmosferycznych w badanych punktach powiatu wyszkowskiego przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Średnioroczne stężenia wybranych zanieczyszczeń atmosfery dla powiatu wyszkowskiego.

Zanieczyszczenie	Miejsce pomiaru					
	Wyszów		Kamieńczuk		Popowo	
	Stężenie (µg/ m ³)	% Da	stężenie (µg/ m ³)	% Da	Stężenie (µg/ m ³)	% Da
SO ₂	8,9	22,3	8,0	20,0	8,9	22,3
NO ₂	4,4	11,0	4,4	11,0	4,4	11,0
CO	850,0	42,5	750,0	37,5	600,0	28,0
pył zawieszony	20,0	40,0	18,0	36,0	14,0	28,0
opad pyłu *	76,0	38,0	72,0	36,0	63,0	31,5

Da – wartość dopuszczalna obowiązująca do dn. 31.12.2004 r.

6.3 Hałas.

Hałasem przyjęto definiować każdy dźwięk, uważany w danych warunkach za uciążliwy, szkodliwy lub przeszkadzający.

Klimat akustyczny na terenach zurbanizowanych kształtowany jest przez:

- komunikację (drogową, kolejową)
- zakłady (przemysłowe, usługowe)
- obiekty użyteczności publicznej (szkoły, place zabaw, stadiony, itp.).

Głównymi źródłami hałasu na terenie powiatu wyszkowskiego są zakłady:

1. Browar w Wyszkwie
2. „DREWMARK” Zakład P – U – H w Rybnie
3. „EKSPASZ” Sp. z o.o. w Wyszkwie
4. Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Wyszkwie
5. Mazowieckie Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego S.A. – Zakład w Przetyczy
6. Wyszkwowska Fabryka Mebli „FAMA” Sp. z o.o. w Wyszkwie
7. „Zena – Wyszków” Sp. z o.o. w Wyszkwie

W 1996 r. WIOŚ stwierdził przekroczenie dopuszczalnych norm hałasu (o 9,8 dB) dla Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Wyszkwie. Nałożono kary pieniężne. Zakład niezwłocznie podjął skuteczne działania zmierzające do wyeliminowania ponadnormatywnej emisji hałasu. Ponowna kontrola wykazała dotrzymanie wartości dopuszczalnych.

W 1999 r. z ww. zakładów tylko w przypadku Zakładzie w Przetyczy stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych norm emisji hałasu – Starosta Powiatu wydał decyzję określającą dopuszczalny poziom hałasu oraz nakazującą modernizację linii produkcyjnej.

W większości zakładów nadmierna emisja hałasu i przekroczenia dopuszczalnych norm mają miejsce na halach produkcyjnych. W związku ze stosowaniem zabezpieczeń akustycznych (np. ekrany akustyczne, okna o zwiększonej izolacji, wytlumienia ścian) emisja ta nie jest uciążliwa dla otoczenia. Przyczyną braku negatywnych oddziaływań jest również usytuowanie zakładów przemysłowych w jednej, praktycznie nie zamieszkałej dzielnicy.

W ostatnich latach systematyczny wzrost emisji hałasu związany jest z rozwojem drobnych zakładów rzemieślniczych, lokalizowanych w dzielnicach z zabudową jednorodzinną. Nie tylko nie posiadają one pozwoleń na emisję hałasu do środowiska, ale również pracują bez jakichkolwiek zabezpieczeń akustycznych.

Źródłem nadmiernego hałasu jest także komunikacja. Przez teren powiatu przechodzą następujące drogi krajowe: nr 18 Warszawa – Białystok, nr 629 Wyszków – Łochów, nr 618 Wyszków – Pułtusk, nr 624 Wyszków – Serock. Wzrastająca ciągle liczba samochodów w połączeniu ze złym stanem nawierzchni oraz brakiem ekranów akustycznych (nawet w postaci zadrzewień) powoduje wysoce negatywny wpływ na otoczenie, szczególnie w rejonie zabudowy mieszkaniowej.

6.4 Wody powierzchniowe.

Najbardziej przekształconym i zdegradowanym elementem środowiska przyrodniczego na terenie powiatu wyszkowskiego są wody powierzchniowe. Głównym źródłem ich zanieczyszczenia są ścieki, czyli wody zużyte, związane z prowadzeniem gospodarstw domowych, zaspokajaniem przez ludzi potrzeb higieniczno – sanitarnych i fizjologicznych oraz pochodzące z procesów produkcyjnych i technologicznych.

Powiat wyszkowski położony jest w obrębie zlewni dwóch rzek: Narwi i Bugu, jednak tylko w przypadku rzeki Bug na terenie powiatu funkcjonuje punkt pomiarowo – kontrolny w ramach monitoringu podstawowego i regionalnego, prowadzonego przez Inspekcję Ochrony Środowiska (zlokalizowany w Popowie na 11,7 km biegu rzeki, w gminie Somianka).

W ramach monitoringu podstawowego w latach 1994 – 1996 (prowadzony przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska) na rzece Bug funkcjonował również punkt pomiarowy w Brańszczyku (na 46,2 km). W latach 1994 – 1995 na Bugu w Wyszku zlokalizowany był również punkt sieci reperowej (obsługiwany przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej), zamykający obszar o szczególnym znaczeniu gospodarczym. Punkt ten położony był ok. 3 km poniżej zrzutu ścieków przemysłowych i komunalnych z Wyszku i nie odzwierciedlał wpływu miasta na stan czystości rzeki.

Dla rzeki Bug wymagana jest I klasa czystości. Niestety na podstawie badań monitoringowych WIOŚ sklasyfikował stan czystości jej wód jako nie odpowiadający żadnym normom (NON). W przeciwieństwie do innych rzek, na Bugu nie odnotowano wyraźnej poprawy stanu czystości – od wielu lat utrzymuje się on na poziomie NON.

Główne źródła zanieczyszczenia wód rzeki Bug na terenie Powiatu Wyszki stanowią:

1. ścieki komunalne i przemysłowe
2. spływy powierzchniowe z terenów rolniczych
3. wody opadowe (wprowadzające do wód zanieczyszczenia przemysłowe z atmosfery)
4. naturalne procesy rozkładu materii organicznej i wietrzenia skał podłoża geologicznego.

Pośrednimi źródłami zanieczyszczenia są rzeki: Liwiec, Rządza i jej dopływ Cienka (odbiornik ścieków komunalno – przemysłowych z miasta Tłuszcz).

Bardzo istotny przy rozpatrywaniu stanu czystości wód Bugu jest wpływ transgranicznego transportu zanieczyszczeń, pochodzących z województw przez które ta rzeka przepływa. Głównymi źródłami zanieczyszczenia są miasta: Strzyżów z cukrownią, Włodawa z garbarnią, Drohiczyn. Rzekami, które doprowadzają do Bugu znaczne ładunki zanieczyszczeń są: Huczwa, Uherka odprowadzająca ścieki z Chełmna, Toczna oraz Cetynia niosąca ścieki z Sokołowa Podlaskiego.

Ponadto na długim odcinku Bug jest rzeką graniczną i stanowi odbiornik dużych ilości, wysoko obciążonych ścieków z Ukrainy. Bezpośrednio do Bugu bądź do jego dopływów spływają ścieki z okręgu przemysłowego z wieloma kopalniami i zakładami przemysłowymi, co powoduje że wody Bugu dopływają do granic Polski już znacznie zanieczyszczone.

Tabela. Porównanie klas czystości parametrów decydujących o otrzymanej klasie czystości rzeki Bug w latach 1994 – 1996 (metoda stężeń gwarantowanych o prawdopodobieństwie P – 90)

Punkt pomiarowo - kontrolny	Wymagana klasa czystości	Parametry decydujące o otrzymanej klasie czystości 1994 r.	Parametry decydujące o otrzymanej klasie czystości 1995 r.	Parametry decydujące o otrzymanej klasie czystości 1996 r.
Małkinia 98+000	I	NON ChZT – Cr Chlorofil „a”	NON Zawiesina ogólna Azot azotynowy Temperatura wody	NON Zawiesina ogólna Chlorofil „a”
Brańszczyk 46+200	I	NON Tlen rozpuszczony BZT 5 Miano Coli	NON Azot azotynowy Chlorofil „a”	-
Brok 82+900	I	-	-	NON Zawiesina ogólna Chlorofil „a”
Wyszków 34+800	I	NON Zawiesina ogólna Miano Coli	-	-

Tabela. Porównanie klas czystości parametrów decydujących o otrzymanej klasie czystości rzeki Bug w latach 1994 – 1996 (metoda CUGW)

Punkt pomiarowo - kontrolny	Wymagana klasa czystości	Parametry decydujące o otrzymanej klasie czystości 1994 r.	Parametry decydujące o otrzymanej klasie czystości 1995 r.	Parametry decydujące o otrzymanej klasie czystości 1996 r.
Małkinia 98+000	I	NON BZT 5 ChZT – Cr Zawiesina ogólna Fosfor ogólny Chlorofil „a”	NON Zawiesina ogólna Azot azotynowy Chlorofil „a”	NON Zawiesina ogólna Chlorofil „a”
Brańszczyk 46+200	I	NON Tlen rozpuszczony Miano Coli	NON Azot azotynowy Chlorofil „a”	-
Brok 82+900	I	-	-	NON Zawiesina ogólna Chlorofil „a”
Wyszków 34+800	I	NON Zawiesina ogólna ChZT – Cr	-	-

Tabela. Porównanie klasyfikacji rzeki Bug w latach 1989 – 1996 (metoda stężeń gwarantowanych P – 90)

Punkt pomiarowo - kontrolny	Wymagana klasa czystości	Klasa stwierdzona							
		88/89	89/90	90/91	91/92	92/93	93/94	94/95	95/96
Małkinia 98+000	I	NON	NON	NON	NON	NON	NON	NON	NON
Brańszczyk 46+200	I	NON	NON	NON	NON	-	-	-	NON
Brok 82+900	I	NON	NON	NON	NON	NON	NON	NON	-
Wyszków 34+800	I	NON	NON	NON	NON	NON	NON	-	-
Popowo 16+200	I	NON	NON	NON	NON	-	-	-	-

7. OCHRONA PRZECIPOWODZIOWA I PRZECIWPOZAROWA

7.1 Zagrożenie powodziowe powiatu wyszkowskiego i ochrona przed powodzią

Wszystkie gminy powiatu wyszkowskiego zagrożone są powodzią głównie od rzeki Bug na długości 75 km, rzeki Narew na odcinku 15 km oraz na końcowym odcinku rzeki Liwiec. Prognozowany zasięg zagrożenia przedstawia poniższa tabela:

TABELA NR OBSZAR TERENÓW ZALEWOWYCH I LICZBA OSÓB ZAGROŻONYCH W GMINACH POWIATU WYSZKOWSKIEGO

GMINA	WIELKOŚĆ OBSZARU ZALEWOWEGO (ha) LICZBA OSÓB ZAGROŻONYCH
• Gmina Długosiodło	<i>przewidywana wielkość zatopień 975 ha, zagrożonych jest 155 osób;</i>
• Gmina Rząśnia	<i>przewidywana wielkość zatopień 1100ha, zagrożonych jest 165 osób;</i>
• Gmina Brańszczyce	<i>przewidywana wielkość zatopień 2500ha, zagrożonych jest 374 osób;</i>
• Gmina Somianka	<i>przewidywana wielkość zatopień 200ha, zagrożonych jest 369 osób;</i>
• Gmina Zabrodzie	<i>przewidywana wielkość zatopień 703ha, zagrożonych jest 72 osób;</i>
• Miasto Wyszków	<i>przewidywana wielkość zatopień 780ha, zagrożonych jest 245 osób.</i>

Występujące na terenie powiatu wezbrania powodziowe zaliczane są do powodzi opadowych oraz roztopowo-zatorowych, przede wszystkim na rzece Bug. W okresie powojennym największe powodzie wystąpiły w roku 1958 na Bugu i Narwi o dużym zasięgu oraz w 1979r. tzw. „powódź stulecia” - roztopowa. Wezbrania powodziowe o mniejszym zasięgu występują częściej i ostatnio na Narwi w roku 1994 i 1996 gdzie przekroczone zostały stany alarmowe odpowiednio 46cm i 58cm. Natomiast na Bugu w ostatnich latach powstają w okresie zimowym zatory lodowe, tworzeniu się których sprzyjają nietypowe warunki atmosferyczne powodujące na przemian zlodzenia i częściowe splywy lodów, nieraz wielokrotnie w okresie zimy. Następuje wtedy przekroczenie najczęściej stanu ostrzegawczego oraz rzadziej stanu alarmowego.

Wezbrania powodziowe na terenie naszego powiatu z wyjątkiem typu zatorowego przypadają na III dekadę marca i pierwszą połowę kwietnia. Z uwagi na małe opady śniegu splyw wód wiosennych i wezbrania zatorowe w ostatnich

latach nie spowodowały większego wzrostu stanów wód w rzekach i większych strat materialnych.

Powódź, jako jedno z zagrożeń, niejednokrotnie jest przyczyną powstania sytuacji kryzysowej. Dlatego istotną sprawą jest zapoznanie z całością zagadnień przeciwpowodziowych mieszkańców zagrożonych terenów, co ma na celu zminimalizowanie strat. W wielu przypadkach nie będzie żadnej możliwości uniknięcia powodzi, ale poprzez odpowiednie przygotowanie się do powodzi i zaplanowanie stosownych działań możemy ograniczyć jej skutki. Działania te muszą być kontynuowane w sposób ciągły, a nie tylko w czasie trwania zagrożenia.

Przedsięwzięcia z zakresu profilaktyki to zapobieganie powodziom i przygotowanie do działań w przypadku wystąpienia powodzi.

Zapobieganie katastrofom to ciągle podejmowanie działań, mających na celu wyeliminowanie wystąpienia katastrofy, a w przypadku jej zaistnienia zmniejszenie skutków i strat spowodowanych katastrofą. Zasadniczym elementem takiego zjawiska jest ustanowienie stosownych regulacji prawnych. Należą do nich:

- ◆ właściwe zagospodarowanie przestrzenne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (nie przeznaczanie terenów zalewowych pod budownictwo),
- ◆ budowlane,
- ◆ przeciwpożarowe,
- ◆ używania i przewozu niebezpiecznych substancji,
- ◆ o ruchu drogowym,
- ◆ sanitarne i o publicznej służbie zdrowia.

Z powyższego widać, jak wiele osób jest zaangażowanych w proces zapobiegania niebezpiecznym sytuacjom.

Najważniejszym elementem przygotowań jest opracowanie planu reagowania kryzysowego, który opisuje kto, co i kiedy będzie robił, za pomocą jakich sił i środków i na jakiej podstawie prawnej.

Faza reagowania to informowanie o grożącym niebezpieczeństwie, ratowanie ludzi, zabezpieczenie mienia, opieka medyczna i socjalna.

Odtwarzanie to ostatni etap reagowania kryzysowego, zaczyna się od odgruzowania i kończy takim sposobem odbudowy, która gwarantuje odporność na kryzys, w przypadku jego ponownego wystąpienia.

Skutecznie przed powodzią chronią **obwałowania rzek**. W powiecie jest **15610 mb** obwałowań przeciwpowodziowych. Na tę wielkość składa się obwałowanie rzeki Bug w gminie Brańszczyk we wsiach: Budy Stare, Tuchlin, Udrzynek i Udrzyn o długości 9280 mb chroniące 2530 ha użytków rolnych.

W Wyszkanie 630 mb wału chroni 30 ha, a w Popowie wał o długości 5700 mb zabezpiecza przed zalaniem około 150 ha.

Łącznie w powiecie jest wybudowane 15610 mb wałów przeciwpowodziowych. Chronią one obszar 2710 ha. Nie ma obwałowań przeciwpowodziowych chroniących teren powiatu w przypadku wezbrań powodziowych rzeki Narew.

**TABELA NR INWENTARYZACJA I OCENA STANU TECHNICZNEGO
OBWAŁOWAŃ ISTNIEJĄCYCH W POWIECIE WYSZKOWSKIM**

Lp.	Nazwa rzeki	Nazwa wałów położonych na brzegu: ➤ prawym – P ➤ lewym - L	Kilometraż rzeki		Długość wału (km)	Rok budowy	Ogólna ocena stanu technicznego
			Początek doliny	Koniec doliny			
1	2	3	4	5	6	7	8
1	BUG P	Tuchlin – Budy	60,00	64,40	2,98	1986	dobry
2	P	Udrzyn – Tuchlin z wałem wstecznym rzeki Tuchelka	65,00	71,50	6,30	1982	dobry
3	L	Wyszaków	34,00	34,63	0,63	1960	dobry
4	P	Popowo	4,80	10,50	5,70	1958	dobry

Wały na terenie gminy Brańszczyk i Wyszaków administruje Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie, a w Popowie wały administruje Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Na rzece Narwi od 1997r. nie zanotowano stanu ostrzegawczego i alarmowego, które wynoszą odpowiednio 420 cm i 480 cm. Natomiast na Bugu w okresie zimowo-wiosennym kilkakrotnie każdego roku notuje się przekroczenie stanu ostrzegawczego, a czasem i alarmowego na niewielką skalę, które wynoszą odpowiednio 400 cm i 450 cm. Zagrożenie to na pewnych odcinkach spowodowane jest zatorami lodowymi na spłyconych odcinkach.

Aby zminimalizować tworzenie się zatorów lodowych na Bugu należy na odcinku od Serocka do Wyszkowa zlikwidować wypłylenia, których łączna długość wynosi obecnie 14,5 km. Średnia głębokość na wypłyleniach wynosi 0,3 - 0,5 m przy stanie wody 200 cm na wodowskazie w Wyszkanie.

Dlatego należy bezzwłocznie wykonać w sposób przemyślany roboty pogłębiarskie, co udroźni koryto rzeki i umożliwi swobodny spływ śryżu i lodu. Aktualny koszt takiego przedsięwzięcia to 3.112.251 PLN.

Tabela Miejsca znacznych wypłyceń rzeki Bug na odcinku od Serocka do Wyszkowa (km 0 ÷ 74)

LP.	KM RZEKI	MIEJSCOWOŚĆ
1.	0	ujście rzeki do Narwi
2.	5 ÷ 6	Kania
3.	8 ÷ 10	Kuligów
4.	13,5 ÷ 15	Janki
5.	18 ÷ 19,5	Barcice
6.	22 ÷ 23	Słopsk
7.	24	Gulczewo
8.	25,5	Gulczewo
9.	27	Gulczewo
10.	29	Ślubów
11.	35 ÷ 40	Skuszew ÷ Kamieńczyk
12.	45,5 ÷ 46,5	Brańszczyk

Należy też uporządkować koryto rzeki poprzez usunięcie zadrzewień i zakrzaceń, których łączna powierzchnia w powiecie wynosi 53 ha¹⁰, natomiast aktualny koszt takich robót to 265 000 PLN.

Tabela Miejsca znacznych zakrzaceń rzeki Bug na odcinku od Serocka do Wyszkowa (km 0 ÷ 74)

LP.	KM RZEKI	MIEJSCOWOŚĆ
1.	8 ÷ 9	Kuligów
2.	17,6 ÷ 18	Barcice
3.	28 ÷ 29,5	Ślubów
4.	34 ÷ 34,5	Wyszków
5.	43 ÷ 43,5	Nakiel ÷ Rafa
6.	44,5 ÷ 45	Brańszczyk
7.	48 ÷ 48,5	Lisówka

W związku z brakiem środków finansowych RZGW na realizację tych zadań skutecznym rozwiązaniem może być prowadzenie wycinki drzew przez zainteresowane gminy w zamian za pozyskane drewno, jak również kierowanie przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej firm zainteresowanych poborem

¹⁰ Według danych Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

kruszywa w celu likwidacji miejsc wypiętrzeń piasków stwarzających zagrożenia zatorowe.

Do pilnych zadań należy też wznowienie obwałowania na odcinku Budy - Brańszczyk na prawym brzegu rzeki Bug.

W celu pełnego zabezpieczenia przed powodzią dolnego odcinka Bugu należałoby wykonać wały lewobrzeżne na odcinku od Kamieńczyka do Kaligowa o długości około 30 km.

Podjęte działania administracyjne doprowadziły do rozebrania walącego się mostu na tzw. „Przerwańcu” w Popowie, co ma istotne znaczenie przeciwpowodziowe, ułatwiające spływ lodów.

7.2 Stan bezpieczeństwa przeciwpożarowego na terenie powiatu wyszkowskiego

I. Organizacja ochrony przeciwpożarowej.

1. System operacyjnego zabezpieczenia powiatu.

System operacyjnego zabezpieczenia powiatu opiera się na strukturach Państwowej Straży Pożarnej, którą stanowi Komenda Powiatowa wraz z Jednostką Ratowniczo - Gaśniczą i 24 Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

Organizacja i wyposażenie Komendy Powiatowej oraz Jednostki Ratowniczo - Gaśniczej

Jednostka Ratowniczo - Gaśnicza PSP w Wyszkowie jest jednostką kategorii "C" i liczy łącznie 40 osób. Spośród zatrudnionych 3 osoby pracuje w systemie codziennym (D-ca, Z-ca D-cy oraz technik ds. transportu), a pozostałe 37 osób pełni służbę w systemie zmianowym 24/48 h. Zmiany służbowe liczą średnio 12 osób, z tego po uwzględnieniu nieobecności (urlopy, 10-ta wolna służba, zwolnienia lekarskie) służbę pełni 8 - 9 osób. Spośród 40 strażaków, zatrudnionych jest 4 oficerów, 2 aspirantów, 30 podoficerów, 4 szeregowców.

Natomiast w Komendzie Powiatowej pracuje 11 osób. Spośród zatrudnionych 3 osoby pracują w systemie zmianowym (dyspozytorzy Powiatowego Stanowiska Kierowania), a pozostałe pełnią służbę w systemie codziennym. Spośród 11 zatrudnionych osób jest 4 oficerów, 4 aspirantów, 1 podoficer, 2 szeregowców.

KP i JRG ma swoją siedzibę w Wyszkowie przy ul. Strażackiej 5. Jednostka jest alarmowana bezpośrednio z Powiatowego Stanowiska Kierowania przy pomocy sygnalizacji akustycznej.

Według stanu na dzień 31.12.2000r. KP PSP i JRG dysponowała 12 samochodami w tym: 3 - gaśniczymi, 5 - specjalnymi, 2 - operacyjnymi, 2 - gospodarczymi. Średni wiek samochodów gaśniczych wynosi 11,5 roku przy normie eksploatacyjnej 12 lat co świadczy o ich właściwej konserwacji i

eksploatacji.

Każdy samochód gaśniczy, specjalny, operacyjny wyposażony jest w radiostację typu Motorola lub Alinco. Jednostka ma ponadto do dyspozycji 8 radiostacji przenośnych - 3 typu Alinco i 5 typu Motorola.

Na terenie powiatu funkcjonuje 24 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej:

- ❖ Gmina Brańszczyk - 6;
- ❖ Gmina Długosiodło - 5;
- ❖ Gmina Zabrodzie - 2;
- ❖ Gmina Rząśnik - 5;
- ❖ Gmina Somianka - 3;
- ❖ Gmina Wyszków - 3.

Ochotnicze Straże Pożarne posiadają 29 samochodów.

Jednostki OSP włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego:

- OSP Brańszczyk
- OSP Długosiodło
- OSP Kamieńczyk
- OSP Rząśnik

Zakładowe Służby Ratownicze.

Zakładowa Służba Ratownicza w Wyszkowej Fabryce Mebli "Fama" w Wyszkuwie:

ul. I Armii Wojska Polskiego 173 07-200 Wyszków

Typ "S-2" - GBA 2,5/16 i GLM-8

Sposób powiadamiania telefonicznie lub przy pomocy radiotelefonu Ilość członków - 28

2. Stan dróg dojazdowych do miejscowości.

Na terenie powiatu wyszkowskiego 85 % miejscowości posiada drogi o nawierzchni bitumicznej, które zapewniają dobry dojazd jednostkom straży pożarnej, pozostałe 15 % to drogi o nawierzchni żwirowej.

3. Zaopatrzenie wodne.

Lp.	Gmina	Naturalne zbiorniki wodne	Sztuczne zbiorniki wodne	Sieć hydrantowa	Ilość miejscowości w gminie bez zaopatrzenia wodnego
1.	Brańszczyk	8	5	14	6
2.	Długosiodło	6	6	4	10
3.	Rząśnik	28	8	7	0
4.	Somianka	4	3	3	9
5.	Wyszków	3	1	15	3
6.	Zabrodzie	5	2	11	3

4. Łączność z miejscowościami.

Łączność z miejscowościami znajdującymi się na terenie poszczególnych gmin utrzymywana jest za pomocą sieci telefonicznej, w razie pożaru lub miejscowego zagrożenia jednostkę OSP powiadamia członek danej OSP lub osoba prywatna, u której znajduje się telefon. Ponadto jednostki OSP typu "S" posiadają radiostacje samochodowe typu "Radmor" przy pomocy których prowadzona jest korespondencja między jednostką OSP a PSK w Wyszkanie. Następujące jednostki posiadają selektywne alarmowanie OSP Somianka i OSP Popowo Kościelne.

II. Działania straży pożarnych na terenie powiatu w latach 1999 i 2000r.

1. Ilość zdarzeń na terenie powiatu.

Lata	Ilość zdarzeń	Ilość pożarów	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe
1999	410	285	96	29
2000	491	314	147	30

Analizując powyższą tabelę należy stwierdzić, że na terenie powiatu wyszkowskiego nastąpił wzrost ilości zdarzeń o 81 co stanowi 16,5% ogólnej liczby zdarzeń. Jeśli chodzi o ilość pożarów również zanotowano wzrost o 29 co stanowi 9,3% ogólnej liczby pożarów. W działaniach mających na celu likwidację skutków miejscowych zagrożeń nastąpił znaczny wzrost o 51 zdarzeń co stanowi 34,7% ogólnej ilości miejscowych zagrożeń. W roku 2000 odnotowano 30 alarmów fałszywych to jest o 1 alarm fałszywy więcej niż w roku 1999 co stanowi 3,4% ogólnej ilości alarmów fałszywych.

2. Wielkość pożarów.

LATA	MAŁE	ŚREDNIE	DUŻE	BARDZO DUŻE
1999	236	44	5	0
2000	277	34	3	0

Analizując powyższe zestawienie należy stwierdzić, że w porównaniu z 1999 rokiem nastąpił wzrost pożarów małych o 41 co stanowi 14,9% ogólnej liczby pożarów małych. W grupie pożarów średnich również odnotowano spadek o 10 co stanowi 22,7% ogólnej liczby pożarów średnich. W roku 2000 odnotowano 3 pożary duże co w porównaniu z rokiem 1999 stanowi spadek o 2 pożary co stanowi 40% ogólnej liczby pożarów dużych. Na terenie powiatu wyszkowskiego nie odnotowano pożarów bardzo dużych.

3. Wielkość miejscowych zagrożeń.

Lata	Małe	Lokalne	Średnie
1999	86	7	3
2000	145	2	0

W porównaniu z rokiem 1999 nastąpił wzrost miejscowych zagrożeń małych o 59 co stanowi 40,7 % ogólnej liczby miejscowych zagrożeń małych. W grupie miejscowych zagrożeń lokalnych odnotowano spadek o 5 co stanowi 65 % ogólnej liczby miejscowych zagrożeń lokalnych. W roku 2000 nie odnotowano przypadków miejscowych zagrożeń średnich.

4. Wielkości pożarów w poszczególnych gminach wchodzących w skład powiatu wyszkowskiego.

ROK 1999

Lp.	Gmina	Pożary			
		Małe	Średnie	Duże	Bardzo duże
1	Brańszczyk	19	5	1	0
2	Długosiodło	27	7	0	0
3	Rząśnik	18	4	0	0
4	Somianka	20	5	0	0
5	Wyszków	125	10	3	0
6	Zabrodzie	27	13	1	0

ROK 2000

Lp.	Gmina	Pożary			
		Małe	Średnie	Duże	Bardzo duże
1	Brańszczyk	28	2	0	0
2	Długosiodło	22	5	0	0
3	Rząśnik	16	9	0	0
4	Somianka	9	8	2	0
5	Wyszków	171	7	1	0
6	Zabrodzie	31	3	0	0

5. Wielkości miejscowych zagrożeń w poszczególnych gminach wchodzących w skład powiatu wyszkowskiego.

Rok 1999

Lp.	Gmina	Miejscowe zagrożenia		
		Małe	Lokalne	Średnie
1	Brańszczyk	21	2	1
2	Długosiodło	1	0	0
3	Rząśnik	1	0	0
4	Somianka	5	1	0
5	Wyszków	51	3	2
6	Zabrodzie	7	1	0

Rok 2000

Lp.	Gmina	Miejscowe zagrożenia		
		Małe	Lokalne	Średnie
1	Brańszczyk	24	1	0
2	Długosiodło	4	0	0
3	Rząśnik	6	0	0
4	Somianka	15	0	0
5	Wyszków	77	1	0
6	Zabrodzie	19	0	0

Głównymi przyczynami powstawania miejscowych zagrożeń w 2000 r. były m.in.:

- ❖ niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu;
- ❖ silne wiatry;
- ❖ nietypowe zachowanie zwierząt, owadów;
- ❖ wady środków transportu.

Głównymi przyczynami powstawania pożarów na terenie powiatu były:

- ❖ nieostrożność osób dorosłych i dzieci przy posługiwaniu się ogniem otwartym;
- ❖ wady urządzeń elektrycznych
- ❖ podpalenia;
- ❖ wady środków transportu.

6. Straty popożarowe wynikające z powstałych miejscowych zagrożeń .

1999 r.

Lp.	Gmina	Straty ogółem tys. PLN	W tym budynki	Mienie uratowane
1	Brańszczyk	524	0	346
2	Długosiodło	0	0	5
3	Rzaśnik	0	0	0
4	Somianka	54	0	150
5	Wyszków	531	0	550
6	Zabrodzie	71	2	0
Razem		1180	2	1051

2000 r.

Lp.	Gmina	Straty ogółem Tys. PLN	W tym budynki	Mienie uratowane
1	Brańszczyk	225	0	455
2	Długosiodło	12	0	0
3	Rzaśnik	30	0	0
4	Somianka	71	0	26
5	Wyszków	733	0	606
6	Zabrodzie	433	0	505
Razem		1535	0	1592

7. Straty popożarowe wynikające z powstałych pożarów.

1999 r.

Lp.	Gmina	Straty ogółem Tys. PLN	W tym budynki	Mienie uratowane
1	Brańszczyk	65	37	701
2	Długosiodło	311	193	967
3	Rzaśnik	125	70	2141
4	Somianka	401	235	708
5	Wyszków	492	186	3492
6	Zabrodzie	567	386	935
Razem		1963	1108	8944

2000 r.

Lp.	Gmina	Straty ogółem Tys. PLN	W tym budynki	Mienie uratowane
1	Brańszczyk	191	82	1125
2	Długosiodło	232	134	912
3	Rzaśnik	243	148	875
4	Somianka	531	239	1655
5	Wyszków	767	246	5760
6	Zabrodzie	99	48	1531
Razem		2065	898	11858

8. Ofiary śmiertelne i ranni w pożarach i działaniach ratowniczych.

W roku 2000 w wyniku pożarów i miejscowych zagrożeń na terenie powiatu rannych zostało 97 osób (rok 1999 - 71 osób), natomiast śmierć poniosło 15 osób (1999 rok - 12 osób).

8. KULTURA I SPORT

8.1 Działalność kulturalna

Ośrodki Kultury Prowadzące Działalność Upowszechniania Kultury:

1. Miejski Dom Kultury w Wyszkanie.
2. Miejsko Gminna Biblioteka Publiczna im. Cypriana Kamila Norwida w Wyszkanie.
3. Ośrodek Kultury Filmowej „Kino Stare” w Wyszkanie
4. Muzeum Miejskie w Wyszkanie
5. Gminny Ośrodek Kultury w Somiance.
6. Gminne Centrum Kultury w Zabrodziu.
7. Gminne Centrum Kultury Informacji Sportu i Rekreacji w Brańszczyku.

Działalność kulturalna opiera się na współpracy ze stowarzyszeniami, szkołami, bibliotekami. Upowszechnianie kultury w powiecie odbywa się poprzez organizowanie ludowych festynów, obchody rocznic i świąt narodowych, dożynek powiatowych i gminnych, występu ludowych zespołów:

„Przepióreczki”	z Jackowa Górnego,
„Sławy”	z Zabrodzia,
„Kobielanek”	z Białegobłota,

zabawy taneczne, wystawy i plenery malarskie, konkursy plastyczne. Biblioteki organizują różnorodne formy pracy z czytelnikami: spotkania ze znanymi pisarzami, artystami, miejscowymi twórcami, promocje książek i wydawnictw, systematyczne zajęcia z dziećmi oraz lekcje biblioteczne.

Na terenie powiatu kultywowana jest kurpiowska sztuka ludowa: hafciarstwo, wycinkarstwo. Domy Kultury prowadzą ożywioną działalność kulturalną z dziećmi i młodzieżą: ogniska muzyczne, lektoraty języków obcych, zajęcia rytmiki oraz umuzykalniające. Przy Domu Kultury w Wyszkanie od roku 1984 działa Dziecięca Rewia „Sylaba” – popularna nie tylko w Polsce, ale także poza jej granicami. Wyszaków sławi również **Młodzieżowa Orkiestra Dęta** zorganizowana przy Ochotniczej Straży Pożarnej.

W powiecie wyszkowskim znajdują się liczne zabytki. Warto obejrzeć: Wyszaków: obelisk Wazów, basztę parkową z XIX w. w której mieści się muzeum, zespół pałacowy w Rybieniu Starym, zespół pałacowy w Popowie Parcelach, zagrody kurpiowskie, kościoły parafialne jednym z nich jest w Barcicach zakwalifikowany do zabytków klasy zerowej z 1758r., pałac i park krajobrazowy w Brańszczyku z XIX w. oraz liczne pomniki przyrody.

***Ośrodki Kultury Prowadzące Działalność Upowszechniania Kultury
w Powiecie Wyszowskim.***

1. *Miejski Dom Kultury w Wyszowie , dyr. Zbigniew Zdunek*
2. *Miejsko Gminna Biblioteka Publiczna im. Cypriana Kamila Norwida w Wyszowie, dyr. Ewa Ciunkiewicz*
3. *Ośrodek Kultury Filmowej „Kino Stare” w Wyszowie, dyr. Andrzej Sawicki*
4. *Muzeum Miejskie w Wyszowie dyr. Beata Sokołowska*
5. *Gminny Ośrodek Kultury w Somiance dyr. Hanna Głowczyk*
6. *Gminne Centrum Kultury w Zabrodziu, dyr. Małgorzata Wiśniewska*
7. *Gminne Centrum Kultury Informacji Sportu i Rekreacji w Barańszczyku, dyr. Maria Puścian.*

8.2 Sport

1. Ilość Klubów Sportowych:
 - Uczniowskie Kluby Sportowe - 26
 - Miejski Klub Sportowy w Wyszowie
 - KS Bug Wyszów
 - Wyszowski Klub Sportowy w Wyszowie
 - Nadbużańskie Towarzystwo Piłkarskie w Wyszowie
 - Powiatowy Szkolny Związek Sportowy w Wyszowie
2. Ilość ćwiczących - 1993
3. Ilość zawodników zarejestrowanych w związkach sportowych - 188
4. Kadra trenersko-instruktorska - 52
5. Ilość ćwiczących w poszczególnych sekcjach:
 - tenis stołowy - 380
 - LA - 153
 - unihoc - 237
 - piłka ręczna - 24
 - piłka nożna - 498
 - kajakarstwo - 20
 - koszykówka - 210
 - piłka siatkowa - 85

Baza rekreacyjno-sportowa:

1. Ilość stadionów	- 1
2. Ilość boisk do piłki nożnej	- 8
3. Ilość boisk do gier zespołowych:	
- koszykówka	- 9
- piłka ręczna	- 9
- piłka siatkowa	- 8
4. Korty do tenisa	- 4
5. Sale sportowe	- 15
6. Ilość basenów:	
- krytych	- 1
- odkrytych	- 1

Baza sportowo-rekreacyjna jest bardzo uboga.

Gminy Rzaśnik i Somianka nie posiadają sal sportowych, także w pozostałych gminach szkoły nie posiadają wystarczających warunków lokalowych do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Gminy Rzaśnik, Somianka i Zabrodzie nie posiadają boisk do piłki nożnej na których mogłyby odbywać się zawody międzyszkolne.

Istniejące obiekty sportowe wymagają stałej modernizacji.

Pieszne i rowerowe szlaki turystyczne wymagają ponownego oznakowania.

Brak jest przystani wodnych na Bugi i Narwi oraz ścieżek rowerowych.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jan Kozon